

KISTELEK VÁROS INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA

Projekt azonosító: DAOP - 6.2.1/13/K-2014-0002

KISTELEK VÁROS INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA

2015. augusztus

Készült: Belügyminisztérium megbízásából
Projekt azonosító: DAOP-6.2.1/13/K-2014-0002

Készítette: ITS DA Konzorcium

TRENECON COWI Tanácsadó és Tervező Kft.
(konzorciumvezető)

MAPI Magyar Fejlesztési Iroda Zrt.
(konzorcium tagja)

 TRENECON COWI

 mapi

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Regionális
Fejlesztési Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

KÖZREMŰKÖDŐ SZAKÉRTŐK:

Projektvezető	Dócsné Balogh Zsuzsanna
Régiós koordinátor	Tendli Krisztina Csupor Viktória
Megyei koordinátor	Körtvélyesi Csaba
Felelős tervező	Balogh Tünde (TT/1, É 06-0006)
Településtervező	Balogh Tünde (TT/1, É 06-0006)
Településtervezési zöldfelületi és tájrendezési szakági szakértő	Tóthné Pocsok Katalin (TK 01-5086)
Településtervezési közlekedési szakági szakértő	Körtvélyesi Csaba (Tkö 06-0504)
Társadalompolitikai szakértő	Kocsis Tamás dr. Váradi Zsuzsanna
Gazdaságfejlesztési szakértő	Váradi Zsuzsanna
Antiszegregációs szakértő	Bernáth Péter
Környezetvédelmi szakértő	Ádány Mihály (TV 13-3027, 13-54466)
Műemlékvédelmi szakértő	Zelenákné Keresztes Brigitta (É/1 01-2406) Balogh Tünde (É/1 06-0006)

TOVÁBBI KÖZREMŰKÖDŐK:

Kistelek Város Önkormányzata

Városi koordinátor	Mészáros Gábor
Gazdaságfejlesztés, infrastruktúra	Bozsányi Ilona
Mezőgazdaság, vállalkozás- segítés, oktatásügy	Domonics János
Városfejlesztési projektek, helyi televízió	Hellné Vass Rózsa
Oktatás, egészségügy, környezettudatosság	Mencz Angéla
Ifjúsági programok, sport, kultúra	Mészáros Zsolt
Antiszegregáció, szociális ügyek	Ott Gabriella
Víziközművek, környezet- védelem, mezőgazdaság, esélyegyenlőség	Papp Ildikó
Gazdaságfejlesztés, asszisztensi feladatok	Tománé Galbács Annamária

Tartalomjegyzék

1	BEVEZETÉS, ELŐZMÉNYEK	8
2	HELYZETELEMZÉS ÖSSZEFOGLALÁSA.....	11
2.1	A VÁROSI SZINTŰ HELYZETELEMZÉS ÖSSZEFOGLALÁSA	11
2.2	A VÁROSRÉSZI SZINTŰ HELYZETELEMZÉS ÖSSZEFOGLALÁSA	22
3	KÖZÉPTÁVÚ CÉLOK ÉS AZOK ÖSSZEFÜGGÉSEI	25
3.1	JÖVŐKÉP	25
3.2	A STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉLOK MEGHATÁROZÁSA.....	27
3.2.1	Városi szintű középtávú tematikus célok.....	27
3.2.2	Városrészi szintű területi célok.....	31
3.3	A TEMATIKUS ÉS A TERÜLETI CÉLOK KÖZÖTTI ÖSSZEFÜGGÉSEK BEMUTATÁSA.....	35
4	A MEGVALÓSÍTÁST SZOLGÁLÓ BEAVATKOZÁSOK.....	38
4.1	AKCIÓTERÜLETEK KIJELÖLÉSE, A KIJELÖLÉS ÉS LEHATÁROLÁS INDOKLÁSA	38
4.2	AZ EGYES AKCIÓTERÜLETEKEN MEGVALÓSÍTANDÓ FEJLESZTÉSEK ÖSSZEFOGLALÓ BEMUTATÁSA.....	42
4.3	A TELEPÜLÉS EGÉSZÉ SZEMPONTJÁBÓL JELENTŐS FEJLESZTÉSEK.....	47
4.3.1	Kulcsprojektek.....	47
4.3.2	Hálózatos projektek.....	47
4.3.3	Egyéb projektek.....	50
4.4	A TERVEZETT FEJLESZTÉSEK ILLESZKEDÉSE A VÁROS STRATÉGIAI CÉLJAIHOZ.....	50
4.5	A FEJLESZTÉSEK ÜTEMEZÉSE.....	53
4.6	AZ AKCIÓTERÜLETI FEJLESZTÉSEK ÖSSZEHANGOLT, VÁZLATOS PÉNZÜGYI TERVE.....	56
5	ANTI-SZEGREGÁCIÓS PROGRAM.....	63
5.1	A TELEPÜLÉS SZEGREGÁTUMAINAK ÉS SZEGREGÁCIÓ ÁLTAL VESZÉLYEZTETETT TERÜLETEINEK BEMUTATÁSA	63
5.2	AZ ELMÚLT ÉVEKBEN TERVEZETT, ILLETVE MEGVALÓSÍTOTT, A SZEGREGÁTUMOKAT ÉRINTŐ BEAVATKOZÁSOK	63
5.3	ANTI-SZEGREGÁCIÓS INTÉZKEDÉSI TERV.....	64
5.3.1	A szegregáció mérséklését vagy megszüntetését célzó intézkedések.....	64
5.3.2	A tervezett fejlesztések szegregációs hatásainak kivédésére hozott intézkedések.....	68
5.3.3	A szegregációt okozó folyamatok megváltoztatására, hatásuk mérséklésére teendő intézkedések.....	68
5.3.4	Az Anti-szegregációs Program megvalósításának nyomon követése – monitoring.....	69
6	A STRATÉGIA KÜLSŐ ÉS BELSŐ ÖSSZEFÜGGÉSEI.....	70
6.1	KÜLSŐ ÖSSZEFÜGGÉSEK	70
6.1.1	Illeszkedés EU 2020 tematikus célkitűzéseire.....	71
6.1.2	Illeszkedés az országos és megyei területfejlesztési tervdokumentumokhoz.....	73
6.1.3	Egyéb helyi fejlesztési és rendezési dokumentumokkal való kapcsolat.....	75
6.2	BELSŐ ÖSSZEFÜGGÉSEK.....	77
6.2.1	célok és a helyzetértékelésben bemutatott problémák kapcsolata	77
6.2.2	A célok logikai összefüggései	87
6.2.3	A stratégia megvalósíthatósága	90
6.2.4	A célok megvalósítása érdekében tervezett tevékenységek egymásra gyakorolt hatása ...	90
7	A STRATÉGIA MEGVALÓSÍTHATÓSÁGÁNAK FŐBB KOCKÁZATAI	93
8	A MEGVALÓSÍTÁS ESZKÖZEI ÉS NYOMON KÖVETÉSE	97
8.1	A CÉLOK ELÉRÉSÉT SZOLGÁLÓ FEJLESZTÉSI ÉS NEM BERUHÁZÁSI JELLEGŰ ÖNKORMÁNYZATI TEVÉKENYSÉGEK	97
8.2	AZ ITS MEGVALÓSÍTÁSÁNAK SZERVEZETI KERETEI.....	101
8.2.1	A városfejlesztés jelenlegi szervezeti rendszere.....	101

8.2.2	<i>Az ITS megvalósításának intézményi háttere</i>	102
8.3	A TELEPÜLÉSKÖZI KOORDINÁCIÓ MECHANIZMUSAI, EGYÜTTMŰKÖDÉSI JAVASLATOK	104
8.4	A PARTNERSÉG BIZTOSÍTÁSA AZ ITS KÉSZÍTÉSE ÉS MEGVALÓSÍTÁSA SORÁN	106
8.5	MONITORING RENDSZER KIALAKÍTÁSA	109
8.5.1	<i>Az ITS intézkedéseivel kapcsolódó output és eredményindikátorok meghatározása</i>	109
8.5.2	<i>A monitoring rendszer működtetési mechanizmusának meghatározása</i>	121

Táblázatjegyzék

1. táblázat: Az alacsony státuszú lakosság elhelyezkedése városrészi bontásban	23
2. táblázat: Városrészek funkciói.....	24
3. táblázat: A Városrészek és tematikus célok összefüggése.....	37
4. táblázat: Stratégiai célok és projektípusok kapcsolata	51
5. táblázat: Kistelek tervezett fejlesztéseinek vázlatos pénzügyi terve	58
6. táblázat: Az anti-szegregációs terv horizontális céljai	64
7. táblázat: Az anti-szegregációs terv területspecifikus céljai.....	64
8. táblázat: Az anti-szegregációs terv tervezett, horizontális intézkedései.....	66
9. táblázat: Az anti-szegregációs terv tervezett területspecifikus intézkedései	67
10. táblázat: Az anti-szegregációs terv intézkedéseinek ütemezése	67
11. táblázat: Az ITS keretében tervezett fejlesztések illeszkedése az EU tematikus célkitűzésekhez és beruházási prioritásokhoz.....	71
12. táblázat: A városi szintű középtávú tematikus célok és problémák kapcsolatai.....	78
13. táblázat: A városi szintű középtávú tematikus célok és adottságok kapcsolatai	80
14. táblázat: A városrészi szintű területi célok és problémák kapcsolatai	82
15. táblázat: A városrészi szintű területi célok és adottságok kapcsolatai	85
16. táblázat: A települési célok logikai összefüggései.....	88
17. táblázat: A beavatkozások logikai összefüggései	91
18. táblázat: A stratégia megvalósíthatóságának főbb kockázatai.....	94
19. táblázat: ITS készítés során megvalósult partnerségi egyeztetések.....	107
20. táblázat: Átfogó célok indikátorai*	111
21. táblázat: Tematikus célok eredményindikátorai	111
22. táblázat: Területi (városrészi célok) eredményindikátorai	113
23. táblázat: Az akcióterületi fejlesztések (beavatkozások) output indikátorai	114
24. táblázat: Az ITS keretében tervezett fejlesztések output indikátorai	119

Ábrajegyzék

1. ábra: Kistelek város városrészeinek gazdasági-szociális mutatói.....	23
2. ábra: Kistelek városfejlesztési célrendszere 2014-2020-ig	36
3. ábra: A Beavatkozás során felmerülő kockázatok hatásának és mértékének vizsgálata.....	96
4. ábra: Kistelek város Polgármesteri Hivatalának szervezeti ábrája	102
5. ábra: A monitoring folyamatának összefoglalása	121

Térképjegyzék

1. térkép: Problémák és értékek.....	21
2. térkép: Városrészek ábrázolása.....	22
3. térkép: Akcióterületi lehatárolás a város egészére.....	38
4. térkép: 1-es számú akcióterület lehatárolása – Városközpont akcióterülete.....	39
5. térkép: 2-es számú akcióterület lehatárolása – Ipari-logisztikai akcióterület.....	40
6. térkép: 3-as számú akcióterület lehatárolása – Turisztikai akcióterület	41
7. térkép: 4-es számú akcióterület lehatárolása – Gazdasági akcióterület	41

1 Bevezetés, előzmények

ITS célja és szerepe Az Integrált Településfejlesztési Stratégia (továbbiakban ITS) a város középtávú fejlesztési irányait, célrendszerét és azok elérése érdekében tervezett tevékenységeket határozza meg az önkormányzat által jóváhagyott jövőkép és hosszú távú (15-20 év) átfogó célok alapján.

Az ITS célja, hogy stratégiai tervezés eszközeivel segítse elő a következő 7-8 év városfejlesztési tevékenységeinek eredményességét.

Előzmények Kistelek Város 2008-ban dolgozta ki és a képviselő-testületi határozattal fogadta el első Integrált Városfejlesztési Stratégiáját, amely jelen dokumentum előzményének tekinthető. A város sikeres funkcióbővítő fejlesztést valósított meg a dokumentum alapján a központi akcióterületen, ily módon a stratégiai célok részben megvalósultak.

Stratégia felülvizsgálat indokai Néhány fontos célkitűzést azonban mostanáig sem tudott elérni Kistelek, melyeket a megváltozott körülményekhez alkalmazkodva új stratégiai eszközökkel szükséges megközelíteni, ezért a **külső és belső tényezőknek** az IVS kidolgozása óta eltelt 7 évben bekövetkezett **együttes változása** figyelembe vételével történő felülvizsgálat mellett döntött a Képviselő-testület.

Belső tényezők változásai:

- az IVS kidolgozása óta eltelt időszakban bekövetkező társadalmi-gazdasági változások (pl.: gazdasági világválság hatásai, piaci, befektetői környezet változása, demográfiai adatokban, tendenciákban érzékelhető változások)
- a korábbi IVS-ben foglalt fejlesztési elképzelések megvalósításának tapasztalatai, fejlesztések eredményei

Külső tényezők változásai:

- A hazai szakpolitikai és jogszabályi környezetben bekövetkezett változások és a 2014-2020-as időszakra vonatkozó országos és megyei fejlesztéspolitikai elképzelések megfogalmazása. A változások főbb elemei:
 - az Integrált Településfejlesztési Stratégia tartalmi és egyes eljárásrendi elvárásait rögzítő 314/2012. (XI.8) Korm. rendelet értelmében a Stratégia tartalmi követelményrendszere jogszabályban rögzítésre került, a korábbiakhoz képest bővült, változott.
 - Az országos fejlesztési és rendezési dokumentumok, mint tervezési kereteket meghatározó dokumentumok változása, egyebek között a Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió (OFTK) 1/2014 (I.3) OGy. határozattal történő elfogadása; az Országos Területrendezési Terv (OTrT) 2014. február 1-től hatályos módosítása.

Az OFTK az országos fejlesztéspolitika átfogó célrendszerét és középtávú (2020-ra vonatkozó) céljait fogalmazza meg, foglalkozik a városhálózat szerkezetének alakulásával, felvázolja városfejlesztés nemzeti prioritásait.

Az OFTK kiemelten kezeli a vidéki térségek, települések sajátos vidéki értékeit megőrző, azokra építő fejlesztését, felzárkóztatását, beleértve a társadalmi, közösségi, gazdasági és infrastrukturális fejlesztéseket. Kulcsfontosságúnak tartja a vidéki települések népségmegtartó erejének erősödését, az agrár- és élelmiszergazdaságon túl a vidéki foglalkoztatást biztosító további gazdasági ágazatok fejlesztését, a gazdasági diverzifikációt, a helyi gazdaság megerősítését.

- A Megyei területfejlesztési koncepciók és programok 2013-ban történő felülvizsgálatára, megalkotására. Az egymással közel egy időben zajló tervezés

eredményeként a korábbiakhoz képest nagyobb lehetőség nyílik a megye, a megyei jogú városok, valamint a megye többi városát érintő fejlesztések összehangolására, a fejlesztések egymást kiegészítő és egymást erősítő hatásainak kihasználására.

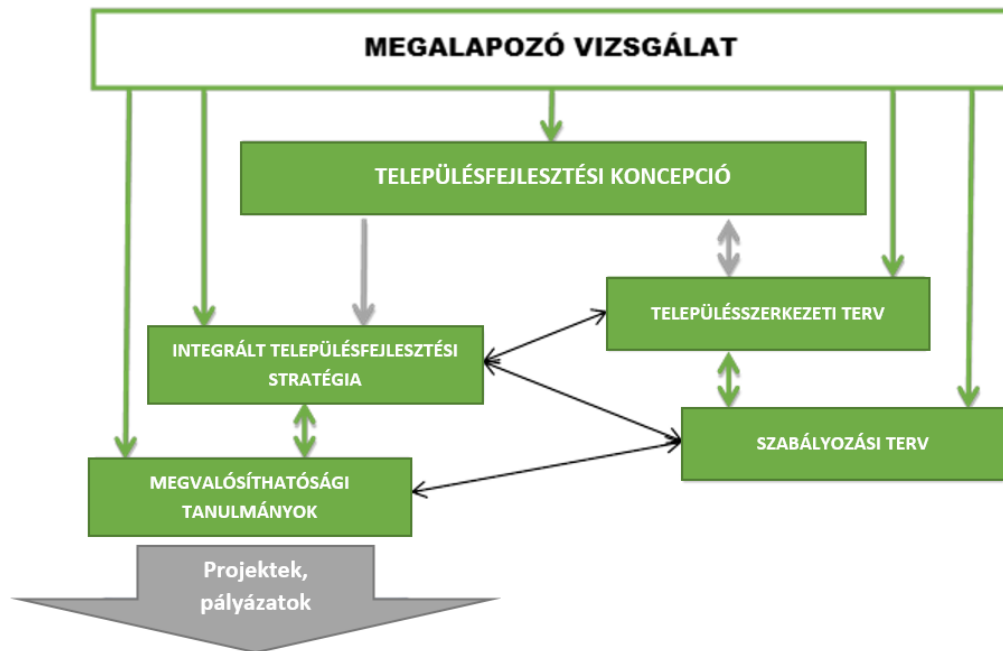
- Megalkotásra és kidolgozásra kerültek az EU 2014-2020 közötti támogatási időszakának új támogatáspolitikai célkitűzései, forráslehetőségei, új eljárásrendjei és az ezekhez kapcsolódó jogszabályok.
 - Elfogadásra került az EU 2020 Stratégia, amelyben az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedést, mint főrendelt célt szem előtt tartva az EU öt nagyszabású célt tűzött ki maga elé a foglalkoztatás, az innováció, az oktatás, a társadalmi befogadás és a klíma/energiapolitika területén, amelyeket 2020-ig kíván megvalósítani a kohéziós politika eszközrendszerén keresztül. A kohéziós politika megvalósítását célzó un. közös rendelkezéseket tartalmazó rendelet rögzíti azt a 11 tematikus célkitűzést, melyek támogatásával a kohéziós politika hozzájárul az EU 2020 céljaihoz.
- Az Európai Unió 2020-ig érvényes átfogó Stratégiájában kiemelt figyelmet kap a városok fejlesztése. Az ERFA prioritásainak mindegyike megvalósítható városi környezetben, a rendelet azonban kifejezetten városi problémák kezelésére irányuló beruházási prioritásokat is meghatároz.
- az EU 2020-hoz igazodóan kidolgozásra és Brüsszel által is elfogadásra került hazánk Partnerségi Megállapodása (2014. szeptember), amelyben Magyarország a 2014-2020 időszakra vonatkozóan azonosította a legfontosabb kihívásokat és kitzte a fő fejlesztési prioritásokat, melyek alapvetően meghatározzák az Európai Strukturális és Beruházási Alapok forrásai eredményes és hatékony felhasználásának hazai feltételeit.
 - a Partnerségi Megállapodásban foglalt irányok mentén kidolgozásra kerültek és Brüsszel által részben elfogadásra kerültek, vagy elfogadás előtt állnak a következő támogatási időszak Operatív Programjai.
 - Az Operatív Programok közül a városok számára az egyik legjelentősebb forrásokat tartogató Terület és Településfejlesztési Operatív Programhoz (TOP) kapcsolódóan a stratégia készítésével párhuzamosan zajlik megyei Integrált Területi Programok (ITP) tervezése és ehhez kapcsolódóan a városi fejlesztési elképzelések összegyűjtése, rendszerezése.

A külső és belső tényezők együttes változása miatt – a megyei jogú városok számára 2014-2015 során biztosított támogatást követően – a Belügyminisztérium EU-s támogatási forrás igénybevitelével a járásszékhelyek számára is biztosítja, valamint szakmailag támogatja a tervezési munkát a „Fenntartható településfejlesztés a kis-, és középvárosokban (és a fővárosi kerületekben – Integrált Településfejlesztési Stratégiák kidolgozása ” című projekt keretében. Ennek köszönhetően azokon a járásszékhelyeken, amelyek csatlakoztak a projekthez, egy időben, egymással párhuzamosan történik az Integrált Településfejlesztési Stratégiák elkészítése, a korábbi IVS-ek felülvizsgálata.

Az ITS helye a tervezési rendszerben

A jogszabályi előírásokból, de a tervezési logikából is fakadóan az ITS egy **átfogó tervezési rendszer** egyik eleme. A rendszer alapelemeit és azok egymásra épülését az alábbi ábra foglalja össze.

Az ITS szakmai-tartalmi felépítését meghatározó dokumentumok

A jelenleg készülő Integrált Településfejlesztési Stratégia szakmai-tartalmi felépítését segítik az alábbi dokumentumok:

- a 314/2012. (XI.8) Kormány rendelet a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről és egyes településrendezési jogintézményekről tartalmi elvárásai;
- a Városfejlesztési Kézikönyv (Második javított kiadás, NFGM 2009. január 28.) tartalmi javaslati, szakpolitikai iránymutatásai;
- a Belügyminisztérium részéről jelen munka támogatására kidolgozott „Útmutató a kis-, és középvárosok és a fővárosi kerületek Integrált Településfejlesztési Stratégiáinak elkészítéséhez 2014-2020” c. módszertani dokumentum.

A Stratégia elkészítését a jogszabályi elvárások szerint részletes helyzetfeltáró, helyzetelemző és helyzetértékelő munkarészekből álló Megalapozó vizsgálat előzte meg. Kistelek elkészítette módosított Településfejlesztési Koncepcióját is felülvizsgálva hosszú távú célrendszerét és az ITS-sel együtt bocsátja véleményezésre.

A Megalapozó vizsgálat számos tématerületet elemezve, számszerű adatokra, tendenciákra támaszkodva mutatja be a város térségi szerepkörét, társadalmi és gazdasági helyzetét, településrendezési háttérét, a stratégiaalkotás számára meghatározva a város és városrészek legfőbb erősségeit, gyengeségeit, lehetőségeit és veszélyeit.

A megalapozó vizsgálati fázis elemzéseire a szakértők támaszkodhattak a KSH 2011. évi Népszámlálás eredményeire mind a városi, mind a városrészi elemzések során, valamint a Belügyminisztérium részéről a szakértői munkát támogató TEIR ITS modul adatállományára.

A központi elvárásokon, módszertani segédleteken túl az ITS készítői nagymértékben építettek Kistelek város önkormányzatának információszolgáltatásaira:

- a megalapozó vizsgálat jogszabályi elvárások szerinti kidolgozása érdekében helyi adatokra, ágazati koncepciókra, dokumentumokra;

A stratégia
eredményessége

- a stratégia alkotás fázisában a településfejlesztési koncepcióra, a korábbi IVS-ben foglaltakra és a megvalósítás tapasztalataira, a 2014-2020 időszakra releváns helyi koncepciókra és programokra, így a 2015-2019 közötti időszakra irányuló Gazdasági Ciklusprogramban foglaltakra,
- a hatályos Településszerkezeti Tervre, valamint
- a stratégiai tervezés folyamatát végigkísérő partnerségi lépések (szakmai konzultációk, munkacsoport ülések, workshopok) keretében a helyi társadalom véleményét, elképzeléseit tartalmazó „soft” információkra.

A stratégia akkor válhat eredményessé, ha:

- annak segítségével Kistelek városa a tervezett mértékben ki tudja használni fejlődési potenciálját a 2014-2020 közötti időszakban;
- a célok és azok megvalósítása érdekében tervezett tevékenységek (projektek) jelentős része megvalósul;
- az ITS a városfejlesztés különböző szereplői közötti kommunikáció eszközévé válik;
- hozzájárul ahhoz, hogy a városban megvalósuló fejlesztések térben és időben egymással összehangoltan valósuljanak meg;
- az abban foglalt kiszámítható, világos célrendszer révén a közsztűféra mellett a magánsztűféra fejlesztéseit is képes ösztönözni.

2 Helyzetelemzés összefoglalása

2.1 A városi szintű helyzetelemzés összefoglalása

Kistelek város a Dél-alföldi régióban, a Budapest-Szeged vasúti és közúti tengely mentén, a régióközpont Szegedtől 30 km-re, Kecskeméttől 60 km-re fekvő járásközpont. Városi címét 1989-ben nyerte el. A város a kialakulását nagyrészt kedvező közlekedés-földrajzi helyzetének, a keresztirányú tranzitforgalmak itteni találkozásának köszönheti.

Kistelek térségi szerepköre

Az ország funkcionális térképén Kistelek és térsége a Budapesttől Szegedig nyúló „Gazdasági-technológiai magterület”-en belül található, ami az innovatív gazdaságfejlesztés esélyeinek optimista megítélésére jogosít fel, ugyanakkor homokhátsági fekvése miatt „Környezeti meghatározottságú”, ahol kiemelt fontosságot kap a természetközeli gazdálkodás. Az OFTK deklarálja a járás „Tanyás térség”-be tartozását.

Járas települései

Kistelek Járást a város és 5 község alkotja. A várossal közvetlenül szomszédos Balástya, Csengele, Ópusztaszer, Pusztaszer, távolabb, a Tisza-folyó mellett fekszik Baks. A járás területe megegyezik a város funkcionális térségével. A járás községei Kistelek intézményhálózata révén a járáson belül jutnak hozzá középfokú ellátáshoz: szakorvosi kezeléshez, a középiskolai oktatás-neveléshez, művészeti oktatáshoz, számos igazgatási ügyintézéshez és pénzügyintézeteki szolgáltatáshoz.

Demográfiai viszonyok és tendenciák

Népesség-prognózis	<p>Kistelek város demográfiai helyzete számos tendencia tekintetében hasonlóságot mutat az országos és a megyei kedvezőtlen folyamatokkal: a népesség elöregedő és lassan, de folyamatosan fogyó. Az utóbbi 20-25 évben több mint 700 állandó lakost veszített el a város a természetes fogyás és az elvándorlás következtében. 2009 óta viszont biztató tendencia vette kezdetét, a lakosságszám csökkenésének dinamikája lassul, a jelenlévő lakosság száma növekedést is mutatott. Prognosztizálható, hogy 7000 fő körül megáll a népesség fogyása és folyamatos erőfeszítés mellett szinten tartása és távlati növekedése is bekövetkezhet.</p>
Korösszetétel, nemzetiségek	<p>A népesség korösszetételének elemzése rávilágított a 60 éven felüliek arányának növekedésére (jelenleg meghaladja a 26 %-ot), ezzel együtt a fiatal korosztály arányának csökkenésére (13%). Fontos hangsúlyozni, hogy ez új feladatokat és kihívást jelent a város számára, hiszen a fiatal korosztály elvándorlása esetén fenntarthatatlanná válik a település oktatási és szociális intézményrendszere, a gazdaság kevésbé képes diverzifikálódni, a helyi hagyományok, gazdálkodási ismeretek nem tudnak továbbörökítődni, s az épített értékeket sem ápolja tovább az ifjabb nemzedék. A helyzetelemzésből kiderült, hogy a demográfiai viszonyokra elsősorban a következő tényezők vannak hatással: települési közösség kohéziója, a kultúra, a helyi hagyományok léte-nemléte. Továbbá magától értetődően az intézmény-rendszer milyensége, a tájjal és a természettel való együttélés módja, az épített környezet, mint élettér minősége is befolyásolja a társadalom „egész”-ségét. A nemzetiségi összetétel tekintetében a 2011. évi népszámlálás a roma kisebbség 1,6 %-os részarányát mutatta ki, a Cigány Kisebbségi Önkormányzat közlése szerint a városban élő roma népesség száma mintegy 400 fő.</p>
Képzettség	<p>Kistelek lakosságának képzettségi szintje kevéssel alatta marad a Csongrád megyei átlagértékeknek, de jelentős hátrányt sikerült leküzdenie az utóbbi 15 évben. Nőtt a diplomások aránya (kb. 9 %) és megugrott a középfokú végzettségűek száma: jelenleg minden negyedik lakos rendelkezik érettségivel. Kedvező és lényeges ez a folyamat a munkaerőpiaci helyzet szempontjából, ugyanakkor a megkérdezett helyi vállalkozások képzett munkaerőt hiányoltak, azaz hiába kínálnak állást egyes területeken, a fiatalok nem eléggé motiváltak a szükséges szakmai vagy felsőfokú képzés megszerzésében, vagy ilyen végzettséggel máshol keresnek boldogulást.</p>
Várossá válás	<p>Települési közösség: kohézió, hagyományok, civilek, kultúra,</p> <p>Kistelek már a török uralom előtt is templomos hely volt, újratelepítésekor, 1778-ban, Szeged város birtokaiból hasították ki a község területét. Gyors fejlődését elismerve már 1874-ben járási székhelyé vált és a polgárosodó társadalom az első világháborúig 17 társadalmi egyesületet hívott életre, melyeknek fontos szerepük volt a korszerű gazdasági ismeretek, a művelődés terjesztésében, a társasélet szervezésében. Már 1953-ban megkezdődött a gimnáziumi oktatás és a lakosság száma meghaladta a 9000 főt, de a városi rangot csak 1989-ben vívta ki magának Kistelek. A település múltja büszkeségre ad okot és pozitív hatása tetten érhető a város koherens társadalmában. Kistelek társadalmá átlátható, csaknem mindenki ismeri egymást, nagyban meghatározó ezért a személyes példa, jó és rossz értelemben egyaránt. Fokozott szerepe és felelőssége van a civil szervezeteknek és rajtuk keresztül hatékonyabb lehet a folyamatok befolyásolása is.</p>
Civil társadalom	<p>A település civil szervezetei hatékonyan tudnak hozzájárulni Kistelek jó hírnevének öregbítéséhez belföldön és külföldön egyaránt. Részt vesznek az önkormányzati feladatvállalásokban is, amivel alulról, a társadalomból kiindulva erősítik a társadalmi megújulást. Jelenleg 33 civil szervezetet támogat az Önkormányzat, amely szervezetek leginkább szociális és oktatási területre, valamint a szabadidő (sport, kultúra) hasznos eltöltésére alakultak, illetve közösségépítő segítségnyújtás támogatására hoztak létre egyesületeket, így e tevékenységek a város életében fontos szerepet játszanak.</p>

Kulturális élet

Kistelek járás kulturális értékekben gazdag. Önálló vonzerővel rendelkezik Ópusztaszeren a Nemzeti Történelmi Emlékpark, mely nemzeti emlékhelyünk. Az emlékpark mellett az építészeti örökség része az ópusztaszeri volt Pallavicini kastély, a pusztaszeri ravatalozó, Csengelén az Árpád-kori templommaradvány, a műemlék templomok Kisteleken, Ópusztaszeren és Balástyán. A kulturális lehetőségek sorában számos rendezvény zajlik minden évben, amelyek a helyi szellemi és tárgyi, néprajzi emlékeket, kézműves hagyományokat, iparművészeti tárgyakat mutatják be. Kisteleken a város köztisztviselői számos kulturális programnak adnak helyet, ilyen többek között a belvárosi Sport- és Rekreációs Központ. Rendezvényterei alkalmasak közösségi programok, sportversenyek és sportbemutatók, színházi előadások, koncertek megvalósítására mind a helyi lakosság, mind az idelátogató turisták számára. A 2008-as városrehabilitációhoz kapcsolódóan kialakított Szent István téren új Művelődési Központ épült 2012-ben.

A külterületen élők kulturális lehetőségei csökkentek a tanyai iskolák és olvasóköri megszüntével és mobilitásuk korlátozottsága miatt kulturális szempontból hátrányos helyzetben vannak.

Intézményrendszer (közszolgáltatások) és településüzemeltetés

Kistelek városa az oktatási rendszer hierarchiában levő intézmények szinte mindegyikét biztosítja az itt élők számára: a bölcsődétől kezdve a középfokú intézményig, valamint a művészeti oktatás is jelentős.

Oktatás-nevelés

Kisteleken a fenntartó Térségi Intézményi Társulás két óvoda működtet, melyek általában teljes kapacitással működnek. A beíratott gyermekek több mint egynegyede hátrányos helyzetű gondozott gyermek. Mindkét óvodaépület 2007 óta pályázati forrásokból több fejlesztésen esett át, a Hétszínvirág Óvoda udvari játékaiknak egy része azonban nem felel meg az uniós szabványoknak. Az óvodák saját alapítvánnyal is rendelkeznek, melyek a beérkező adományokat is az épületfejlesztésre fordítják. A Családi napközik már 2010-től működnek sikeresen Kisteleken. Kistelek városban egy általános iskolai működik, a nagy hagyományokkal rendelkező Kisteleki Általános Iskola, amelynek elődjében 1825-ben kezdődött meg a tanítás. Az intézmény 26 osztálya nemrégiben felújított és kibővített iskolaépületet vett birtokba. Hozzávetőleg minden 6. tanuló más településről jár be.

Az Árpád Fejedelem Katolikus Gimnázium és Szakközépiskola, melyet a katolikus egyház működtet. Korszorú körülmények között csaknem 200 tanulóval, köztük mintegy 60 bejáró diáknak biztosít képzettséget: a gimnáziumban angol-informatika, angol-média tagozaton, kis létszámú testnevelés és tánc tagozaton, a szakközépiskolában és szakképző osztályokban a piacképes postai üzleti ügyintéző, logisztikai ügyintéző és informatikai rendszergazda képzés nyújtásával. Az intézmény kitartható szakmai munkával és az igényekhez való rugalmas alkalmazkodással kívánja növelni a jelentkezők számát.

Egészségügy

Kisteleken 2 fő gyermekorvos és 4 fő háziorvos látja el az alapellátási feladatokat, 3 védőnő és 4 körzeti ápolónő lát el szolgálatot. A körzetek leterheltsége hazai viszonylatban átlagosnak mondható. A Kisteleki Térségi Egészségügyi Központ hatóköre a térség minden településére kiterjed. Elvégzi a járóbeteg szakellátást, valamint szakmailag koordinálja a térségi háziorvosok, gyermek háziorvosok és védőnői szolgálat munkáját. Az egészségügyi ellátás színvonalának emelése érdekében folyamatosan nő a rendelések komplexitása, s az igényekhez alkalmazkodó új szakrendelések bevezetését valósították meg, a már meglévő szakrendelések színvonalát új műszerek beszerzésével és a nyitva tartás rugalmas alakításával, valamint az idős és mozgáskorlátozott emberek jobb kiszolgálásával igyekeznek javítani. A régi épületszárnyban jelentkeznek problémák az avult állapot miatt és a parkolás sem megoldott. A szakrendelőkön kívül gyógyászati segédeszközök boltja és mentőállomás is található az Egészségügyi Központban. A városban a megbetegedési mutatók az országos átlagnál rosszabbak a cukorbetegség, a magas vérnyomás, az ischaemiás szívbetegség, az asthma bronchiale, és a pszichiátriai esetek terén. Magas a dohányosok, az alkoholfüggők és az elhízottak száma.

Szociális ellátás	<p>A Szociális Központ és Gyermekjóléti Szolgálat kistérségi szinten látja el feladatait a személyes gondoskodás körében. A működési kapacitás keretén belül igénybe vehető étkeztetés, személyes és jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, családsegítés, támogató szolgáltatás, nappali ellátás, átmeneti elhelyezés, gyermekjóléti szolgálat, helyettes szülő és családi napközi. Az időskorúakról történő gondoskodást a városban működő Gondozási Központ Idősek Klubja (Kistelek) látja el, összesen 20 férőhellyel. A nappali ellátás elsősorban a saját otthonukban élő, tizennyolcadik életévüket betöltött, egészségügyi állapotuk vagy idős koruk miatt szociális és mentális támogatásra szoruló, önmaguk ellátására részben képes személyek részére nyújtott szolgáltatás. Az Idősek Klubja lehetőséget biztosít a hiányzó családi gondoskodás pótlására, napközbeni tartózkodásra, hivatalos ügyek intézésének segítésére, társas kapcsolatokra, valamint az alapvető higiéniai szükségleteik kielégítésére, továbbá megszervezi az ellátottak napközbeni étkeztetését. A Napsugár Otthon megyei szinten irányított bentlakásos intézmény. Hiányt pótolna az időskorúak ellátása terén egy emelt szintű otthon létesítése.</p>
Település-üzemeltetés	<p>A településüzemeltetési feladatokat (köztemető fenntartása, közvilágítás, helyi közutak és közparkok fenntartása, parkolás biztosítása) a város tulajdonában lévő gazdasági társulás látja el. A távhőszolgáltatásra, a vízellátásra és a szennyvízhálózat üzemeltetésére külső vállalatokkal szerződött az önkormányzat.</p> <p>Gazdaságszerkezet és dinamika</p> <p>Az 1990-es évek elejének gazdasági átalakulása következményeként megszűntek a település mezőgazdasági szövetkezetei és számos ipari üzem, melyek a lakosság jelentős részét foglalkoztatták. A helyükbe lépő vállalkozások kisebb létszámot foglalkoztatva, de a termelés intenzitását nem csökkentve kezdtek működni. Ezek a hatások a jelenlegi gazdasági szerkezetre is kihatnak és Kisteleken nagyon lassan sikerült pótolni a kiesett munkahelyeket, javítani a foglalkoztatási viszonyokat. A járás ma az ország egyik leghátrányosabb helyzetű térsége. Gyenge gazdasági helyzetét mutatja a régió belül, hogy az egy adófizetőre jutó személyi jövedelemadó alapot képező jövedelem itt a legalacsonyabb (hozzávetőleg havi 100 ezer Ft), az országos átlagnak mindössze kétharmada.</p>
Foglalkoztatottság	<p>Kisteleken a foglalkoztatottsággal kapcsolatos mutatók jelenleg az országos és megyei helyzetképnél kedvezőbb képet mutatnak, a változások markánsak voltak az elmúlt bő tíz évben. A foglalkoztatottak aránya több mint 10%-kal növekedett, ami jóval nagyobb, mint a megyei járásközpontok, valamint az országos növekedés. A munkanélküliek aránya szintén csökkent. A kedvező foglalkoztatás egyértelműen a város gazdasági fejlődésének jeleit mutatja.</p> <p>Kistelek és környéke alapvetően rurális térség, hagyománya és infrastruktúrája van az agrártevékenységnek és a vállalkozókészség is megfelelő, viszont a tőkeellátottságon, a piaci kapcsolatokon, a termékpályák menedzselésén és az együttműködési kultúrán sok a javítani való. Fontos sikerre vinni a helyzeti energiákat, mert az álláskereső magas száma és az elvándorlás aggasztó mértéke labilitást jelez. A városnak kimondottan eredményesek viszont az erőfeszítései a turisztika terén, amit jó megközelíthetőségére, a járáshoz tartozó Ópusztaszer közelségére, a helyi gyógyvizre és termálfűző fejlesztéseire alapoz.</p>
Fejlődési dinamika	<p>Kistelek fejlődési dinamikájának fenntartása nagymértékben segítheti a hátrányos helyzet leküzdését, felzárkózását a megye fejlettebb térségeihez. Ehhez hozzájárulhat a helyi ipari cégek erősödése, új befektetők betelepülése, az egészségturisztikai lehetőségek hatékonyabb kihasználása, öko- és ifjúságturisztika bővítése. Fontosak a leszakadást mérséklő programok, egyebek között a tanyás táj és az ott működő versenyképes (lehetőség szerint energetikailag önálló) kertgazdálkodás komplex fejlesztése (háttéripárt, logisztikát is beleértve), a tájstabilitás megőrzése mellett.</p>

Településrendezés

A Településrendezési eszközök alakítása során a város a kialakult állapotban rejlő lehetőségek érvényre juttatását és a város nagyformátumú fejlesztési elképzeléseinek alátámasztását tekinti legfőbb feladatának. A térbeliség szintjén a gazdaság- és a turizmusfejlesztés a leghangsúlyosabb elem, mivel megvalósításuk a várostest terjeszkedését valószínűsíti. E mellett a lakóterület fejlesztés is bőséges tartalékokkal rendelkezik Kisteleken.

Gazdaságfejlesztési terület

Az Ipari Park bővítés a jelenlegi iparterületek folytatásaként, az M5 beközlekedő útja mentén fejlődhet ki az ott meglévő majorokhoz, üzemekhez csatlakozva. A területet feltáró, kiépítendő útvonal mentén tetszőleges ütemezéssel települhetnek le kereskedelmi szolgáltató gazdasági tevékenységet folytató vállalkozások (138 hektár), valamint egyéb ipari vállalkozások (178 hektár). Összeségében tehát több mint 300 hektár nagyságú beépítésre szánt terület áll a gazdaságfejlesztés rendelkezésére.

Termál-pihenőpark terület

Termálvízre alapozott fürdő-, szálló- és konferenciaközpont kialakítására ad lehetőséget a terv a belterülettől É-ra fekvő ún. „Pap-fenyves” körül. A megvalósítás első elemeként épült meg a Hungaro-Med Hotel. Mellette sport- és szabadidő központ helye van kijelölve, szintén megvalósult a kezdő eleme (játsszótér), amely fürdőtóval, sportpályákkal gazdagodhat a szabályozás szerint. A meglévő és tervezett erdő környezetében apartmanház-csoportok, nyugdíjas-lakópark megvalósítása lehetséges. Közösségi létesítmények is hozzátartoznak a pihenőpark funkcióhoz (golfpálya és egyéb sportok, vendéglátás, szolgáltatás, kiskereskedelem, szórakozás). A lakófunkció is megengedett. Vendégfogadó pihenő-tanyákká formálhatók a termálfürdő körül lévő tanyák, s létesíthetők új, tanyaudvar-szerű pihenőhelyek is. A rendezési terv az erdő- és mezőgazdálkodás helyszíneit és üzemközpontjait többnyire a kialakult állapot szerint tartalmazza. Nem kíván beavatkozni a művelési ág váltás kérdésébe.

Táji és természeti adottságok

Felszín, éghajlat

Kistelek város területe a tagolt, változatos, enyhén a Tisza-folyó felé lejtő felszínű Homokhátságba tartozik. Domborzati és talajviszonyai alkalmassá teszik a vízvisszatartáson alapuló gazdálkodásra. Kistelekre és környékére a meleg, száraz éghajlat a jellemző. Országos viszonylatban itt emelkedik tavasszal a leghamarabb a hőmérséklet középértéke 10 fok fölé és itt süllyed legkésőbb 10 fok alá. Az éghajlat másik alapvető jellemzője a szélsőséges csapadékmegoszlás, amely évente akár többször okozhat belvízveszélyt és aszályt is. Két nagyobb felszíni víz található Kistelek területén (Müller-szék-tó és Bibic-tó), a folyószabályozások előtti Fehér-tónak a maradványai közül, melyek az idő folyamán fokozatosan elomocsarodnak. Vizes élőhelyeik fajgazdagsága miatt természetvédelmi oltalom alatt állnak. Problémát jelent, hogy a Bibic-tó magántulajdonban van.

Táj jellege

A terület potenciális vegetációja erdőssztyepp jellegű. A művelésre alkalmas, magasabb fekvésű területeken főként szántókat, gyümölcsösöket, részben erdőültetvényeket létesítettek, a természetes növénytakaró ma már csak foltokban lelhető fel. A legnagyobb tájtalakítását a 2005-re megépült M5-ös autópálya okozta. Az ipari területek terjeszkedése és az útépítések következtében egyre kevesebb a belvizes, természetes élőhelyekkel borított semlyék. A szélbarázdákban a természetközeli vegetáció gyepek jó állapotban maradtak fenn, egy részüket extenzíven legeltetik, kaszálják, de néhány részen felhagytak a használatukkal. A földek igen gyenge átlagos minősége miatt (kb. 17 AK/ha) a szántóművelés csak a kötöttebb talajú D-i határrészeken folytatható gazdaságosan. Napjainkban egyre több kis szántóparcella marad paragon, főként a belterülettől távol eső határrészeken, az egykori nagyüzemi tsz-gyümölcsösök, szőlők jó részét pedig kivágták. Alig akad példa új telepítésre. Kiterjedt a tanyavilág és egyre fogyatkozik a művelt terület, ennek ellenére Kistelek és környéke nem minősül jelentős beépítettségű tájnak.

Gazdasági tájhasználat A gazdálkodók megélhetésének alapját az e mozaikokhoz rendelhető (részben a hagyományoknak megfelelő, és általában a jelenleginél nagyobb munkaigényű) haszonvételek, illetve a térségi vízháztartásban, vízgazdálkodásban, tájfenntartásban, élőhely-védelemben betöltött társadalmilag fontos szerep, az állami közfeladatban való részvállalás méltányos ellentételezése képezhetik.

Zöldfelületek

Zöldfelületi hálózat Kistelek területén a környezetminőséget befolyásoló zöldfelületi adottságok a kialakult belterületi zöldfelületekre, a belterületi néhány utcáját kísérő fasorokra, fásított zöldsávokra, a részben mozaikos, részben tömbökben telepített erdőterületekre tekintettel átlagosak. Az utcafásítások rendszere és a zöldterületi adottságok jelentős fejlesztési potenciállal rendelkeznek, aminek megvalósításához azonban pályázati támogatás, illetve az önrészhez önkormányzati költségvetési fedezet szükséges. Mindazon elemek, melyek egy település mezo-klimatikus viszonyát jótékonyan befolyásolják (pl. fásított zöldterületek, utcai fasorok, erdők) a városban megtalálhatók, de további fejlesztést igényelnek.

Fejlesztési igények A mintegy 7100 fős népességű város parkfenntartással kezelt zöldfelületeinek (Szent László tér, Szent István tér, Erzsébet utcai park, Erzsébet utcai zöldfelület vasútállomás előtti liget) a figyelembe vételével az egy lakosra jutó közösségi zöldfelület nagysága 6-7 m² közötti, nagyjából fele az elvárható értéknek. A közösségi zöldfelületek hiányát a pihenésre kialakított magánkertek és a funkcionálisan kialakított, értékes növényállománnyal rendelkező intézménykertek csak részben kompenzálhatják. Szükség van a vasútállomás előtti liget Szabadidő parkká fejlesztésére és az Ópusztaszeri út mellett tervezett tematikus közpark kialakítására.

Közlekedési hálózatok

Külső kapcsolat A városon halad át a megye egyik fontos főútja, a – fővárost Röszkével összekötő – 5. sz. elsőrendű főút. A várostól nyugatra, a 140-es számú vasúti fővonal túloldalán, az 5. sz. főúttal párhuzamosan fut az M5 autópálya, amelyre a Kiskunmajsa – Kistelek – Ópusztaszer összekötő úton a település csomóponttal csatlakozik. A várhatóan megnövekvő Ny-K irányú forgalom városi elkerülő szakaszt tesz szükségessé a belterülettől délre. Az 5-ös út átmenő szakaszának közlekedés-biztonságát további gyalogos-szigetek és szervízutak kiépítésével javítani szükséges.

Belső közúthálózat A város utcahálózata – illeszkedve az országos utak vonalához - raszter jellegű, egymásra közel merőleges elemekből áll, többnyire megfelelő burkolattal rendelkeznek, vannak azonban hiányok a belterület nyugati részében. A városközpontban a parkolók száma nem elegendő a megnövekedett funkciók kiszolgálására. A külterületi feltároló utak gyenge kiépítettsége akadályozza a mezőgazdálkodás és a kapcsolódó üzemi funkciók kiegyensúlyozott fejlődését.

Közúti tömegközlekedés A közúti tömegközlekedés megfelelő, a megújult autóbusz állomáson átlagosan 100-130 járat indul vagy halad át, többek között a Kecskemét – Szeged útvonalon haladó járatok. A település központja, az oktatási és közintézmények és a vasútállomás is közvetlenül elérhető a környező településekről, bár utóbbit csak nagyon kevés járat érinti. A belterületi megállóhelyek nem rendelkeznek utasváróval, vagy elavult, leromlott állapotú, elbontásra érett szerkezetekkel vannak ellátva.

Vasút A 140-es számú, Cegléd és Szeged közötti vasútvonal a nemzetközi törzshálózat, egyben az Európai Unió TEN-T átfogó hálózatának része, mely Cegléden keresztül Budapestet köti össze Szegeddel és a vasútvonal mellett fekvő további városokkal, településekkel, mint pl. Kecskemét, vagy Kiskunfélegyháza. A vasútvonal elsősorban a belföldi személy- és áruforgalom lebonyolításában játszik jelentős szerepet (hétköznap átlagosan 44 személyszállító vonat jár), de Kecskemétig a nemzetközi áruforgalma is jelentős. A felvételi épület város felé történő kapcsolata rendezetlen, a parkolóhelyek, kerékpártárolók, az autóbuszmegálló és forduló nincs kijelölve.

Kerékpárutak A város az országos utak mentén 11, 7 km kerékpáros forgalmi hálózattal rendelkezik, ami kiegészítést igényel nyugati irányban és felújításra szorul Ópusztaszer felé. Szabadidős célra nincs külön hálózat, pedig a turizmus fejlesztése megkívánná az attrakciók összekapcsolását. A buszpályaudvar és a vasútállomás melletti tárolók B+R funkcióval is bírnak, de kiépítettségük

nem felel meg ennek. Fedett tárolók nem állnak rendelkezésre a nyomvonalak mentén, melyek segítenék a kerékpározás elterjedését.

Közművek, energia-ellátás és elektronikus hírközlés

Vízgyártás

A homokhátság vízutánpótlásának megoldása mind területfejlesztési, mind ökológiai, mind mezőgazdasági szempontból stratégiai jelentőségű feladat. Ezért Kistelek külterületén is fel kell tártani a vízpótlás lehetőségeit. A város belterületén viszonylag jól kiépített (kb. 70 %-os lefedést adó) csapadékvízvezető rendszer működik, főleg a 2000 évi belvízveszélyes időszak utáni fejlesztés következtében. Az elvezető csatornák állapota általában kielégítő. Fontos a rendszeres karbantartás, amelyhez a lakosság segítő hozzáállására is szükség van.

Ivóvízellátás

Kistelek ivóvízellátó rendszerében új tisztítás-technológia kiépítésével a vizet előírás szerinti állapotba hozták, amely a hálózat rekonstrukcióját követően a lakossági szolgáltatást megoldja. Az ipar ellátásához új kútúrás-ipari létesítmények szükségesek.

Szennyvíz-elhelyezés

Az új szennyvíztisztító telep 800 m³/d kapacitással, ciklikus biológiai tisztítással működik. A szennyvízelvezetés gravitációs és nyomott, vegyes gyűjtőhálózat és 18 db átemelő kiépítésével valósul meg, amelyek az összegyűjtött szennyvizet a szennyvíztisztító-telepre juttatják. A projekt keretein belül a meglévő hálózat rekonstrukciójára is sor kerül, így az új rendszer szerves részét fogja képezni. Az ipari szennyvíz tekintetében a rendszer szűkre szabott, új befogadó- és tisztítómű szükséges a meglévő üzemek fejlesztéséhez és újak ellátásához.

Energia-ellátás

A villamosenergia- és a földgázellátó hálózatok megfelelően kiépítettek. A belterületen és környékén tervezett ipari és turisztikai létesítmények megvalósítása jelentős mennyiségű többlet gázenergiát igényel. A hálózatfejlesztési pályázatoknál nehézséget okoz a közműszolgáltató döntési mechanizmusának rugalmatlansága. A napenergia felhasználására villamos kiserőmű épült (0,5 MW teljesítmény) és több önkormányzati intézményre is napelemek kerültek. Komplex módon, a többi megújuló energiatípusával összehangoltan alkalmazva egész évben eredményesen kihasználható ez az energiatípus a kedvező besugárzási adottságok miatt.

Kistelek 2004 óta rendelkezik geotermikus rendszerrel, amellyel intézményeket fűt, termálfürdőt lát el és a víz gyógyhatására építve izületi- és mozgásszervi megbetegedések valamint nőgyógyászati panaszok kezelésére kínál gyógyászati szolgáltatásokat, melyeket az érdeklődők akár orvosi beutalóval, kedvezményesen is igénybe vehetnek.

Elektronikus hírközlés

A kábeltelevíziós rendszert a város teljes területén biztosítja a kábeltelevíziós csatlakozási lehetőséget, a vezetékek azonban nem állnak össze egységes hálózattá, a működés nem zavarmentes. Az internet-szolgáltatás az egész városban elérhető. A távbeszélő ellátás megoldott, a felmerülő igények folyamatosan kielégíthetők. A városban mindhárom hazai mobiltelefon szolgáltató elérhető.

Környezetvédelem és klímaturtudatosság

Kistelek a felszín alatti víz állapota szempontjából kevésbé érzékeny terület és a vizek mezőgazdasági eredetű nitrát szennyezéssel szembeni védelme szempontjából sem minősül érzékeny területnek. Az ivóvíz céljára igénybe vehető vízáadó rétegek elvileg védettek.

A kistérségben viszonylag kevés a levegőszennyező forrás. Levegőszennyezést a szálló- és ülepedő por, a közúti közlekedés, az ipari üzemek, a mezőgazdaság gépi földművelése és a háztartási tüzelés okoz. A parlagfű elterjedtsége nagy, Kistelek a pollenterhelés szempontjából az ország egyik leginkább szennyezett területe, amely súlyos egészségügyi problémák forrása is.

Hulladékkezelés tekintetében Kistelek a Szegedi Regionális Hulladék Programhoz csatlakozott. Hulladékudvar a város határán létesült. A zöldhulladék komposztálásának bővítése indokolt.

Belső erősségek, gyengeségek, külső lehetőségek és veszélyek

Erősségek	Gyengeségek
1. Társadalom: demográfiai viszonyok és tendenciák	
<ul style="list-style-type: none"> ■ Munkabíró, jól alkalmazkodó munkavállalók ■ Átörökített mezőgazdálkodási ismeretek ■ Szorgalom, vendégszeretet 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Előregedő népesség ■ Alacsony iskolai végzettségi szint ■ Magas munkanélküliségi ráta ■ Rosszabbodó mentálhigiénés állapot
2. Települési közösség (kohézió, kultúra, hagyományok, civilek) – a közösség, mint településfejlesztési erő	
<ul style="list-style-type: none"> ■ Kisvárosias, barátságos méretű helyi társadalom ■ Erősödő lokálpatriotizmus ■ Helyi sajtó ■ Élő kézműves hagyományok ■ Közéleti aktivitás 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Civil szervezetek támogatása költségvetési akadályba ütközhet ■ Civil és települési rendezvények összehangolatlansága ■ Hagyományok továbbéltetése kétséges ■ Térségi szintű összetartozás-érzés hiánya
3. Intézmény-rendszer (közszolgáltatások) és városüzemeltetés	
<ul style="list-style-type: none"> ■ Kevés helyszínen, takarékos, átlátható struktúrában működtetett intézmények ■ Nemzetközi oktatási kapcsolatok ■ Rendőrkapitányság jelenléte 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Túlterhelődő szociális ellátórendszer ■ Hiányos tanyagondnoki rendszer ■ Városüzemeltetés finanszírozási problémái
4. Gazdaság szerkezet és dinamika	
<ul style="list-style-type: none"> ■ Néhány erős ipari cég jelenléte ■ Helyi kereskedelmi vállalkozások látják el a helyi fogyasztókat ■ Ismert „Kisteleki” nevű márkák ■ Nagy múltú kertészeti kultúra ■ Turisztikai infrastruktúra egyre kiépítettebb 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Kevés innovatív vállalkozás ■ Piacképes kertészeti termékek hiánya, alacsony feldolgozottsági szint ■ Integráció kudarcai a mezőgazdaságban ■ Idegenforgalomra épülő magánvállalkozások kis száma ■ Térségmarketing elégtelensége
5. Önkormányzat vagyoni helyzete és gazdálkodási egyensúlya	
<ul style="list-style-type: none"> ■ Ellátó intézmények nagy része önkormányzati tulajdonú ■ Forgalomképes ingatlanok birtoklása 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Intézményfenntartás finanszírozási problémái ■ fejlesztés előkészítésre és pályázati önerőre nem marad forrás
6. Téli és természeti adottságok	
<ul style="list-style-type: none"> ■ Napfényben gazdag, hosszú vegetációs idő ■ Mozaikos táj értékes természeti területekkel ■ Jelentős termásvízincs, gyógyvíz ■ Részben még fennmaradt tanyás tájszerkezet ■ Erdősültség megfelelő mértékű 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Gyenge talajminőség ■ Talajvízszint süllyedése, aszályosodás ■ Termásvíz-visszasajtolás költségessé válhat ■ Felhagyott gazdaságok ■ Erdők fajösszetétele kedvezőtlen
7. Zöldfelületek	
<ul style="list-style-type: none"> ■ Házikertek, zöldsávok gondozottsága ■ Közpark kialakítására alkalmas területek vannak 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Kevés számú és kicsi játszóterek ■ Közparkok nincsenek kialakítva ■ Utcafásorok hiányosak
8. Épített környezet (épített örökség is)	
<ul style="list-style-type: none"> ■ Új és felújított intézmény-épületek kedvező városképi hatása ■ Rendezett, korrekt állapotú lakóházak ■ Műemléki templom helyi építészeti értékek, megőrzött sajátos épület elhelyezési mód 	<ul style="list-style-type: none"> ■ A műemléki környezet nagyforgalmú csomópontban fekszik ■ Barnamezők és rozsdaterületek ■ Pusztuló tanyavilág ■ Helyi értékvédelem eszköztelensége
9. Közlekedési hálózat és minősége (belső és külső)	

Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> ■ Jó közlekedés-földrajzi helyzet ■ Akcióterületek útjai részben már kiépültek 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Burkolatlan helyi közutak és parkolóhelyek a belterületen ■ Külterület egyes részei nehezen megközelíthetők
10. Közművek és elektronikus hírközlés	
<ul style="list-style-type: none"> ■ Szennyvízcsatorna-hálózat kiépülésével hamarosan teljessé váló közműellátás a belterületen ■ Komplex termálvíz-felhasználás ■ Fejlődést lehetővé tevő energetikai háttér ■ Ivóvízminőség javulása várható 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Ipari szennyvíz elhelyezhetősége korlátozott ■ Nyílt belterületi árokhalózat akadályozza a közterület jobb kihasználását ■ Csapadékvíz-visszatartás alig van ■ Kiszűrésű légvezeték-hálózat földkábelesítése nehezen megoldható
11. Környezetvédelem - klímatudatosság/ energiahatékonyság	
<ul style="list-style-type: none"> ■ Viszonylag csekély környezetszennyezés ■ Megújuló energiák egyre nagyobb teret nyernek 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Mikroklímát javító nagyobb zöldfelületek hiánya a belterületen ■ Megújuló energiára való áttérés jelentős költségvonzata

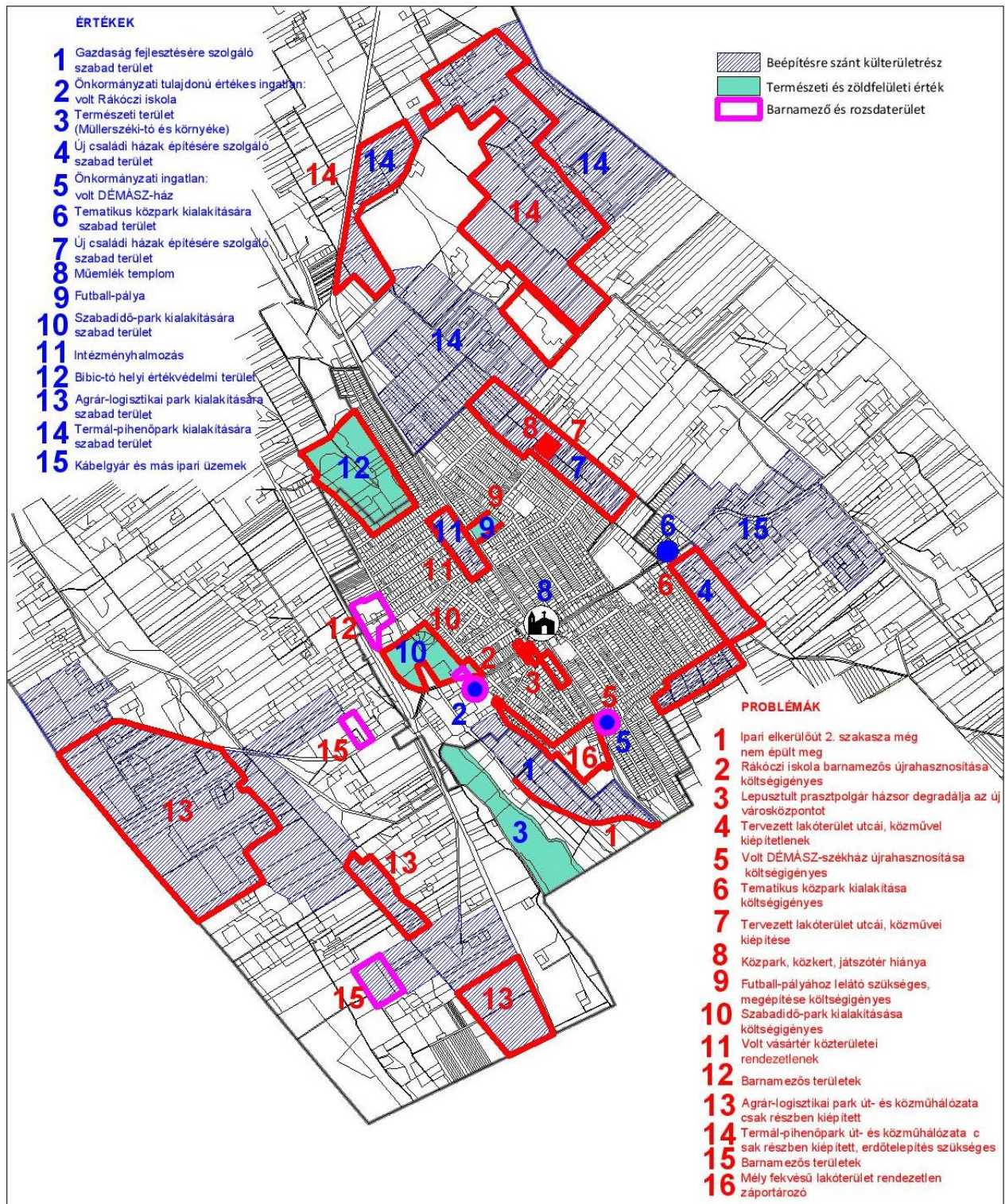
Lehetőségek	Veszélyek
1. Társadalom: demográfiai viszonyok és tendenciák	
<ul style="list-style-type: none"> ■ Jövedelem és társadalmi hasznosság összhangjának kialakulása ■ Távmunka lehetőségeinek javulása ■ Vidékfejlesztés előtérbe kerülése az EU-ban és Magyarországon is, igazi regionalizmus 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Alulfizetett szakemberek elvándorlása ■ Nagyvárosokba való népesség-áramlás tendenciája megmarad ■ Vidéki életformák ellehetetlenülnek
2. Települési közösség (kohézió, kultúra, hagyományok, civilek) – a közösség, mint településfejlesztési erő	
<ul style="list-style-type: none"> ■ Helyi értékek és identitástudat erősödése ■ Tanyai életmód megmaradását segítő országos építési szabályok ■ Hagyományörző új generáció felnövekedése ■ Tanulás iránti igény növekedése 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Tömegigényre építő kulturális környezet elhatalmasodása ■ Hagyományok felmorzsolódása a személyes kapcsolatokat devalváló életmód miatt ■ Önmagával szemben igénytelen közösségi szemlélet országos befolyása
3. Intézmény-rendszer (közszolgáltatások) és városüzemeltetés	
<ul style="list-style-type: none"> ■ Az intézményrendszerek szabályozásának stabilizálása, kiszámíthatóvá válása ■ Intézményrendszer finanszírozása kiegyensúlyozottá válik ■ Oktatási rendszer képessé tesz az innovatív gondolkodásra 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Áttekinthetetlen, nem egymásra épülő intézmény-ellátási szabályozás ■ Intézményrendszer finanszírozása ellehetetlenül ■ Nem jön létre adaptív, innovatív munkaerőt képező oktatási rendszer
4. Gazdaság szerkezet és dinamika	
<ul style="list-style-type: none"> ■ Beuházásösztönző foglalkoztatáspolitikai ■ Iparfejlesztést segítő infrastruktúra létrehozásának támogatása ■ Helyi élelmiszer-önellátást ösztönző mezőgazdaság-politika ■ Biotechnológia integrálódása a helyi mezőgazdaságba és iparba ■ Falusi-tanyai turizmus térnyerése 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Foglalkoztatás növekvő közterhei miatt a helyi munkavállalás lehetőségei csökkennek ■ Ipari Park betelepülésének elmaradása hiányos infrastruktúra miatt ■ Multinacionális érdekek megfosztják a helyi mezőgazdaságot a helyi piactól ■ A város nem profitál a szegedi biotechnológiai kutatás-fejlesztési potenciálból

Lehetőségek	Veszélyek
5. Önkormányzat vagyoni helyzete és gazdálkodási egyensúlya	
<ul style="list-style-type: none"> ■ Forráshiány mérséklődése, a külső finanszírozási lehetőségek bővülése 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Tartós forráshiány az önkormányzati rendszerben
6. Táj és természeti adottságok	
<ul style="list-style-type: none"> ■ Vízvisszatartást támogató, országosan összehangolt intézkedések ■ Erdősítési politika összhangba hozása a táj képességeivel és igényeivel ■ Hagyományos tájgazdálkodás értékeinek elismerése és támogatása 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Az Alföld vízháztartási problémái súlyosodnak ■ Intenzív mezőgazdálkodás és a monokultúrák kiszigerelik a termőföldet ■ Túlzott ipari célú erdősítés redukálja a mezőgazdasági termőterületet és csökkentheti a talajvízkészletet ■ Fenntartható és tájbarát tanyás tájgazdálkodás felszámolódik
7. Zöldfelületek	
<ul style="list-style-type: none"> ■ Közösségi zöldterületek kialakításának támogatása 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Központi támogatás hiányában nem tud létrejönni rekreációt biztosító közpark és játszótér
8. Épített környezet (épített örökség is)	
<ul style="list-style-type: none"> ■ Környezet iránti igényesség növekedése ■ Az értékmegőrzés előtérbe helyeződése az új építéssel szemben, hagyományos építési módok értékeinek felismerése 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Az igénytelen építési anyagok és formák teret nyernek a szemléletmódból következően ■ Hagyományos építési módok és helyi értékek felszámolódása az új építés kizárólagosságát támogató értékrend miatt
9. Közlekedési hálózat és minősége (belső és külső)	
<ul style="list-style-type: none"> ■ Városközpontot elkerülő útvonal létrehozásának állami támogatása ■ Soltvadkert-Mindszent (Tisza-híd) – Orosháza főútvonal kiépülése ■ Áruszállításra is alkalmas repülőtér megvalósulása a térségben ■ Helyi úthálózat kiépítésének támogatása 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Elkerülő út állami támogatásának elmaradása miatt a városközpont túlterhelődik ■ Kelet-nyugati főútvonal kiépülésének elmaradása miatt nem jön létre kapcsolat a megye tiszántúli részeivel ■ Légi szállítási kapacitás hiányában az agrár-logisztikai elképzelések nem valósulnak meg ■ Helyi úthálózat kiépítése támogatás hiányában elmarad
10. Közművek és elektronikus hírközlés	
<ul style="list-style-type: none"> ■ Ipari szennyvízkezelés kapacitásnövelésének támogatása ■ Csapadékvíz-elvezető és -visszatartó rendszere komplex fejlesztése a vidéken ■ Elektronikus információ-áramlás szabadon elérhetővé válása 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Ipari szennyvízkezelés kapacitásnövelése támogatás hiányában elmarad ■ Csapadékvíz-elvezetés és -visszatartás rendszere nem jön létre a vidéken, a belvíz és az aszály is gyakoribbá válik ■ Korlátozott marad az információs társadalom előnyeiből való részesedés
11. Környezetvédelem - klímaturatosság/ energiahatékonyság	
<ul style="list-style-type: none"> ■ Környezettudatos mezőgazdálkodás kiemelt támogatása, előnyben részesítése uniós és országos szinten ■ Gyorsabban megtérülő alternatív-energia előállítási technikák elterjedése ■ Globális szemléletváltás a környezettudatosság felé 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Mezőgazdasági monokultúrák térnyerése és a környezettudatos gazdálkodás eszköztelensége folytán sérül a környezet ■ Hosszú megtérülési idő miatt az alternatív energia-ellátás aránya csökken ■ A környezetre ártalmas folyamatok folytatódnak a globális szemléletváltás elmaradása miatt

1. térkép: Problémák és értékek

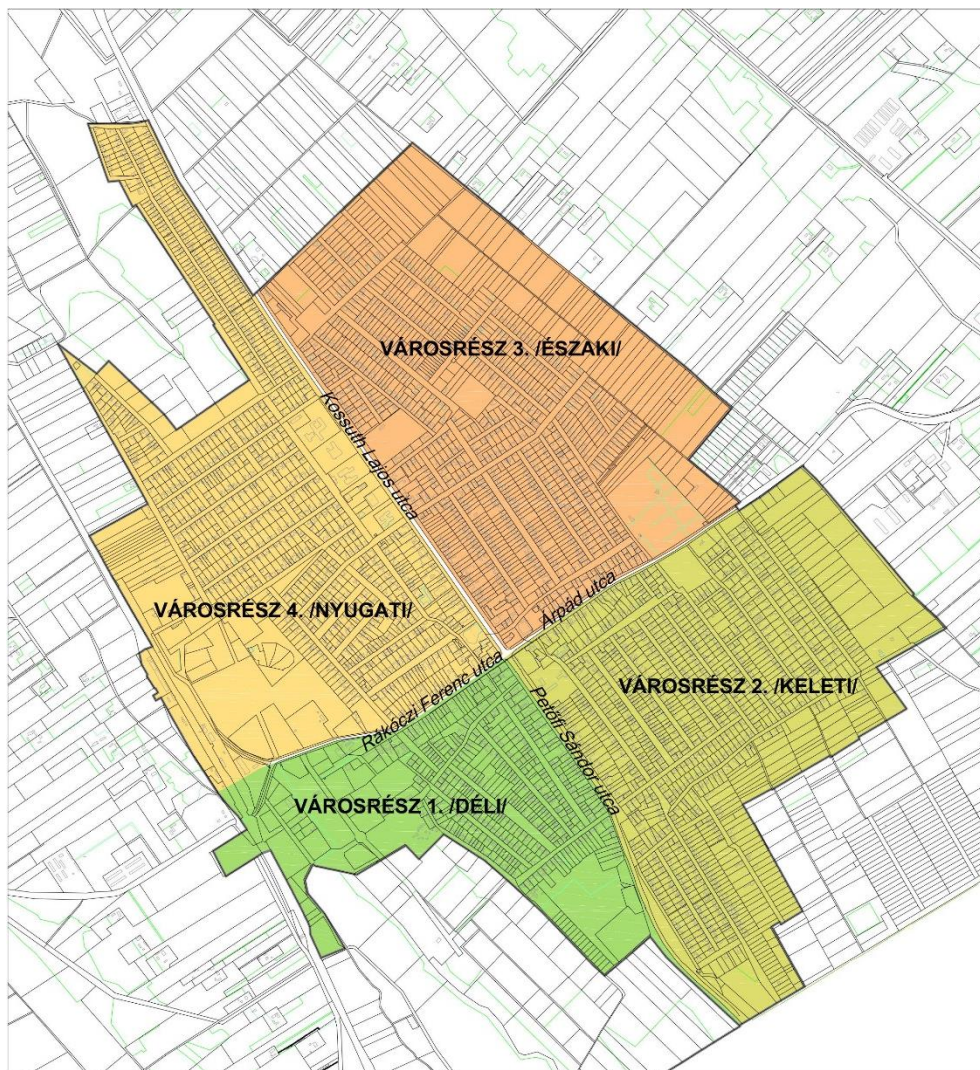
Forrás: Új-Lépték Bt. szerkesztés

2.2 A városrészi szintű helyzetelemzés összefoglalása

A várost átszelő országutak négy részre osztják a belterületet, ez a négy területegység képezi az 1-4. belterületi városrészeket, az égtájak alapján képzett neveken. Az 5. városrész a külterület, amely alapvetően más adottságú, mint a belterületek.

2. térkép: Városrészek ábrázolása

Forrás: Új-Lépték Bt. szerkesztés

A legnagyobb kiterjedésű városrész a külterületi (6383 hektár), nagyságrenddel nagyobb, mint a másik négy városrész együttvéve (509 hektár). Amíg a belterületen a lakófunkció a meghatározó, addig a külterület domináns felhasználása a mező- és erdőgazdálkodás. A népességnek csak kicsiny hányada (8 %) él ebben a városrészben a szétszórta vagy kisebb csoportokban elhelyezkedő tanyákon, melyek $\frac{3}{4}$ része alacsony komfortfokozatú. Meglepő módon a fiatal családok is választják ezt az életformát napjainkban. Lényegesen kisebb azonban felsőfokú végzettségük aránya a külterületi lakosok között: mindössze 2,7 % (városi átlag: 10,5 %). Legtöbben csak általános iskolát végeztek.

Javarészt a külterületi városrészben található a város ipari és mezőgazdasági üzemei. Itt jelöli ki a város szerkezeti terve a további ipari-gazdasági célú fejlesztési területeket és a turisztikai rendeltetésre szánt zónát, melyek összesített területe a jelenlegi belterületnek csaknem másfélszeresét (140 %) teszi ki, rendkívül kedvező helyzetet teremtve a nagyléptékű befektetésekhez.

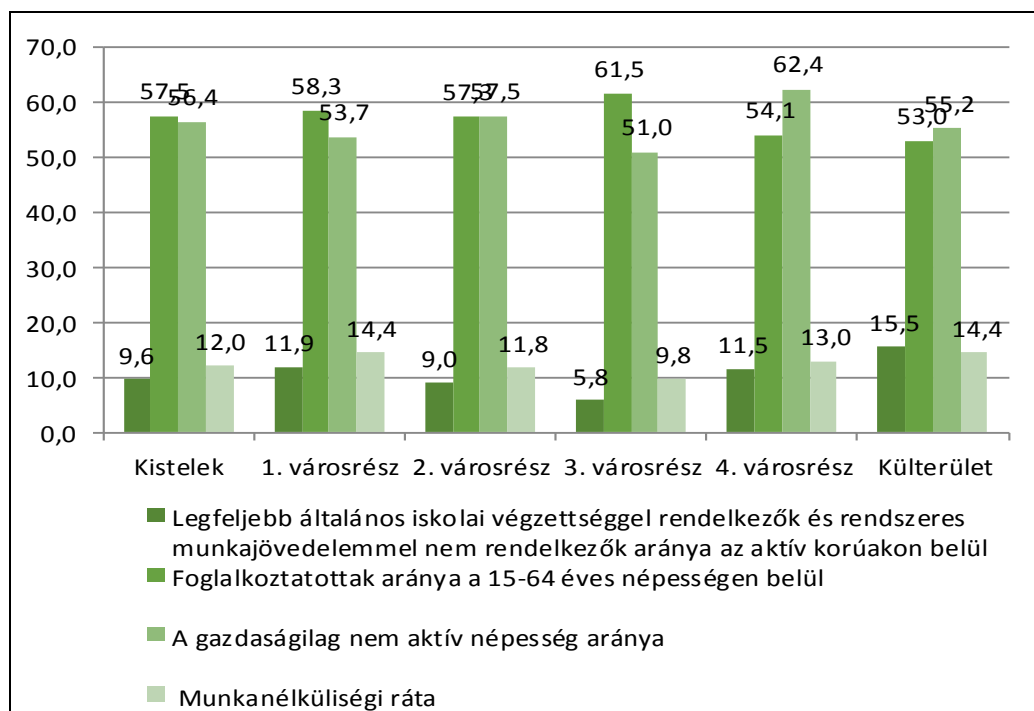
1. táblázat: Az alacsony státuszú lakosság elhelyezkedése városrészi bontásban

Városrész	Lakónépesség száma (fő)	A lakónépesség aránya a város egészéhez viszonyítva (%)	Alacsony státuszú lakosok száma (fő)	Az alacsony státuszú lakosság aránya a város területén élő alacsony státuszú lakosság egészéhez viszonyítva (%)
1.városrész	915	12,9	67	16,7
2.városrész	1 670	23,5	83	20,7
3.városrész	1 991	28	75	18,7
4.városrész	1 985	27,9	122	30,4
Külterület	542	7,6	54	13,5
Kistelek összesen	7 103	100	401	100

Forrás: 2011. évi népszámlálás, KSH.

A belterület 1-4. városrészei között nincsenek markáns fejlettségbeli és funkcionális különbségek, alapvetően mindegyik lakóterületi jellegű. A Déli városrészben Ipari Park-terület is található, ezért aránylag nagyobb a gazdasági jelentősége, míg lakosainak száma hozzávetőleg feleannyi, mint a többi belterületi városrésze.

1. ábra: Kistelek város városrészeinek gazdasági-szociális mutatói

Forrás: KSH 2011. évi népszámlálási adatok alapján saját szerkesztés

A 2. (Keleti) városrész szinte kizárólagosan csak lakóterületekből áll és fejlettségi mutatószámai átlagosnak mondhatók, viszont itt épült meg a város főtere, buszállomása és művelődési központja a 2008. évi IVS alapján megnyert városközpont funkcióbővítő pályázati támogatás segítségével. Kapcsolódik a területhez a zártkertek csoportja, ahol az utóbbi 20 évben ugyan gyengülő pozícióban, de még foglalkozik a lakosság a hajtások növénytermesztéssel. Erőssége a városrésznek, hogy itt található a város egyetlen általános iskolája. Számos szép régi épület is fennmaradt a városnak ezen a részén.

2. táblázat: Városrészek funkciói

Városrészek	Ipari, logisztikai	Kereskedelmi	Mező-gazdasági	Zöldfelületi, környezeti	Turisztikai, rekreációs	Közlekedési, távközlési	Közösségi	Közigazgatási	Humán szolgáltatási	Lakó	Városközponti
	Funkciók										
Városrész 1											
Városrész 2											
Városrész 3											
Városrész 4											
Városrész 5											

■ domináns funkció
■ kiegészítő funkció

A 3. (Északi) városrész demográfiai, foglalkoztatási és lakáshelyzetét tekintve egyaránt a legfejlettebb városrészeknek tekinthető. Az itt élők száma is növekedést mutatott a 2001-2011. közötti időszakban (egyedülként az egész városban) és ez vált a legnépesebb városrészé. A kedvező adottságok, amiknek az eredményeit köszönheti, az átlagon felüli rendezettségű utcahálózat és beépítés, az újabb telekosztásokon megvalósult kertvárosi milió, a lakóterület-fejlesztés további lehetősége, s a kedvező benyomást keltő természeti környezet közelsége (Pap-fenyves és környéke). Negatívum, hogy – a sok gyermek jelenléte ellenére – nincs játszótér, közpark.

A 4. (Nyugati) városrész tartalmazza a legnagyobb változatosságot: mindamelllett, hogy a piac, a sport- és rendezvényház, az egészségügyi és szociális ellátás intézményei, valamint a középiskola és a bölcsőde is itt található, az épületek állaga aránylag gyengébb a másik három belterületi városrészhez képest és viszonylag magas a gazdaságilag nem aktív lakosok részaránya. A város alacsony státuszú lakosainak 30 %-a ebben a városrészben él.

A központi funkciókban szerencsés módon mindegyik belterületi városrész osztozik, mivel közös találkozási pontjuk, az átmenő országutak tengelykeresztje köré csoportosul a legtöbb üzlet és szolgáltatás a városban és centrális elhelyezkedésük az igazgatási, művelődési- és sportlétesítmények is.

A belterületi barnamezős és rozsdaterületek zömmel az. 1-es (Déli) és 4-es (Nyugati) városrészben található: délen a szebb napokat megélt szép régi paraszt-polgár házak helyrehozatala és új életre hívása jelent kihívást, míg a vasút melletti barnamezők (4. városrész) a gazdasági átalakulások veszteseként igényel beavatkozást.

3 Középtávú célok és azok összefüggései

Kistelek stratégiai célrendszere illeszkedik az Európai Unió 2014-2020 időszakra vonatkozó tematikus célkitűzéseihez és Csongrád Megye Területfejlesztési Konceptiójához (2013), valamint Programjához (2014).

A tervezés kiindulási alapját Kistelek Településfejlesztési Konceptiója képezi, amit a Képviselő-testület a 32/2004. (III. 12.) határozatával fogadott el.

A korábbi időszak települési stratégiai terve (IVS 2008) és megvalósítási tapasztalatainak leszűrését követően szintén beépültek az új stratégiai dokumentumba.

3.1 Jövőkép

Kistelek Város Jövőképe

„Kistelek a fejlődést választó kisváros, amely térségével kölcsönösen előnyös módon együttműködik és mindenekelőtt élhető társadalmi-természeti-gazdasági környezetet kínál lakóinak”

Kistelek a 2030-ig elérendő célállapot meghatározása során a korábbi (2004) és a jelenlegi (2015) Településfejlesztési Konceptiójában egyaránt az **Európai Városok Chartájában** lefektetett belső fejlődési elveket követi. Alapvető fontosságúnak tekinti, hogy adottságaira építve és hátrányait leküldve teljesítse a városi élet szerteágazó területein jelentkező feladatokat:

- Mobilitást biztosító közlekedési módok, találkozási alkalmas utcák és terek kialakítása, lakható város fenntartása
- Természeti és energiaforrások ésszerű és következetes felhasználása, közösségi aktivitás a természetvédelemben
- Városközpont és lakóhelyek egészséges, biztonságos, nyugodt, kellemes és ösztönző hatású környezetté alakítása
- Építészeti örökség értékteremtő megőrzése
- A lakásfeltételek széleskörű biztosítása, lakásbérlet biztonságának megteremtése
- Közbiztonság és bűnmegelőzés, közösségi együttműködéssel
- Hátrányos helyzetű és mozgássérült emberek esélyegyenlősége
- Sport- és felüdülés lehetőségeinek megteremtése
- Kulturális demokrácia, a kísérletezés és az újítások ösztönzése
- Megbízható és folyamatos egészségügyi ellátás, közösségi kezdeményezések ösztönzése
- Civilek, helyi szakemberek, fiatalok részvétele a helyi döntéshozásban, a város jövőjének alakításában
- A város és térsége gazdasági fejlődésének elősegítése infrastruktúra-fejlesztéssel, a magán és hatósági szektor közötti együttműködés támogatásával

A feladatok terén eddig elért és hosszú távon elérendő állapot összevetése alapján, figyelembe véve az intelligens, fenntartható és befogadó Európa megvalósulását célzó **Európa 2020 stratégiát** is, Kistelek a következő átfogó fejlesztési célokat tűzi ki maga elé.

Átfogó cél: Versenyképes gazdaságú, vállalkozásbarát város

E cél érdekében Kistelek vonzó gazdasági környezettel és modern infrastruktúrával növeli fogadóképességét, támogatja új termelő és szolgáltató kapacitások létrehozását. A közlekedés terén meglévő helyzeti előnyeit továbbépíti, gazdagítja. Törekszik a gazdasági ágazatok piacképességének és hatékonyságának növelésére, a helyi alapanyagok hozzáadott értéket növelő feldolgozására. Együttműködések, beszállítói kapcsolatokat erősít, partnerséget teremt a szakképzés és a vállalkozások között, javítja a munkaerő-piaci viszonyokat. Ösztönzi a tudásmegosztást, az info-kommunikációt. Összehangolt térségi turisztikai hálózat kialakítását igazgatja, a város egészségturisztikai szerepkörének erősítése és a tanyai turizmus helyzetbe hozása mellett. A helyi építészeti értékkel rendelkező épületeket megújítja és új üzleti funkciókkal igyekszik megtölteni.

Átfogó cél: Kulturált környezetű, hagyományaira építő modern kisváros

Az épített környezet minőségének javításával egyrészt a lakosság komfortérzetét, kötődését, az idelátogatók elismerését lehet elérni, másrészt megelőzhető egyes területek elértéktelenedése. Az értéknövelés és értékmegőrzés a közterületekre és a magánterületekre egyaránt irányul és előtérbe kerül az átmenet biztosítása a magán és közsféra között az épített környezetben, válaszolva a klímaváltozás kihívásaira is (fedett-nyitott terek, komfortzónák, időjárástól részben védett közösségi terek). Mindenekelőtt a városközpont már megteremtett értékeinek megtartása és bővítése a cél.

Az intézményeket, gazdálkodó szervezeteket és a lakásállományt nagyobb arányban kell megújuló és takarékos energia-ellátásra átállítani.

A lakhatás biztonsága alapvető lakossági elvárás, csakúgy, mint a bűnözés visszaszorítása, ezért ezeknek a szempontoknak folyamatosan és minden területen érvényesülniük kell.

A tanyagazdaságok megmaradását támogatva élővé tehetők a természet-közelit életmód és a fenntartható helyi termelési hagyományok.

Átfogó cél: Sokoldalú, alkalmazkodóképes funkcionális térségközpont

A fizikai keretek nagy súllyal esnek latba a lakosság „jó-lét”-ének megteremtésében és a népesség megtartásában, de legalább ennyire fontosak a „szoft”-elemek: a társadalmi kohézió, egymásra figyelés, közös tevékenységek és az egyéni képességek kibontakoztatásának lehetősége.

A modern kor gyorsan változó globális terében és szaporodó kihívásai közepette az alkalmazkodó-képesség hatványozottan fontossá válik mind az egyének, mind pedig a közösségek és szervezetek szintjén. A nyitottság az új befogadására és ezzel párhuzamosan a gyökerekből, a helyi energiákból való töltkezés számos módon elősegíthető. A gyermek- és ifjúkorban az intézményes és családi környezetben folyó oktatás-nevelés meghatározó jelentőségű, elsősorban jó példákat kell felmutatni és életszerű tudást átadni a felnövekvő új generáció számára. A kulturális-, sport és egyéb szabadidős tevékenységek, valamint hagyományőrző rendezvények át tudják fogni a generációkat, felismertetik egymás értékeit.

3.2 A stratégiai fejlesztési célok meghatározása

Kistelek Város 2015-2020 között elérendő középtávú stratégiai céljai egyrészt a városi szintű tematikus célokat, másrészt a városrészi szintű területi célokat foglalják magukban.

3.2.1 Városi szintű középtávú tematikus célok

Kistelek városi szintű, ágazati bontásban megfogalmazott, 7-8 évre szóló középtávú célkitűzése a következők.

- **T1: Bővülő gazdaság, erősödő vállalkozások, javuló jövedelmek, nagyobb arányú önfoglalkoztatás**
- **T2: Kiteljesedő közlekedési és közmű-rendszerek**
- **T3: Javuló minőségű épített és zöld-környezet, kielégítőbb lakhatási, közbiztonsági helyzet és lakossági szolgáltatások**
- **T4: Növekvő környezet-tudatosság, intelligensebb energia-gazdálkodás**
- **T5: Közösségteremtő és egyéni képességeket kibontakoztató kulturális, sport- és szabadidős lehetőségek**
- **T6: Egészségesebb, tanultabb, összetartóbb, hagyományőrző társadalom, esélyegyenlőség**

T1: Bővülő gazdaság, erősödő vállalkozások, javuló jövedelmek, nagyobb arányú önfoglalkoztatás

Kistelek térségi központi szerepkörének megtartásához elengedhetetlen a gazdaság átfogó fejlesztése, versenyképességének növelése. A népesség megtartásának szintén az egyik kulcsfontosságú eleme a megfelelő munkahelyek biztosítása a felnövekvő generáció számára. A gazdaság megerősödése jobb feltételeket teremt a helyben boldoguláshoz, többen találhatják meg számításukat a város és a térség keretein belül. A javuló jövedelemszerzési lehetőségek következtében lelassul az elvándorlás üteme, kevesebben döntenek az ingázás mellett.

A versenyképes gazdaság kifejlesztéséhez középtávon el kell érni, hogy a város és térsége meglévő gazdasági vállalkozásai ne veszítsenek dinamikájukból. A tradicionális ipari és mezőgazdasági üzemek működési feltételeik javításához területi és infrastrukturális fejlesztési igényeik rugalmas kezelésére, a helyi munkaerő-utánpótlás javítására, piacra jutásuk segítésére van szükség. A siker egyik kulcsa a rendszeres párbeszéd és a hatékony együttműködés a város, a térség és a vállalkozók között, a közös marketing-elemek kihasználása. Fontos a helyi termelés és a helyi piac egymásra találása, a rövid ellátási lánc (REL) előnyeinek kölcsönös felismerése. Inkluzív eredményt hoz a helyben megtermelt alapanyagok minél nagyobb arányú helyi feldolgozása és a sajátos helyi termékek kifejlesztése.

Szeged regionális jelentőségű kutatás-fejlesztési potenciálja az interaktív kapcsolat megteremtésével gyümölcsözhet Kistelek térségében. Az ipar, a mezőgazdaság és a szolgáltató szektor is profitálhat a felhalmozott elméleti és gyakorlati tudás kicseréléséből, oda-vissza áramoltatásából. Középtávon legalább a kapcsolatok felvételéig és becsatornázásáig el kell jutni.

Új beruházások megtelepedésével diverzifikálódhat és növekedhet a város gazdasága. Kistelek nagy összefüggő területet kínál ipari, agrár-logisztikai és idegenforgalmi célú befektetésre. A kezdő elemek („első fecskék”) bevonásával, a területszerzési, engedélyezési, beruházás-előkészítési lépések gördülékennyé tételével, helyi gazdasági és humán-szolgáltatások biztosításával jó esélye nyílik a városnak arra, hogy kedvelt befektetési célterületté váljon.

Turisztikai vonzerőkben mindeddig kevésbé kihasznált tartalékokkal rendelkezik a térség, amelyek kibontakoztatása az Ópusztaszeri Történelmi Emlékpark iránti érdeklődésre alapozható. Termálvizre épülő gyógy-idegenforgalom és a Pusztaszeri Tájvédelmi Körzet nyújtotta természeti értékek egészítik ki a „vivő-látványosságot”, melyek frappáns ötvözete, egymásra épülő, logisztikailag is jól megszervezett kínálata 2-3 napig a térségben tarthatja a szállóvendégeket. A szálláslehetőségek a mozaikos tájban benneélő tanyák rehabilitációjával is bővíthetők, sajátos „ízzel” gazdagítva az élményeket.

T2: Kiteljesedő közlekedési és közmű-rendszerek

A város jó megközelíthetősége ma is a fejlődés egyik motorja, amellyel jól bánva további előnyök érhetők el a jövőben a gazdaságfejlesztés terén és a funkcionális térségi szerepkör megtartásában. A nagyobb rendszereknek a térséget is érintő fejlesztéseit a Város eddig is igyekezett előmozdítani (M5 csomópont-sűrűség, Szeged-Soltvadkert tervezett főútvonal helyi elemének ipari útként való megépítése), közvetlen befolyást azonban nem tud gyakorolni a mielőbbi megvalósulásukra (nagysebességű vasútvonal, Soltvadkert-Orosháza regionális tengelyt képező útvonal főúttá fejlesztése új Mindszenti Tisza-híddal).

Kistelek az intermodális közlekedés-fejlesztés európai célkitűzése keretében új légi-forgalmi létesítmény, személy- és teherszállításra szolgáló repülőtér számára kíván helyet biztosítani. A schengeni határ közelében, de már az ország belseje felé mutató közúti és vasúti kapcsolatokkal ideális pozíciót biztosíthat a létesítmény elhelyezésére. A középtávú tervezési időszakban vizsgálja ennek megvalósíthatóságát, koordinálja a beruházás szereplőit és előkészítését, lobbitevékenységet folytat a megvalósulásban érdekelt bevonásával. Szorgalmazza továbbá az M5 autópálya Csengelei-pihenőjének csomóponttá fejlesztését a térség kistelepülései és a város, a térség és környezete, valamint Csongrád és Bács-Kiskun megye közötti közúti kapcsolatok javítása érdekében.

A vasúti pályaudvar fogadóképességének növelése, RO-LA terminál kiépítése elősegíti a tágabb térség teherforgalmának csökkentett széndioxid-kibocsátású lebonyolítását.

A helyi közlekedési rendszerek tekintetében a jelenleg nehezen elérhető és a fejlődésben e miatt elmaradó külterületrészeket feltáró gyűjtőúthálózat kiépítése az egyik legközelebbi célkitűzés. Növeli a közlekedésbiztonságot a várostesten áthaladó 5. számú főút forgalomtechnikai fejlesztésének folytatása északi irányban, valamint az ehhez kapcsolódó szervízút kiépítése. Javítja a gyengébben fejlett belterületrészek státuszát a földutak burkolása és a hiányzó közművek – főleg a belvízveszély elhárítása miatt is fontos csapadékvíz árok és záportavak – létesítése. A parkolási kapacitást – mind a gépjárművek, mind a kerékpárok számára – a városközpont funkcióbővülésével összhangban célszerű növelni, hogy az ellátási hiányok ne gyengítsék a létrehozott központi funkciók elérhetőségét. A jelenlegi állapotában nem kielégítő szolgáltatást nyújtó vasútállomás és környéke megújítása támogatja a környezetkímélő tömegközlekedést. Komfortosabbá és utasbaráttá válik a buszpályaudvar a tervezett intézkedésekkel. A két keréken közlekedő kisvárosi lakosság gyakorolhatja a környezettudatosságot és a munkahelyekre való eljutás költségtakarékos módját a helyi kerékpárhálózat teljessé válása esetén. Hasonló pozitív hatás és gazdasági előny – elsősorban a térségi turisztikai látványosságok nagyobb arányú látogatottsága – remélhető az idegenforgalmi célú kerékpáros hálózati elemek megvalósításából. Költségtakarékosság céljából átalakítások szükségesek a város közvilágítási hálózatában.

T3: Javuló minőségű épített és zöld-környezet, kielégítőbb lakhatási, közbiztonsági helyzet és lakossági szolgáltatások

Kistelek nagy lépést tett a városias környezet kialakítása terén a városközpont utóbbi években lezajlott közterület- és intézményfejlesztésével. A hívogató főtér a környező nyitott-fedett terekkel és kiülő teraszokkal, s a játékosan komoly építészeti térfalakat képező intézmények hozzájárulnak a város demográfiai, társadalmi, gazdasági folyamatainak pozitív irányú áthangolódásához.

Az épített környezet értékrendet közvetít, ezért képes hathatósan befolyásolni a változások előjelét. Középtávon elérendő cél a központi funkciók bővítése a korábbi projekt-terület környékén és a visszahúzó jelenségek ellen ható beruházások megvalósítása, hogy az eddigi jótékony beavatkozások kiegészüljenek, s ne kerüljenek veszélybe az elért eredmények.

Ugyancsak indokolt lépés kiterjeszteni az elmúlt évek szociális városrehabilitációs jó gyakorlatait elsősorban a gyermekek és az ifjú korosztály által leginkább használt közterületi pihenő- és játszóterek, találkozóhelyek megújításával és a lakhatás biztonságát és egyenlő hozzáférését biztosító bérlakás-programmal. Koncentráltan jelentkező társadalmi problémákra ad hatékony választ a fecskéház-program: az iskolapadból frissen kikerült fiatalok céltalan, kiábrándult világlátását a felnőtt-társadalom e mentőöve bizakodásba és tenni akarásba lendítheti át. Fontos a jó pozícionálás és a helyes tervezés, a közösségi terek és az info-kommunikációs lehetőségek elérhetősége.

A klímaváltozással összefüggésben és településesztétikai szempontból egyaránt jelentős hozadéka van a zöldfelületek fejlesztésének. A központi díszter intenzív fenntartású zöldterülete megvalósult, azonban a lakóhelyekhez kapcsolódó zöld-foltok és fasorok létesítésével, az idegenforgalmi akcióterületnek háttérrel nyújtó vegyesállományú erdőfoltok telepítésével, a tematikus zöldfelületi fejlesztésekkel válik csak egészszé a jóléti zöldfelületi rendszer.

Az elhagyott, használaton kívüli vagy rom-állapot felé haladó ingatlanok a környezeti elértéktelenedés és a társadalom perifériájára való kiszorulás melegágyai. A barnamezős telkek, telekcsoportok rehabilitációja megállítja a leromlás folyamatát. A volt ipari telephelyeket a fekvésüknek megfelelő funkcióra érdemes kiejánlani. A városközpont-közeli, érzékeny helyzetű ingatlanokat a tulajdonosok részvételével, vagy – ha ez nem oldható meg – kisajátítás révén szolgálati lakás, vagy üzleti-vállalkozás (egyebek között prominens helyi cégek bemutatóterme, mintaboltja) céljára érdemes újrahasznosítani.

Kistelek központi szerepkörének nem elhanyagolható elemei a lakossági humánszolgáltatások (egyebek között pénzügyintézetek, közműszolgáltató-irodák, közjegyzői irodák, utazási irodák, patikák, postai szolgáltatás) jelenléte. Hasonlóan fontos a helyi rendvédelmi szervek közreműködése a város tartósan jó közbiztonságának fenntartásában.

T4: Növekvő környezet-tudatosság, intelligensebb energia-gazdálkodás

Környezetünk élıhetőségének fenntartása szempontjából stratégiai fontosságúak a környezettudatos, fenntartható fejlesztési módszerek, a hatékony erőforrás-gazdálkodás, amely az élet minden területén, a magán- és a közszférában egyaránt figyelmet követel. A város összes tematikus célkitűzésében érvényesülést érdemlő, azaz horizontálisan kezelendő ez a globálisan és az európai uniós gondolkodásban is hangsúlyozott elvárás. Áthatja a gazdaságfejlesztést, megnyilvánul a környezetbarát közszeégi közlekedési rendszerekben és az épített környezet alakításában, valamint az energia-szektorban. Indikátora az élővilág sokféleségének fenntartása (biodiverzítás), a széndioxid kibocsátás csökkenése, a környezet zaj-, levegő- és hulladékterhelésének mérséklődése és a természeti erőforrások (víz, föld, ásványkincsek) takarékos felhasználása.

A város léptékében kézenfekvő célkitűzés a megújuló energiaforrásokban – elsősorban a jelentős mértékű napsugárzásban és a geotermiában – rejlő potenciál kiaknázása. Előnyt élveznek a rendszerszerű energia-felhasználási módok, melyek az egymást kiegészítő igényeket célszerű időbeni és térbeli elrendezéssel szolgálják ki – ez főleg a geotermikus programok esetében elvárás. A napelemek könnyebben lekövetik az energiaigény jelentkezősi helyét, ezért rugalmasabb megoldást nyújtanak kisebb léptékű ellátásban. Önkormányzati épületek és intézmények energia-hatékonyságának javítása ezen elvek mentén valósul meg.

Vízvisszatartás érdekében tározótavak kialakítása szükséges, amely biztosítja a csapadékos időszakban összegyülekező vizek tartalékolását és felhasználását a szárazság miatti károk megelőzéséhez.

Kisléptékű környezetvédelmi infrastruktúra fejlesztése folyamatos célkitűzés a települési környezeti minőség javítására. A zöldfelületek arányának növelése a mikroklima kiegyenlítése irányában hat és kis költséggel hatékony árnyékolást biztosít.

Az Ipari Parkban nagyobb léptékű, geotermikus energia-ellátó rendszer kiépítésével érhető el a meglévő és betelepülő üzemek környezetkímélő működése.

T5: Közösségteremtő és egyéni képességeket kibontakoztató kulturális, sport- és szabadidős lehetőségek

A város népességmegtartó ereje és a lakosság életminősége, kötődése nagyban függ a helyi kulturális, sport- és szabadidős lehetőségektől. Különösen a fiatalok helyben maradása, vagy az iskolaéveket követő visszatérése mozdíthatja jó irányba a demográfiai folyamatokat. Középtávú célként fogalmazható meg az ifjúságot, a családokat, közösségeket megmozgató rendezvények, a szórakoztató, pihentető és aktív kikapcsolódást nyújtó rendszeres alkalmak (edzések, összejövetelek) támogatása a közösségi terek és infrastruktúra biztosításával, rendezvények szervezésével és népszerűsítésével.

Legyen helyi sajtója a helyi gondolatoknak, irodalmi kísérleteknek, műhelye, tárlata, vására a lakosok képzőművészeti alkotásainak. Szülessen meg a „falak nélküli könyvtár” (online katalógus, számítógépes kölcsönzés).

A fiatalok megszólítására gyakran frissülő info-kommunikációs csatornák is alkalmasak. Hatékonyak lehetnek a spontán találkozásokra módot adó, interaktív, az újdonság élményét kínáló kezdeményezések, kihívások, amelyekben a teljesítmény kevésbé, az önkifejezés viszont annál inkább számít.

A városi közösségi és kulturális terek és szolgáltatások fejlesztése hozzájárul a kedvező helyi gazdasági környezet kialakításához is.

T6: Egészségesebb, tanultabb, összetartóbb, hagyományőrző társadalom, esélyegyenlőség

Kistelek és térsége fejlettségét tekintve országos összehasonlításban hátrányos helyzetű, belső periferiát képez. A társadalom „egész”-sége azonban az élet minden területére kedvező befolyást gyakorolhat, ezért folyamatos cél a lakosság egészségi állapotának, képzettségi szintjének, tanulási hajlandóságának javítása, az egymásra figyelő, egymást segítő társadalmi attitűd kialakítása. A fejlődés fokmérője a város és a térség lakosságának elégedettsége, állapotjavulása, növekvő lokálpatriotizmusa. A célkitűzés elsődleges megvalósítási helyei az egészségügyi, köznevelési és szociális intézmények, ezért fontos, hogy tartósan jó színvonalon, egybehangoltan, az igényekre rugalmasan reagálva működjenek.

Az egészségügyi ellátásban a lakosság bizalmának és elégedettségének megőrzése az ellátás kisléptékű, de folyamatos javításával, bővítésével lehetséges. Az egészségügyi vállalkozások térnyerése várható és támogatandó az egészségturizmushoz kapcsolódóan, amely az idegenforgalmi vállalkozások eredményességét növelheti a vendégéjszakák gyarapodása révén. A középiskolai oktatás a városban és vonzásában élők számára jelentős esélynövelő tényező, amennyiben továbbtanulásra alkalmas alapképzést és munkaerőpiachoz alkalmazkodó szak- és felnőttképzést biztosít. A szociális ellátásban a kötelező szolgáltatások mellett fontos a kiegészítő elemek megtartása is, mert ezek megvonása csökkenti a lakosság biztonságérzetét.

Az intézmények mellett a lakosság önszerveződő közösségfejlesztési programjait is ösztönözni érdemes, elsősorban a városrehabilitációs projektekhez kapcsolódóan.

A települési hagyományok épített, tárgyi és módszerbeli értékeinek megtartása, élővé tétele a helyi identitást erősíti, egyben a tékozló fogyasztói hozzáállás ellenében hat: a fenntartható, takarékos, önellátóbb, családra alapozott életmódot példázza. Támogatására kisléptékű értékmentési tudás-átadási akciók, helyi termék boltok és vásár megteremtése és látogatható tanyamodell kialakítása célozható meg középtávon.

Általános célként családbarát terekre, intézményekre, munkabeosztásra, közlekedési módzatokra van szükség a városban.

A hátrányos helyzetű társadalmi csoportok esélyegyenlősége érdekében munkaerőpiaci esélyeik és foglalkoztathatóságuk javítása vezet leginkább eredményre.

3.2.2 Városrészi szintű területi célok

A középtávú területi célok a Megalapozó vizsgálat részletes városrészi szintű helyzetfeltárása és helyzetelemzése alapján kerülnek megfogalmazásra. A városrészi célok meghatározásának alapelvei:

- városfejlesztési erőforrások lehető leghatékonyabb területi elrendezésével a város jövőképeinek minél nagyobb lépéssel való megközelítése
- városrész hátrányainak enyhítése elsősorban a városi szintű átfogó célok megvalósítását is akadályozó szakterületeken
- városrész erősségeinek felhasználása a város tematikus céljainak elérése érdekében

Városrészi célok

- V1 Déli városrész: Iparterületi infrastruktúra további fejlesztése, lakóterület állapotjavítása, rozsdaterület felszámolása
- V2 Keleti városrész: Nyugodt lakókörnyezet megtartása, zöldterület és gazdasági funkciók bővítése, általános iskola fejlesztése
- V3 Északi városrész: Közterület-fejlesztés, városháza energetikai korszerűsítése, telekkínálat biztosítás
- V4 Nyugati városrész: Szociális város-rehabilitáció, komplex intézmény- és közterület-fejlesztés, rozsdaterület felszámolása
- V5 Külterület: Agrár-logisztikai, közlekedési és turisztikai fejlesztések, tanyamegőrzés

V1: Déli városrész: Iparterületi infrastruktúra további fejlesztése, lakóterület állapotjavítása, rozsdaterület felszámolása

A Déli városrész gazdasági szempontból erősebb a többi belterületi városrésztől (2-3. városrészek), mert magában foglalja az Ipari Park belterületi részét, de lemaradást mutat a lakhatás, az épített környezet minősége valamint a közlekedési- és közműinfrastruktúra kiépítettsége terén. Barnamezős terület a volt Rákóczi iskola, amelynek telke az Ipari Park bővítési zónájában fekszik.

Helyzetének megfelelően a városrész, ezen belül is a városközpontba vezető út mentén fekvő barnamezős épülettömb, kimondottan alkalmas az Ipari Parkban működő és oda betelepülő vállalkozások üzleti szolgáltatásainak elhelyezésére és vállalkozás-segítő, inkubátor jellegű funkciók ellátására. A volt iskolaépület egyik szárnya már jelenleg is hasonló célokat szolgál, a másik épületszárny üresen áll és újrafelhasználásának elmaradása esetén állapota leromolhat.

A városközpont közelében (Jókai utca elején) található a református-ház romjai, mögötte az önkormányzat városüzemeltetési telephelye: mindkettő méltatlan látványt nyújt. Helyükön a térség hagyományos termékeit árusító és kis szolgáltató egységeket tartalmazó üzletsor, valamint ligetes parkoló- és sétatér jön létre a tervek szerint.

Az átmenő forgalmi út (Petőfi utca) mentén számos régi ún. „paraszt-polgár” ház áll pusztulófélben és kiürülve, melyek felújítva és funkcióval – például az eredeti használatnak megfelelően utcafronti üzlettel, mögötte udvarra néző lakással – megtöltve díszei lehetnének a városnak. Összekapcsolható az ingatlanok rehabilitációja a tösgyökeres helyi középvállalatok szolgálati lakás-, bemutatóterem-, vagy mintabolt-építési programjával. Az egyik épületben művészeti iskola működik, amely alkotó-kiállító térként használható fedett-nyitott udvarral is gazdagodhat a felújítás révén.

A Déli városrész lakóterületeinek peremén (Jókai utca vége, Kenderföld sor, Csillag utca vége) hiányzik az útburkolat és a csapadékvíz-elvezetés, pótlásuk feltétlenül szükséges az ingatlanok elértékeltelenedésének megelőzéséhez. Több városrész csapadékvizét tárolja átmeneti jelleggel (zápor esetén) a Csillag utcai mélyfekvésű terület, melyet tervszerűen rendezni szükséges. A városrészhez kapcsolható az országos főúthálózat-fejlesztésben (Szeged – Kistelek – Kiskunmajsa viszonylatban) szereplő, Kistelek városközpontot elkerülő útszakasz, amelynek egy része ipari útként megépült és folytatása, csomóponti kicsatlakoztatása az 5. számú főútra szerepel a város terveiben. Ugyancsak kapcsolódik a városrészhez a szennyvíztisztító-mű bővítésének a célkitűzése, amely az ipari szennyvíztisztításban hiányzó kapacitást biztosítja majd.

V2: Keleti városrész: Nyugodt lakókörnyezet megtartása, zöldterület és gazdasági funkciók bővítése, általános iskola fejlesztése

Történeti értékeket hordozó beépítési módok és lakóépületek találhatóak a Keleti városrészben, valamint új értékteremtés is végbement a főtér, művelődési központ és buszpályaudvar kialakításával, gazdasági vállalkozásokban viszont hiányt szenved. A szomszédos külterületi kertekben hajtatasos kertészkedés folyt, jelenleg új lakóterületeket jelöl ki a városrész peremén a város településrendezési terve.

A történeti értékek megőrzése alacsony költségű programokkal támogatható (értéktár, épületelemek hagyományos formakincsének népszerűsítése, értékmentése). A közterületek kisléptékű minőségjavítása (egy-egy utcák burkolása és csapadékvíz-elvezetése) és a hiányzó lakóterületi játszó-pihenő közpark létesítése a helyzetmegőrzés eszköze. A park tematikus zöldfelületként is megvalósulhat. A városrész nyugalmanak megőrzése mellett a peremterületen újraéleszthető egy sajátos lakó-gazdálkodó életforma az intenzív hajtatasos kertészkedés és lakóház együtteséből álló „gazdatelek” szisztéma. A volt Démász-telephely alkalmas szolgáltató jellegű gazdasági vállalkozások befogadására.

A város általános iskolája az elmúlt években több lépésben megújult. A régebbi épületszárny és az udvar rendezésével, energetikai fejlesztéssel az intézmény működésének keretei hosszabb időszakra biztosítottak lehetnek.

A Kistelek városközpontot elkerülő tervezett főútszakasznak az 5. számú főúthoz való csatlakozása és az innen keleti irányba, az Ópusztaszeri úthoz vezető nyomvonala középtávon a tervezés-előkészítés fázisába kerül a város tervei szerint.

V3: Északi városrész: Közterület-fejlesztés, városháza energetikai korszerűsítése, telekkínálat biztosítás

Műemlék templom, történeti értékeket hordozó beépítési módok és lakóépületek, valamint számos intézmény található az Északi városrészben, melynek lakóterületi ingatlanjai a városi átlagértéknél magasabb presztizsűek. Gazdaság terén főleg a helyi fogyasztásra és kiszolgálására települt,

többnyire helyi vállalkozások tulajdonában lévő üzletek vannak jelen a várost átszelő főút mentén (Kossuth Lajos utca). A városi sportpálya is a főút mellett fekszik. A városrész északi oldalán a lakóterület bővíthető.

A lakófunkció városrészi prioritása ellenére kevés, szinte teljesen hiányzik a pihenő- és játszótér. Nincs előkészítve a telekkínálatot biztosító utcák közművesítése, útburkolása. A hiányok pótlása és a lakótelkek elérhető áron történő mobilizálása lendületet adhat a lakásépítésnek, családok letelepedésének.

A város igazgatási központja, a járás és az önkormányzat hivatala a városközpont része. A régi épületszárny energetikai korszerűsítése és udvarának, csatlakozó közterületének családbarát ügyművelését segítő játszó- és várakozó kertet fejlesztése szükséges.

A városrészhez kapcsolódik a Termál-pihenőpark akcióterület, amellyel összefügg a városrész fejlődési pályája és Kistelek idegenforgalmának alakulása. A nyugodt, rendezett lakóterület és a természeti környezetbe ágyazódó potenciális rekreációs terület egymást erősítő adottságának népszerűsítésére sikeres városmarketing alapítható.

A város „főutcája”, a Kossuth Lajos utca állami kezelésű főútvonal, amelynek forgalomcsillapítása, szervízúttal való támogatása nem történt meg teljesen. Hiányzó elemeit legalább a Damjanich utcáig pótolni szükséges a középtávú időszakban a közlekedés biztonsága és a lakások, intézmények, üzletek rendeltetészerű használhatósága érdekében.

V4: Nyugati városrész: Szociális város-rehabilitáció, komplex intézmény- és közterület-fejlesztés, rozsdaterület felszámolása

A városrész összetett problémákkal küszködik. A lakóterületek kiszolgáló útjai közül több is burkolatlan, a helyi védett tó hanyatlak és pusztul, az intézmények közvetlen környéke rendezetlen, barnamezők és rozsdaterületek találhatóak a városközpont közelében. A vasútállomás és az előtte lévő egykori liget állapota beavatkozást sürget.

Kistelek nyugati városrészben leromlott városi területek, illetve erőteljes szegregálódási folyamatok figyelhetők meg. Néhány lakótelek-tömbben a határérték közelében vannak a KSH szegregációs mutatószámok és a lakosság helyzete a helyi tapasztalat szerint romlik. Mindezek megakadályozása szükségessé teszi a terület társadalmi viszonyainak folyamatos nyomon követését és szükség esetén külön akcióterületként történő kijelölését.

Az Anti-szegregációs program is felhívja a figyelmet Kistelek IV. (nyugati) városrészében történő szegregálódási folyamatokra, ezért a városnak olyan akciótervet kell kidolgozni, amely ezen folyamatokat meg tudja állítani a leromlott városi területek rehabilitációjával párhuzamosan. A szegregációval veszélyeztetett terület további szegregálódásának megakadályozása és az ott élő alacsony státuszú családok lakhatási problémájának kezelése érdekében a volt kollégium épületében további bérlakások kialakítására van szükség.

Az Önkormányzat folytatni kívánja a bérlakások kialakítási programját, hiszen az igénylők száma többszörösen meghaladja a jelenlegi kapacitást. A létrejövő bérlakások kiutalásakor törekedni kell arra, hogy a terület ne váljon szegregátummá. Mindezek mellett olyan társadalmi felzárkózást segítő programokat kell megvalósítani, amelyek tovább csökkentik a szegregációs folyamatok kialakulásának további lehetőségét és erősítik az esélyegyenlőséget.

E mellett pozitívumok is elmondhatók a városrészeiről: piac- és vásártér, egészségügyi, oktatás-nevelési és szociális intézmények rendezvényház, turisztikai szálláshelyek találhatóak a területen, főleg a Kossuth Lajos utca mentén.

A gyengeségek leküzdése és az előnyök kiaknázása érdekében elsősorban az Ifjúság téri intézmény-sor közvetlen környéke újítandó meg és szociális bérlakásokká alakítandó a kollégium használaton kívüli szárnya. A barnamezős üzemi terület új hasznosításáról (pl. városüzemeltetés) és a rozsdaterületek leépülésének megelőzéséről gondoskodni szükséges. A volt pincészet helyén és a ligetben komplex szabadidős és zöldfelület-fejlesztés színterévé válhat, egybekapcsolva a vasútállomás térségének megújításával.

Felújítás és fejlesztés vár a könyvtárra, az egészségügyi központra és a középiskolára, utóbbihoz térségi konyha kialakítása van tervezve.

Az utcaburkolatok és járdák pótlása, kis játszótér kialakítása (Erzsébet utca) és a Bóbit-tó élővilágának visszaállítása, környezetének rendezése szerepel a város projekt-terveiben.

A piactér és -csarnok már bizonyította térségszervező, gazdálkodókat és lakosságot egy tető alá hozó szerepkörének hasznosságát. Bővítése és környékének rendezése újabb lendületet adhat a pozitív folyamatnak.

V5: Külterületi városrész: Agrár-logisztikai, közlekedési és turisztikai fejlesztések, tanyamegőrzés

A külterület kulcsfontosságú fejlesztések színtere lesz a jövőben. Az autópálya mellett több száz hektár gazdasági terület benépesülésére, a belterülettől északra lévő Pap-fenyves környékén pedig idegenforgalmi fejlesztésekre számít a Város. Mindkét fejlesztési irányt és a város logisztikai szerepkörének megerősítését támogatja a repülőter létesítésének terve.

A gazdasági terület esetében a fogadókésztséget elsősorban a közlekedési és közmű-infrastruktúra fejlesztésével lehet növelni. A költségtakarékos és megújuló geotermikus rendszer kiépítése növeli a betelepülő vállalkozások fejlesztési esélyeit, nagy volumenű és ártalommentes energiafelhasználást biztosítva. A munkaerő mobilitása érdekében a belterületi kerékpárúthálózat folytatása szükséges az autópálya-pihenőig. Az Ópusztaszer irányába kiépült kerékpárút felújítása időszerű.

Az idegenforgalmi célú akcióterületen a már meglévő attrakciók (Hungaro-Med Hotel, szabadtéri játszó- és pihenőhely) menedzselésével, a természetközeli rekreáció élményét nyújtó fejlesztésekkel (mikroklíma javító tó, jóléti jellegű erdőszítés), valamint a lakosság nagyobb érdeklődését biztosító elemekkel (szabadidő park) érhető el nagyobb vendégforgalom. A térség egyéb idegenforgalmi látványosságai és természeti értékeivel kerékpáros tanösvény kötheti össze az egészség-turizmusra épülő akcióterületet (Csengele: román-kori templomrom, Pusztaszer: Árpád-emlékmű, Büdösszéki-tó). A meglévő ópusztaszeri kerékpárút felújítása szükséges a Nemzeti Történelmi Emlékpark jobb elérhetősége érdekében.

A városrész legmarkánsabb funkciója a mező- és erdőgazdálkodás. A gabonatermesztés mellett háttérbe szorult a zöldség- és gyümölcsstermesztés, hajtásos kertészet, az állattartás volumene pedig a korábbi töredékére csökkent, elsősorban a kedvezőtlen piaci viszonyok miatt. A nyers termények és élő állat értékesítése helyett a nagyobb feldolgozottságú szinten, nagyobb hozzáadott értéken történő árukereskedelem célozható meg a helyi termelők érdekeinek összehangolása és érvényesítése mellett. Támogatni szükséges a gazdák önszerveződéseit, helyi termékfejlesztő kezdeményezéseit, mert az integrálódás és az innovatív fejlesztések elmaradása esetén a jellemzően családi vállalkozás formájában folytatott intenzívebb gazdálkodási formák nem tudnak eltartó-képesekké válni. A helyi piacra minél nagyobb arányban a helyi termékeknek kell eljutniuk.

Sajátos célként fogalmazódik meg a külterületen élőkre vonatkozóan a tanyai gazdálkodási és életviteli mód megőrzése és egyidejű megújítása. Nehezíti a cél megvalósítását a mezőgazdaság mai kedvezőtlen helyzete Magyarországon. Az ökológikus szemléletű, fenntartható gazdálkodási formák, mint amilyen a tanyai gazdaság is, még nem kaptak megfelelő ismertséget és elismertséget, nincsenek keresleti pozícióban.

3.3 A tematikus és a területi célok közötti összefüggések bemutatása

A város középtávú tematikus céljai a városrészi célkitűzések egy vagy több városrészben történő megvalósításával érhetők el. A területi célok és tematikus célok együttes megvalósítása segíti elő a településfejlesztési koncepcióban felvázolt átfogó célok és a tervezett jövőkép elérését.

A következő táblázat összefoglalóan mutatja be a tematikus célok és területi célok közötti összefüggéseket, kapcsolatuk erősségének mértékét.

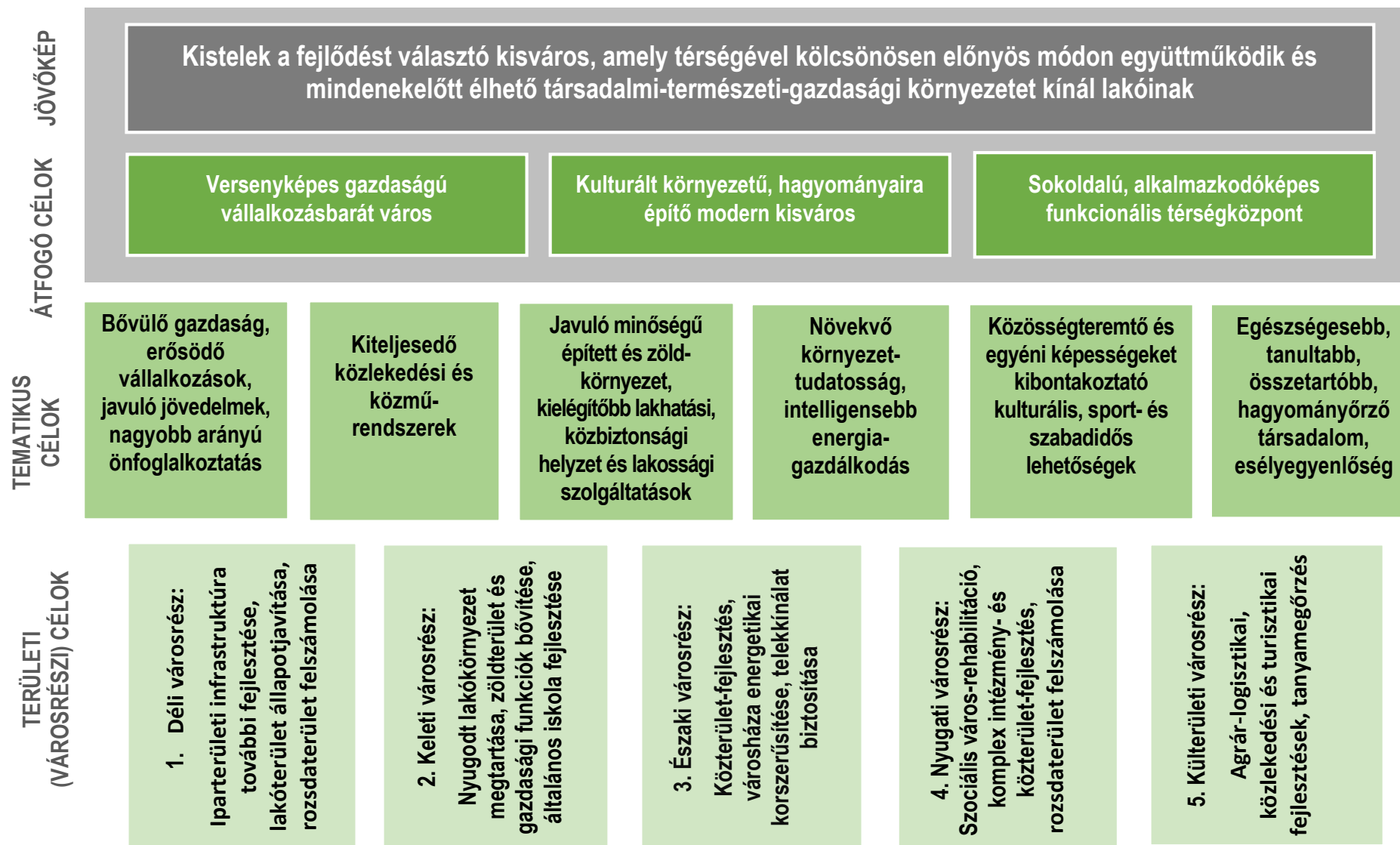
A középtávú tematikus célok közül a T3 jelű mutatja a legszorosabb összefüggést a városrészi célkitűzésekkel: az épített és zöldkörnyezet minőségének javítása, a kielégítőbb lakhatási és közbiztonsági helyzet, valamint a fejlettebb lakossági szolgáltatások mind az 5 városrészt, azaz a város egészét érintő pozitív következményekkel járnak. A társadalom fejlettségét kifejező T6 és T6 tematikus célkitűzések 3 városrész jövőjére nézve is számottevő befolyást gyakorolhatnak, és különösen erős a koherenciájuk a fejlettségben valamilyen szempontokból lemaradt városrészek területi célkitűzéseivel. Érvényesül tehát Kistelek Településfejlesztési Koncepciójának az az alapelve, hogy az „ember” állítandó a fejlesztések célkeresztjébe.

A gazdaságfejlesztés (T1) és a közmű-, valamint közlekedési rendszerek jövőbeni fejlett állapota (T2) egyaránt a Déli és a Külterületi városrész területi céljaival mutat párhuzamot: főként ezekben található a gazdaságfejlesztési övezetek és közlekedési-, közműépítési célterületek.

A növekvő környezettudatosság és intelligensebb energia-gazdálkodás (T4) minden városrészben jelenlévő igényre válaszol, mindenütt legalább közepes koherenciát mutat. A Nyugati és Külterületi városrészben különösen fontos az átfogó célkitűzés érvényesítése, hiszen a természeti környezet meghatározó, vagy kiemelt jelentőségű (Ny-i városrészben található a Bibic-tó védett területe).

2. ábra: Kitelek városfejlesztési célrendszere 2014-2020-ig

3. táblázat: A Városrészek és tematikus célok összefüggése

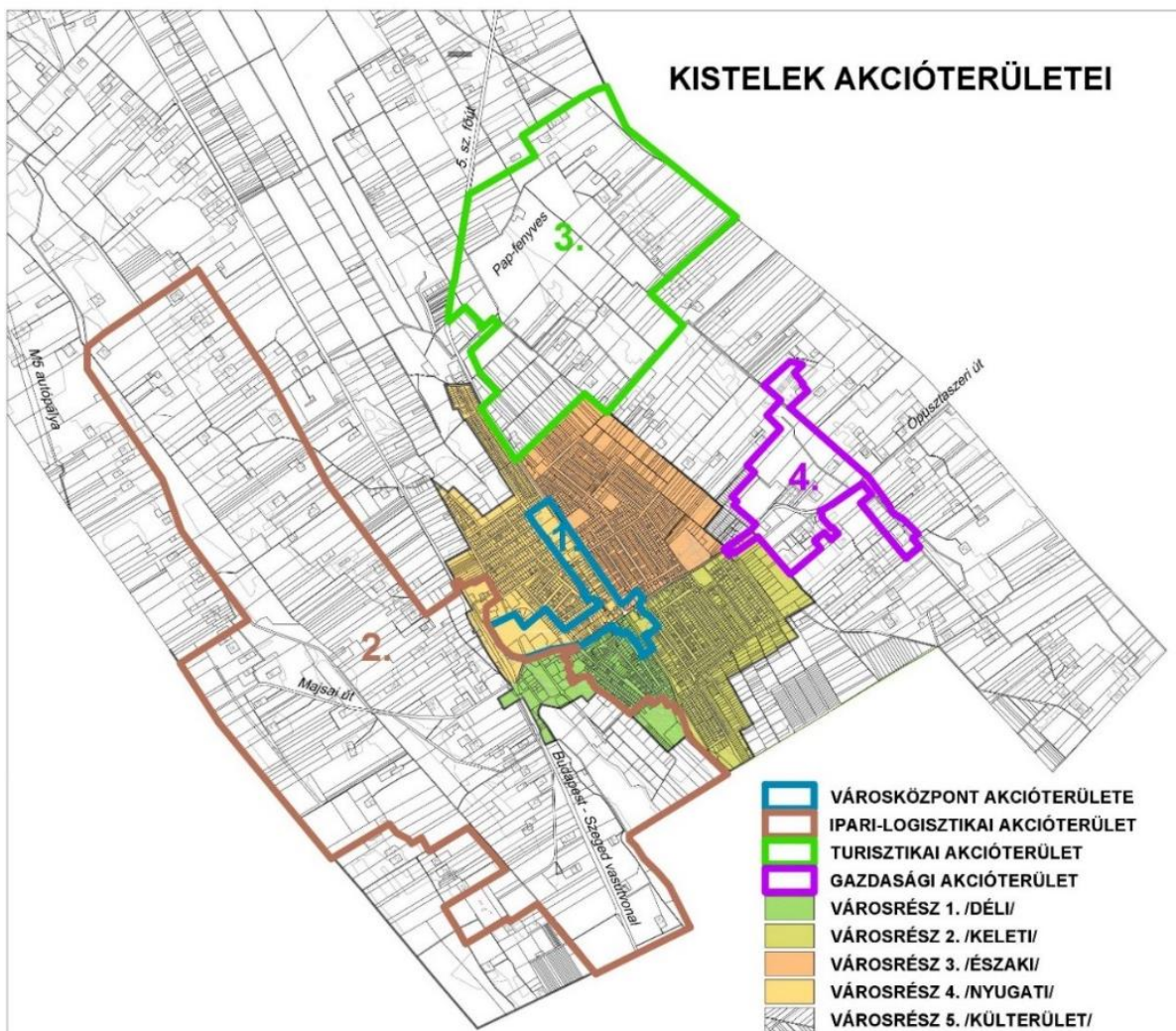
Városrészek / Tematikus célok	T1: Bővülő gazdaság, erősödő vállalkozások, javuló jövedelmek, nagyobb arányú önfoglalkoztatás	T2: Kitejesező közlekedési és közmű-rendszerek	T3: Javuló minőségű épített és zöldkörnyezet, kielégítőbb lakhatási, közbiztonsági helyzet és lakossági szolgáltatások	T4: Növekvő környezet-tudatosság, intelligensebb energia-gazdalkodás	T5: Közösségteremtő és egyéni képességeket kibontakoztató kulturális, sport- és szabadidős lehetőségek	T6: Egészségesebb, tanultabb, összetartóbb, hagyományőrző társadalom, esélyegyenlőség
V1: Déli városrész						
V2: Keleti városrész						
V3: Északi városrész						
V4: Nyugati városrész						
V5: Külterületi városrész						

	Erős koherencia
	Közepes koherencia
	Gyenge koherencia

4 A megvalósítást szolgáló beavatkozások

4.1 Akcióterületek kijelölése, a kijelölés és lehatárolás indoklása

3. térkép: Akcióterületi lehatárolás a város egészére

Forrás: Új-Lépték Bt.

A megvalósítandó fejlesztések jellegét, helyszíneik koncentrációját és összefüggéseit figyelembe véve négy akcióterület határolható le Kisteleken.

1. Városház központi akcióterület
2. Ipari-logisztikai akcióterület
3. Turisztikai akcióterület
4. Gazdasági akcióterület

Az akcióterületek indikatívan kerültek kijelölésre. Szociális rehabilitációs akcióterület kijelölése egyelőre nem történik meg, de a Város tervezi a kijelölését, amennyiben a szakmai követelményrendszer ezt lehetővé teszi.

Városközponti akcióterület

A 2008-2013. időszakban megvalósult városközpont rehabilitáció erősítette Kistelek térségközponti szerepét és jótékony hatása érvényesült a környezet, a társadalom és gazdaság területén. A beavatkozások következtében tényleges központ jött létre. A középtávú fejlesztési időszakban két alapvető fejlesztési irány rajzolódik ki a központhoz kapcsolódóan. Egyrészt térben továbbgyűrűzik a fejlesztések hatása és a központ kiterjeszkedik: eléri az intézmények sorát tartalmazó Ifjúság teret, valamint a vasútállomás előterében lévő Vásárteret. Ezáltal a központi funkciók láncszemei összekapcsolódnak és két tengellyé szerveződnek. A másik fejlesztési irány a meglévő értékeket visszahúzó, degradáló jelenségek felszámolását célozza. Az akcióterület négy városrész egymáshoz kapcsolódó fejlesztéseit foglalja magában.

4. térkép: 1-es számú akcióterület lehatárolása – Városközpont akcióterülete

Forrás: Új-Lépték Bt.

Ipari-logisztikai akcióterület

A város és a térség fejlődéséhez nagymértékben hozzájárulhat az M5 autópálya mellett kijelölt 220 hektárnyi egybefüggő ipari-logisztikai terület betelepülése, és a logisztikai feltételeket bővítő vasúti és légi közlekedésfejlesztés. A helyszínt a Soltvadkert és Orosháza között tervezett főút (jelenleg mellékút) nyomvonalra és a Budapest-Szeged vasúti fővonal szeli át. Az M5 közlekedési folyosóban nagysebességű vasútvonal építését irányozza elő az Országos Területrendezési Terv. A térség és a határon túli délvidéki kapcsolatok légiforgalmának bonyolítására repülőtér kapcsolódhat a szárazföldi viszonylatokhoz. A légiközlekedés helyigénye miatt az akcióterület hosszan elnyúlik a tervezett kifutópálya mentén.

Az akcióterületen legnagyobb részben magánerebből megvalósuló fejlesztésekre lehet számítani. A meglévő Ipari Park és tervezett bővítései fogadóképességét növeli a város Szabad vállalkozási zónában való elhelyezkedése és a Kisteleki Kistérség és Gazdaságfejlesztő Közhasznú Nonprofit Kft. üzleti szolgáltatása.

A kijelölés az Ipari Parkot teljesen magában foglalja, ezért a belterület Déli városrészének gazdasági területe is beletartozik. A Nyugati városrészen belül a vasútállomás környékét fedi le.

5. térkép: 2-es számú akcióterület lehatárolása – Ipari-logisztikai akcióterület

Forrás: Új-Lépték Bt.

Turisztikai akcióterület

Kistelek nagy előrelépést tett az elmúlt években az idegenforgalom terén, elsősorban a termálvíz, mint gyógyászati tényező kiaknázásával. A feltörekvő gazdasági ágazatban rejlő potenciál jobb kihasználását szolgálják a belterület északi szomszédságában, a Pap-fenyves környékén kijelölt akcióterület tervezett projektjei. A város csaknem 200 hektárt szán rendezési tervében a pihenés, turisztika, rekreációs tevékenységek fejlesztésére. A kezdő elemek már jelen vannak a területen: gyógyvíz, új gyógyszálló, pihenő- és játszóterület, idős és újabb erdőállomány található itt. A közeli tanyasorok is beintegrálhatók az idegenforgalmi és rekreációs célú fejlesztésekbe.

Az elmúlt években végrehajtott infrastrukturális fejlesztések új magánerős beruházások formájában hozhatják meg gyümölcseit az előttünk álló tervezési időszakban.

6. térkép: 3-as számú akcióterület lehatárolása – Turisztikai akcióterület

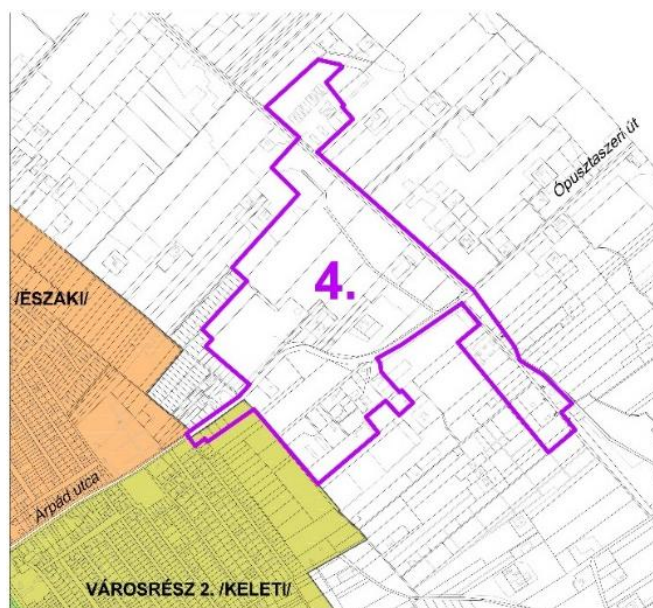

Forrás: Új-Lépték Bt.

Gazdasági akcióterület

Az Ópusztaszeri út mentén, a belterület keleti határán kijelölt akcióterület a város jól működő ipari üzemeit, bővítési területeiket, két volt majort és a belterület K-i nyúlványának kereskedelmi-szolgáltató gazdaságfejlesztési zónáját foglalja magában. A KKV-k tervezett beruházásai révén új munkahelyek keletkezése remélhető a közeljövőben. Új gazdasági funkciók is helyet kaphatnak a területen.

7. térkép: 4-es számú akcióterület lehatárolása – Gazdasági akcióterület

Forrás: Új-Lépték Bt.

4.2 Az egyes akcióterületeken megvalósítandó fejlesztések összefoglaló bemutatása

Az akcióterületek térben koncentrált, azonos célkitűzéshez kapcsolódó projektek csoportjainak a helyszínei. Kistelek négy akcióterülete a térségi központi szerepkörét erősítő, a meglévő gazdasági területek fejlődését és új ipari-logisztikai beruházások betelepülését segítő, továbbá turisztikai célú projektekre épül. A fejlesztések egyik részét az önkormányzat és a lakosság közösségei, valamint nonprofit szervezetek (pl. állami közútkezelő), másik részét a helyben működő és betelepülő vállalkozások valósítják meg. Az előbbiek tartalma és volumene részletesebben tervezhető, az utóbbiak a stratégiai tervezés időszakában még csak körvonalazódtak. A részletes leírás utal a magán-erős, vagy a magán- és közszféra együttműködésével történő megvalósításra.

1. akcióterület: Városközpont fejlesztési tengelyeinek erősítése, közterületi és intézményi rehabilitáció

A városközpont a vonzóerő forrása, a fejlődés motorja: halmozottan jelen vannak a társadalom és a gazdaság számára fontos funkciók. A tervezés 7-8 éves távlatában kis volumenű, de a területet energiával feltöltő projektek alábbi sora valósulhat meg, ha a partnereket és a forrásokat sikerül jó határfokkal bevonni a fejlesztési folyamatba. Főként a helyi KKV-kkel való konzorciumi együttműködés lehetőségeit kell széleskörűen vizsgálni a projekt-építési folyamat során, komplex település- és gazdaságfejlesztési akciók tervezésével.

A város Ny-i részében észlelt szegregációs jelenségek akcióterületi projektben történő kezelése esetén a lakosság lakhatási helyzetét javító bérlakásépítési programot ezen az akcióterületen célszerű megoldani.

Az akcióterület tervezett projektjei:

- Petőfi utca 10-18. számú házak újrahasznosítása az építészeti értékek helyreállításával: *a megújult főtérre néző paraszt-polgár házak Kistelek múltjának a darabjai. Általában üzlethelyiségekkel tekintenek az utcára és az udvar felől lakást is tartalmaznak. Az üzletek kiürültek, a tulajdonosok nem képesek a hanyatló állapotú épületek megújítására. A rehabilitáció első lépése a homlokzatok helyreállítása, majd a vállalalkozási szféra lehetőség szerinti bevonásával az üzlethelyiségek és a lakások rekonstrukciójára kerül sor (mintaboltok, bemutatótermek, szolgálati lakások).*
- A Petőfi utca 8. szám alatti alapítványi művészeti iskola felújítása, bővítése: *a felújításon túl a térségi jelentőségű iskola sajátosságaihoz jól illeszkedő fedett udvari alkotó- és kiállítótér jön létre.*
- Jókai utca és Régiposta utca által határolt bérlakások megújítása: *a belvárosi épület rossz állapota miatt gettósodás jelei mutatkoznak, melyeket a felújítás megállíthat.*
- A Rákóczi utca és a Keresztes-Nagy Antal utca által határolt sarok térrendezése; Református imaház kialakítása: *az egykori imaház romjain új épület emelkedhet ezen a központi helyzetű telken a hívek összefogásával. A térrendezésnek zöldfelületi és parkolóépítési elemei is lesznek.*
- Helyi termékek boltjának kialakítása: *Az előző projekthez kapcsolódóan egy lakóház bontását követően helyi termékek boltjai és kis szolgáltató üzletek sora épülhet meg KKV-k közreműködésével. A beavatkozás révén homlokzatos térfal jön létre a református imaház körüli teresedéshez.*
- Piac tér bővítése: *a helyi mezőgazdasági termények és termékek piactere szűknek bizonyult, északi irányba továbbterjeszkedik magántelkek megvásárlását vagy kisajátítását követően.*

- Könyvtár felújítása, fejlesztése: a könyvtár felújítása, szakmai fejlesztése (elektronikus rendszer) és eszköz-biztosítása (pl. székek) szükséges.
- Infrastrukturális fejlesztés a Kisteleki Városi Televíziónál: korszerűbb technikai feltételek között jobb szolgáltatási minőség érhető el.
- Polgármesteri hivatal energetikai korszerűsítése (fűtés, nyílászáró, világítás, megújuló energia): a városház-épület régi építésű, kevésbé energia-takarékosak a nyílászárói, fűtési és világítási rendszere. Működtetése túl költséges, hosszabb távon nem finanszírozható. A korszerűsítés költséghatékonyabb üzemeltetést eredményez és továbblépést az ügyfélbarát hivatal kialakítása felé.
- Polgármesteri hivatal udvarának rendezése: intenzív zöldfelületek és pihenő-várakozó terek kialakítása.
- Általános iskola energetikai korszerűsítése (fűtés, nyílászáró, világítás, megújuló energia, homlokzati és födémszigetelés) és belső megújítása: a korábban hatályos, a jelenleginél kevésbé szigorú hőtechnikai előírások szerint megvalósult épület nem energia-takarékos, működtetése túl költséges, hosszabb távon nem finanszírozható. A felújításokat és energetikai fejlesztéseket követően az intézmény avultabb épületeinek üzemeltetése költséghatékonyabbá válik, a belső kialakítás jobban meg fog felelni a szakmai elvárásoknak.
- Az általános iskola udvarának megújítása, bővítése, kert rendezése: az udvar és kert zöldfelületi- és játszóelemeinek, burkolatainak, szabadtéri zsbongó-tereiinek frissítő-javító munkálatai történnek kertépítészeti terv alapján. A gyermekek és a szülők elégedettsége elősegíti a város, mint lakhely jó megítélését és az elvándorlás ellen hat.
- Termálfürdő fejlesztés és bővítés: A sport- és rekreációs központban üzemelő termálfürdő újabb elemekkel történő fejlesztése, bővítése.
- Egészségügyi központ energetikai korszerűsítése (fűtés, nyílászáró) és belső megújítása: a fűtési rendszer és a nyílászárók megújulásával hosszútávon fenntarthatóvá válik az épület.
- A középiskola felújítása, bővítése: energetikai fejlesztés és kismértékű funkcióbővítés szolgálja a térségi szintű középfokú ellátás zavartalanosságát.
- Térségi konyha kialakítása a középiskola konyhájának bővítésével, fejlesztésével: az iskolát működtető katolikus egyházzal karöltve 4000 adagos modern konyha valósul meg a térség intézményeinek ellátására.
- Intézményi konyhák felújítása: Az intézményekben lévő melegítő konyháknak az előírások szerint korszerűsítése.
- Bölcsőde fűtésének korszerűsítése termálvíz rákötéssel: A bölcsőde költségtakarékossági okból rákapcsolódik a meglévő geotermikus hálózatra.
- Új kollégium kialakítása a jelenlegi nagyterem átalakításával és bővítésével: a kollégium a jelenlegi létszám többszörösére méretezett, fenntarthatatlan és elavult. A kétemeletes szárny más célra hasznosul (ld. következő projektelemet), a földszintes szárnyban akadálymentes, modern, kapacitásában az igényekhez igazodó kollégium jön létre kétszer kétágyas, fürdőszobás egységekkel és közösségi térrel. Utóbbi a kisebb iskolai rendezvényekre is alkalmas lesz. A fejlesztés kedveltebbé teszi a középiskolát a térség és a város fiataljai számára.
- Leromlott városi területek rehabilitációja: a kollégium kétemeletes szárnyában, tetőtéri kiegészítéssel bérlakások jönnek létre. Az új hasznosítás a lakhatást saját erőből megoldani nem tudó aktív, családos társadalmi réteg elvándorlását csökkenti.
- Parkolók létesítése a városközpontban: a térben erősen korlátozott lehetőségek miatt az utcák közterületének ésszerűbb elrendezésével (egyebek között a Rákóczi utcában és a Kossuth utcában), valamint a beépítetlené vált telkek felhasználásával (Egészségügyi Központ) újabb várakozóhelyek alakíthatók ki.

- A városközpont járdaburkolatainak teljes körű felújítása: a kisebb-nagyobb burkolathibák rontják az igényesen kialakított központi terek értékét.
- A kollégiumtól az óvodáig terjedő terület térrendezése: az Ifjúság-térre is kiterjeszkedő városközponti tengely zöldfelület-rendezése, pihenőterek és sétányok valósulnak meg a hosszan elnyúló egybefüggő területsávban, mely felfűzi a szociális intézményeket, a középiskolát és a kollégiumot. A tervezett kialakítás csökkenti az 5-ös számú főút levegőszennyező hatását és zajterhelését és javítja a főút felé néző társasházi garázs-udvar jelenleg lehangoló településképi megjelenését.
- Új játszóterek létesítése: az intézmények közelében megvalósuló európai szabvány szerinti játszóterek a gyerekek szabadtéri játéklehetőségét gyarapítják, edzettségüket növelik. Megkönnyítik a kisgyermekes szülők dolgát az ügyintézés, bevásárlás során és találkozásra, eszmecsere alkalmas helyet biztosítanak.
- Kistelek főutcáinak teljes körű közterület, zöldfelület és park megújítása: a „hulladék”-zöldfelületek helyett növényzettel fedett, ápolat zóldsávok kialakítása a településnek az átkelő útszakaszokra néző „kirakata” rendezésére, a csupasz talajfelületek porszennyezésének megszüntetésére. Lehetőség szerint az állami közút kezelőjének bevonásával, közös finanszírozással valósítandó meg a fejlesztés.
- A városliget rekreációs térré alakítása: a vasútállomásig kiterjeszkedő városközponti tengely mentén fekvő jelentős méretű zöldfelület kertépítészeti igényű rendezése, játszóház kialakítása, a lakosság különböző korú és érdeklődésű csoportjai számára séta- és rekreációs terek biztosítása. A volt pincészet helyének rekultiválása, zöldfelületi hasznosítása. Gyalogos átjárás útvonalának kiépítése a vasútállomástól a városközpont irányába.
- Parkolók létesítése a Vásártéren: a városliget rendezéséhez kapcsolódóan új várakozóhelyek kialakítása.

2. akcióterület: Ipari-logisztikai befektetéseket segítő infrastruktúra-fejlesztések az M5 autópálya mellett

Kistelek gazdaságának megerősödése, munkahely-teremtő képessége nagyban függ az Ipari Park és bővítési területe benépesülésétől, az érkező új befektetésektől. Az Ipari Park és a nyugati iparterület, valamint a tervezett repülőtér helyszíne képezi a 2. akcióterületet, melynek gazdasági növekedése előre nem becsülhető meg, az ipari fejlesztések nem listázhatók. Különösen nehéz a repülőtér megvalósulásának feltételeit és finanszírozási konstrukcióját előre megjeleníteni, mivel többoldalú tárgyalások során fog formálódni a projekt. A már jelenlévő és a majd eztán betelepülő KKV-k fejlesztései a 2015. ősztől megjelenő konkrét pályázati felhívások alapján fognak körvonalazódni és lendületet venni, de a tőkebevonó-képességet javító és a hatékony működést segítő alábbi projekkel az önkormányzat hozzájárul a sikeres fejlődéshez.

- Ipari szennyvíztisztító létesítése: a városi szennyvíztisztító szűk ipari szennyvíz-befogadó kapacitása nem csak az új üzemek betelepülését, hanem a meglévő üzemek (sajtgyár) belső fejlődését is akadályozza, ezért a lehető legrövidebb időn belül megvalósítandó a városi szennyvíztelepnek egy ipari szennyvíztisztító egységgel való bővítése. A projektbe az érdekelt KKV-k bevonása szükséges.
- Iparterületek teljes infrastruktúra és közműfejlesztése: a jelenleg meglévő közlekedési és közmű-infrastruktúrát (részben kiépített úthálózat, ivóvíz-hálózat, csapadékvíz-rendszer) kiegészíti az ivóvíz-, földgáz-, villamosenergia-ellátás, valamint a szennyvízhálózat folytatása és a csapadékvíz-rendszer kapacitás-növelése.
- 040. hrsz-ú út befejezése: az ipari gyűjtőút (040 helyrajzi számú út) befejező (harmadik) szakaszának kiépítése.

- Iparterületek geotermikus energiával történő ellátása: a meglévő és betelepülő üzemek, kedvezőbb költségű és fenntartható villamos-energia ellátása érdekében, valamint a meglévő tanyasorok és majorok intenzív, hajtásos mezőgazdálkodásra való áttérése céljából geotermikus rendszerű energia-ellátás épül ki.
- Ipari park feltáróút (később főút elkerülő útszakasz) II. ütem: a város állami feladatot is átvállal a belterületet délnyugat felől elkerülő ipari parki feltáróút kiépítésével (II. szakasz és 5-ös úti körforgalom), amely később a Szeged – Kistelek – Kiskunmajsa – Soltvadkert főútvonal várost elkerülő szakaszává válik. A beruházástól az Ipari Park újabb bővítési területének benépesülése várható.
- Új feltáró utak építése: az iparterületek belső feltárására ütemezetten, a gazdasági vállalkozások igényeihez igazodva kerül sor.
- Intermodális közlekedési kapcsolatok fejlesztése az iparterületeken: vasúti átrakódásra, a pályaudvar áruszállítási kapacitásának növelésére szolgáló fejlesztések az államasút-társasággal karöltve, részben állami területen. Vasútállomás épületének és környezetének felújítása.
- Parkolók létesítése a vasútállomásnál: Vasútállomás parkolójának rendezése a vasút-társasággal együttműködve.
- Kistelek-Mindszent regionális repülőtér kialakítása: a magánvállalkozásban épülő repülőtér-beruházás előkészítése a terület biztosításával, vizsgálatok és tervek készítésével.
- A volt Rákóczi iskola épületének szolgáltató központtá alakítása: a használaton kívüli épületszárny végső leromlását megelőző helyreállítása és gazdaságfejlesztést támogató szolgáltató központtá való átalakítása.
- Szolgáltató központ eszköz- és humánerőforrás fejlesztése: a volt Rákóczi iskola épületében a működés hatékonyságát segítő fejlesztés történik az Ipari Park zökkenőmentes működtetése és bővítésének segítése érdekében.
- A volt kenyérgyár épületének fejlesztése: a megszűnt gyárat az önkormányzat vásárolta meg, hogy megelőzve a barnamező teljes leépülését saját gazdasági tevékenységére, annak bővítésére (városüzemeltetés) felhasználja.
- Hazai termékeken alapuló élelmiszer feldolgozó ipari kapacitás kialakítása, bővítése: a helyben megtermelt mezőgazdasági termény-féleségek nagyobb hozzáadott értéken történő értékesítését segíti a projekt a KKV-k részvételével.
- Meglévő ipari és mezőgazdasági üzemi telephelyeken belüli fejlesztések: a Majsai út mentén települt élelmiszer-ipari, nanotechnológiai, szállítmányozási és mezőgazdasági üzemi telephelyek KKV-s fejlesztései.

3. akcióterület: Turisztikai ágazat bővülését segítő környezet-fejlesztések a Termál-pihenőpark területén

Kistelek város a turisztikai ágazat fejlesztését kiemelt fontosságú célként fogalmazta meg, mivel a várható eredmények nem csupán az ebből származó adóbevétel és a foglalkoztatás terén jelentkeznek, hanem – helyhez kötöttségüknél fogva – emelik a város épített környezetének minőségét, javítják a város kulturális intézményeinek kihasználtságát, tudatosítják a lakosság számára a hagyományok értékét, valamint a helyi termékek és családi vállalkozás keretében is nyújtható szolgáltatások iránt keresletet keltenek.

- Pap-fenyves szabadidőpark fejlesztése: a meglévő szabadidőpark önkormányzati (és esetleg magánérőt is bevonó) fejlesztés révén horgász- és fürdőtóval bővül. A száraz és forró nyári időszakban felüdülést nyújt a lakosoknak és a városban vendégeskedő turistáknak egy nyílt vízfelület, amely a sétaerdő mellett, önkormányzati területen jön létre a hozzá kapcsolódó kiszolgáló egységekkel.

- Bemutató tájház építése: Kistelek népéletének hagyományait hozza kézzelfogható közelségbe a szabadidő-parkban, helyi védett épület mintájára, önkormányzati fejlesztéssel megépülő tájház, ami egy skanzen első eleme lesz.
- Pap-fenyves szabadidőpark gazdasági-turisztikai célú fejlesztései: a Hungaro-Med négycsillagos szálloda gyógyvizre alapozott egészségügyi szolgáltatásai további terápiás lehetőségekkel egészülnek ki magánbefektetéssel. A területen a rendezési tervben megjelölt céllal újabb vállalkozások beruházásai jelennek meg (pl.: golfpálya, lovarda).
- Új lakónegyed kialakítása: Magánbefektetéssel pihenő-lakópark kialakítása kezdődik meg a belterület Északi városrész folytatásában, a Pap-fenyves közelében fekvő, a városi közműhálózatokhoz kapcsolódó területen. Funkcióját tekintve mind a lakóterületi, mind az idegenforgalmi jellegű (apartman-ház) hasznosításra mód nyílik a helyi szabályozás szerint, ezért a hektáros fejlesztési terület jó beruházási pozíciót élvez.
- Tanyák bevonása az idegenforgalomba: Az akcióterületen az előzőekben felsorolt magán- és önkormányzati, valamint civil szervezetek bevonásával megvalósuló fejlesztések a közelükben fekvő tanyák értéknövekedését vonják magukkal. A város építési szabályzata módot ad a tanyasorok átalakulására, speciális idegenforgalmi kínálat (programok és szálláshely) kifejlesztésére, amely sajátos, tájban élő helyzetükre és gazdálkodási, életmódbeli hagyományaikra alapozható. Az akcióterületen 20-30 tanya alkalmas erre a szerepre. Példájuk nyomán az akcióterületen kívüli tanyák turisztikai szerepvállalása is várható.

4. akcióterület: Mezőgazdasági, ipari és szolgáltató jellegű gazdaságfejlesztés Kistelek keleti gazdasági övezetében

A város keleti gazdasági övezete nagyrészt beépült vegyi- és gépipari, energetikai és mezőgazdasági üzemekkel. A várható fejlesztések többnyire a meglévő telephelyeken belül, KKV-s megvalósítással történnek. Jelentősebb zöldmezős bővítés a Prysmian-csoporthoz tartozó Kisteleki Kábelgyár esetében várható. Barnamezős részei is vannak az akcióterületnek, amelyek alulhasznosítottak, új funkció betelepülésére alkalmasak. Az akcióterület üzemei a város legjelentősebb munkaadói, ezért kiemelt fontosságú a fejlesztési szándékaik támogatása. Növeli az akcióterület magánberuházásainak megvalósulási esélyeit Kistelek Szabad vállalkozási zónában való elhelyezkedése és a Kisteleki Ipar- és Szolgáltatásfejlesztő Zrt. által biztosított üzleti szolgáltatás. A gazdasági területet a Soltvadkert – Kiskunmajsa – Kistelek – Mindszent (új Tiszahíd) – Orosháza tervezett főút Kistelek várost elkerülő útszakasza határolja, amelynek beruházás-előkészítését megkezdi az önkormányzat.

- Gazdasági területek mentén tervezett elkerülő útszakasz megvalósításának beruházás-előkészítése: a várost délről elkerülő tervezett főútnak az 5-ös számú főút és az Ópusztaszeri út közötti szakaszához az engedélyezési terv elkészítése és az építési terület megvásárlása-kisajátítása. A város részben állami feladatot vállal magára az országos főút nyomvonalának előkészítésével, nagyban megkönnyítve annak későbbi megvalósulását. Ipari elkerülő útként a nyomvonal nyugati szakasza csaknem teljesen megépült, annak mintájára – első ütemben – a keleti szakasz is létrejöhet városi beruházásként a 2020 utáni időszakban.
- Unichem vegyiüzem fejlesztése: a vízkezelő vegyszerek gyártásával és forgalmazásával foglalkozó üzem terveiben szerepel a más ipari fölhasználásra szánt szervesetlen alapanyagok gyártásának kifejlesztése és a gyártás beindítása, valamint a forgalmazott vegyszerek körének bővítése a piaci igények alapján. A megjelölt célok eléréséhez egyrészt bővítenie kell a gyártó kapacitását, (új üzemépületek építése, berendezések telepítése,) másrészt növelni kell a raktározási kapacitást (új raktárak építése) a termelés növekedés miatt megnövekvő alapanyag és késztermék mennyisége, valamint a forgalmazott anyagok mennyiségének növekedése miatt.

- *Kábelgyár fejlesztése: a Magyar Kábel Művek Kft. erősáramú kábeleket, csupasz és szigetelt vezetékeket gyárt, mely termékek belföldi és külföldi értékesítésével a hazai és nemzetközi energetikai iparág kiszolgálása az elsődleges célja. Termékeit folyamatosan fejleszti, célja az energiahatékonyság növelése. A kisteleki kábelgyár főleg erősáramú vezetékeket gyárt rézvezetővel, valamint speciális jelző- és vezérlő kábeleket. A cég megkezdte a gyártás bővítését, amelyhez újabb terület beépítésére lesz szükség.*
- *Egyéb ipari és kereskedelmi funkciók bővülése: a területen működő gépipari összeszerelő, építőipari, asztalosipari üzem, mezőgazdasági feldolgozó és -felvásárló telep, gépkereskedelmi telep fejlesztései történnek.*
- *Mezőgazdasági majorok fejlesztése: az állattartási kapacitás bővítése, a hajtatasos zöldségtermesztés volumenének növelése szerepel elsősorban az akcióterület mezőgazdasági vállalkozásainak terveiben. Ösztönözní kívánja az önkormányzat a termelők és a szegedi kutatás-fejlesztési szféra közötti párbeszédet, amelynek eredményeként teret nyer az innováció. A cél az, hogy az adottságokhoz és a piaci feltételekhez leginkább illeszkedő termesztési és feldolgozási mód terjedjen el.*

4.3 A település egésze szempontjából jelentős fejlesztések

4.3.1 Kulcsprojektek

Kistelek nagy kiterjedésű akcióterületei magukba integrálják a középtávú városi célok elérésének kulcsfontosságú fejlesztési elemeit csakúgy, mint a „szoft”-jelleggel hozzájuk kapcsolódó kiegészítő projekteket. A város az előző tervezési időszakban komplex funkcióbővítő városközpont-rehabilitációs nagyprojektet hajtott végre. A 2014-2020 között rendelkezésre álló saját és uniós források hatékony felhasználására ezúttal inkább sok kisebb, kiegészítő beavatkozás szinergikus hatására építkeznek. Az átütő erejű fejlesztéseket a gazdasági szférától várja, a munkahely-teremtő és -megtartó projekteket tekintve kulcsfontosságúaknak, ezeket igyekeznek saját – szűkre szabott – eszközeivel elősegíteni.

4.3.2 Hálózatos projektek

A hálózatos projektek jellegzetessége, hogy több, egymáshoz kapcsolódó, akár azonos jellegű elemből állnak, a város egészére vagy annak jelentős részére kiterjednek, s a projektelemek egy együttműködő rendszer elemeit képezik. Kistelek Önkormányzat középtávon több hálózatos projektet tervez megvalósítani. Egyes projektekre (pl. a mezőgazdaságot segítő fejlesztésekbe) magánérő is sikerrel bevonható. A célkitűzések a következők.

- **Közműhálózatok és hulladékgazdálkodás fejlesztése** – *A korábban megkezdett víziközmű-fejlesztési projektek folytatása szükséges. Korszerűsítésre szorul a város közvilágítása, a modern lámpafejek nagyságrenddel kisebb energia-fogyasztásúak és jóval hosszabb élettartamúak. Az elektronikus hírközlési és telekommunikációs hálózatok cseréjét, bővítését tervezi a város a meglévő különböző korú és állapotú, a kiegyensúlyozott szolgáltatásra alkalmatlan vezeték helyett. Fejleszteni kell a hulladék-gazdálkodást.*
 - Csapadék- és belvíz elvezetés II. ütem
 - Ivóvízminőség-javító program II. ütem
 - Szelektív hulladékgyűjtés és komposztálás feltételeinek javítása, megteremtése
 - Közvilágítás korszerűsítése
 - Elektronikus hírközlési és telekommunikációs hálózatfejlesztés

- **Közlekedésfejlesztés és munkaerő-mobilitás segítése** – *A kiépített nyomvonalak ütemezett fenntartása és új burkolat-építés szükséges, elsősorban a gyengébben fejlett városrészek helyzetének javítására és a munkába járás segítésére. A közlekedésbiztonságot szolgálja a Kossuth Lajos utcai forgalomcsillapító szigetek és szervízút továbbépítése a Damjanich utcáig, egyben biztosítja a főút mentén működő boltok jobb megközelítését. A tömegközlekedés helyzetét javítja, az intézményekbe való eljutást segíti és a hálózatokra való rájutást célozza a kerékpártárolók létesítése és a buszmegállók felújítása, bővítése.*
 - Ópusztaszer-Kistelek kerékpárút felújítása
 - Sörház, Kordás János, Kenderföldsor, Levél, Dózsa György, Pacsirta utcák, Gőzmalom, Diófa, Molnár János, Orgona, Jókai, Béke, 1560. hrsz, 2465. hrsz, 2520. hrsz, Kossuth utcai és Petőfi utcai szervízút végének szilárd burkolattal történő ellátása
 - Meglévő útburkolatok felújítása
 - Mezőgazdasági utak karbantartása és burkolása
 - Terelőszigetek létesítése gyalogátkelőhellyel
 - Kerékpártárolók létesítése a városi intézményekhez
 - A helyközi buszmegállók felújítása és a buszpályaudvar külső várójának fedetté tétele
- **Intézményrendszer humán erőforrás- info-kommunikáció- és eszközfejlesztése** – *Szerteágazó „szoft”-projektcsomag szolgálja az intézmények szakmai munkájának fejlődését munkaerő, modern kommunikációs csatornák és eszközök segítségével.*
 - Humán erőforrás és szervezet fejlesztés Kistelek Város Önkormányzatánál és intézményeinél
 - Képzési programok megvalósítása Kistelek Város Önkormányzatánál és intézményeinél a humán erőforrás fejlesztés érdekében
 - A helyi intézmények jó gyakorlatainak kialakítását támogató programok
 - Humán erőforrás fejlesztés a Kisteleki Város Televíziónál
 - Az önkormányzati intézmények IKT ellátottságának fejlesztése
 - Eszközfejlesztés az önkormányzati intézményeknél, önkormányzati tulajdonú nonprofit gazdasági szervezeteknél
- **Egészségfejlesztés, társadalmi önszerveződés segítése** – *Elsősorban közösségi programok megvalósításával támogatja a projekt a célkitűzést. Hiányt pótol továbbá a játszótérek létesítésével, melyeket szinte teljesen nélküli jelenleg a város gyermekkorú lakossága. A készségfejlesztés a sportolásra ösztönző akciókkal és az ehhez szükséges infrastruktúra fejlesztésével is támogatható a projekt keretében.*
 - Egészségre nevelő, egészségfejlesztő és szemléletformáló programok megvalósítása a Kisteleki Járásban
 - Családi napok, programok szervezése a Kisteleki Járás területén
 - A civil szervezetek erősítését szolgáló képzések és támogatások
 - A civil szervezetek programjainak támogatása rendezvényekkel
 - Virágos Kistelek program a lakossággal együttműködve
 - Focipálya lelátó építése
 - Játszóter építése három helyszínen (Móra utca, Erzsébet tér, Déli városrész)
- **A szociális ellátórendszer és szolgáltatások fejlesztése** – *A Nyugati városrészben mutatkozó szegregációs jelenségek felerősödése esetén komplex anti-szegregációs projektcsomaggal egészül ki a város integrált stratégiája és szükség szerint szociális rehabilitációs akcióterület kijelölésére is sor kerül. A szociális programhoz mindaddig nem állítható össze konkrét projekt-tervezet, amíg a szegregációs folyamatok megfigyelése zajlik és amíg a pályázati támogatási feltétel-rendszer világossá nem válik. Továbbra is elkötelezett a város a kötelező szociális ellátást kiegészítő ellátások fenntartására és bővítésére. Fecskeház épül a már meglévők mintájára, egyelőre nem ismert*

a helyszínen. A főként magánerebből megvalósítható Nyugdíjas lakópark létesítésére is több terület alkalmas, a projekt-előkészítés során kell döntenie a lehetőségekről. A projekt támogatja a kisgyermek napközbeni felügyeletét ellátó magánintézmények fennmaradását, ezáltal segíti a kisgyermekes anyák újbóli munkába állását.

- Szociális Központ szolgáltatás és eszközfejlesztése
- Családi napközi és Biztos Kezdet Gyerekház infrastrukturális megújítása
- Fecskeházak építése
- Nyugdíjas lakópark építése
- **Képzetség fejlesztése** – A tervezett képzések és az oktatást segítő eszközök beszerzése a kisgyermekektől az időskorúakig a társadalom széles körének biztosít lehetőséget az eredményesebb tanulásra. Segíti a munkaerő-kereslet és -kínálat összhangba hozását. Hozzájárul az esélyegyenlőség megteremtéséhez.
 - Fejlesztő és mentoráló programok megvalósítása a Térségi Intézményi Társulás intézményeiben (óvodák)
 - Képző, segítő, mentoráló komplex program kialakítása Kisteleken az emberi erőforrás -gazdálkodás és esélyegyenlőség jegyében
 - Képzési programok megvalósítása Kisteleken az emberi erőforrás fejlesztés, valamint az esélyek javítása érdekében
 - Pedagógusképzési programok megvalósítása a Térségi Intézményi Társulás intézményeinél
 - A szakképzés és felnőttképzés infrastrukturális és humánerőforrás fejlesztése
 - Iskolai gyakorlókert kialakítása
 - A természettudományi tantárgyak oktatását segítő eszközök beszerzése, valamint programok megvalósítása
 - A humán jellegű tantárgyak oktatását segítő eszközök beszerzése, valamint programok megvalósítása
 - A reál jellegű tantárgyak oktatását segítő eszközök beszerzése, valamint programok megvalósítása
 - Programok megvalósítása a kisteleki családi napköziben és a Biztos Kezdet gyerekházban
 - Fejlesztő és mentoráló programok megvalósítása a Biztos Kezdet Gyerekházban
- **Helyi hagyományok és értékek őrzése, megteremtése** – Az egyre csökkenő számú régi épület építészeti és történeti értékeit (pl. napsugaras és kazettás oromzatú házak, vasútállomáshoz kapcsolódó épületek és tartozékok, keresztek, feszületek, kapuk, szárazkapuk, építészeti elemek, Gyifko Gyula szíjgyártó mester népművészete) tudatosítja a tulajdonos és a lakosság számára a készülő részletes értékelés, a megőrzés és felújítás támogatása, a menthető épület-tartozékok raktározása és felújításokhoz való felhasználása. A helyi népeleti, kulturális, művészeti hagyományok továbbéltetése, új, önkifejezést és ügyesség-fejlesztést támogató hagyományok megalapozása szerepel a projektelemekben.
 - Építészeti és szellemi örökség védelme, rehabilitálása, helyi értékek megőrzése
 - Hagyományteremtő kulturális rendezvénysorozat a Kisteleki Járásban
 - Hagyományőrző napok Kistelek Járás területén
 - Hagyományőrző táborok Kisteleken
 - Sportrendezvények szervezése hagyományteremtő céllal
 - A helyi hagyományok és az erre épülő művészeti területek és kreatív iparok továbbélését támogató programok és infrastruktúra fejlesztés
- **Turisztikai fejlesztések** – A meglévő turisztikai attrakciók (Pap-fenyves, Csengelei templomrom, Pusztaszeri Árpád-emlékmű, balástyai és pusztaszeri tavak, természeti területek, Ópusztaszeri Történeti Emlékpark) jobb elérhetőségét (túraút, kerékpáros-

tanörsény), kis költségvetéssel megvalósítható kiegészítő attrakciók megvalósítását és a pusztuló természeti érték megmentését, idegenforgalomba való bekapcsolását célozza a projekt. Figyelemre méltó, hogy – ha nem is nagy volumenben, de – szinte az összes városi középtávú célkitűzés megvalósulását segíti ez a hálózatos projekt.

- Tematikus útvonalak és programcsomagok tervezése kialakítása
- Túraútvonalak tervezése, kialakítása és csatlakoztatása az országos túraútvonalakhoz
- Kerékpárkölsönző és szerviz-szolgálat létrehozása, működtetése
- A TDM marketing és kommunikációs eszköztárának kialakítása
- Babagyűjtemény kialakítása
- Kerékpármúzeum kialakítása
- A helyileg védett vizes élőhelyek rehabilitációja, tanörsvény létesítése
- **Mezőgazdaságot segítő fejlesztések** – A szárazabbá váló időjárás kihívására reagál a projekt, lehetőséget kíván teremteni az öntözéses és a klímához jobban alkalmazkodó gazdálkodás bővülésére.
 - Vizgazdálkodás és vízvisszatartás infrastruktúrájának kiépítése
 - Térségi mezőgazdasági öntözőhálózat kialakítása
 - Biokultúra termelés elterjesztésének ösztönzése, koordinálása
 - Szárazságtűrő növények mezőgazdasági hasznosítása

4.3.3 Egyéb projektek

Néhány olyan projektet is megvalósít Kistelek, amely nem köthető akcióterülethez és nem alkot hálózatot sem, de a fejlesztési célok eléréséhez szükségesek.

- **Közbiztonság fejlesztése** – Térfigyelő kamerarendszer épül ki és egyéb közbiztonságot célzó intézkedések valósulnak meg a Rendőrkapitánysággal karöltve. Közterület-felügyeletet hoz létre és működtet a város. A projekt minden városrészre kiterjed.
- **Mobilitás fejlesztése** – Számos cél megvalósulását segíti egy önkormányzati tulajdonú busz vásárlása. A külterületen élők számára különösen hasznos a mobilitás fejlesztése. A hosszabb gyalogutat megtenni nem tudó kisgyermeket a városi programokra eljuttathatja. A sport- és kulturális rendezvényekre szállíthatja a helyi sportolókat, fellépő egyesületeket. Térségi civil kapcsolatok építését segítheti.
- **Foglalkoztatás fejlesztése** – A közmunkaprogram eredményes alkalmazását, szociális szövetkezet létrehozását és működtetését célozza a projekt, amely minden városrészre kiterjedhet.
- **Kegyeletadás** – Rendezetlen helyzetet kezel az önkormányzati projekt a Keleti városrészben, a kegyeleti park és a zsidó temető területén, elsősorban kertépítészeti tartalommal.

4.4 A tervezett fejlesztések illeszkedése a Város stratégiai céljaihoz

A város középtávú céljainak mindegyikéhez kapcsolódik hálózatos, akcióterületi és egyéb projekt is. A hálózatos projektek közül a legsokoldalúbb a Turisztikai fejlesztési csomag: megvalósítása eredményt hoz a legtöbb tematikus cél tekintetében. Az akcióterületek sorában a Városmközpont fejlesztési tengelyeinek erősítése, közterületi és intézményi rehabilitáció projekt a legkomplexxebb: minden városi célkitűzést támogat. Az egyéb projektek körében nyilvánvaló a közbiztonság és a mobilitás fejlesztéséből származó előnyök széles hatóterülete.

4. táblázat Stratégiai célok és projekttypusok kapcsolata

Középtávú városi célok (tematikus célok)	Hálózatos projektek	Akcióterületi projektek	Egyéb projektek
T1. Bővülő gazdaság, erősödő vállalkozások, javuló jövedelmek, nagyobb arányú önfoglalkoztatás	<ul style="list-style-type: none"> - Intézményrendszer humán erőforrás- info-kommunikáció- és eszközfejlesztése - A szociális ellátórendszer és szolgáltatások fejlesztése - Képzettség fejlesztése - Helyi hagyományok és értékek őrzése, megteremtése - Turisztikai fejlesztések - Mezőgazdaságot segítő fejlesztések 	<ul style="list-style-type: none"> - Városközpont fejlesztési tengelyeinek erősítése, közterületi és intézményi rehabilitáció - Ipari-logisztikai befektetéseket segítő infrastruktúra-fejlesztések az M5 autópálya mellett - Turisztikai ágazat bővülését segítő környezet-fejlesztések a Termál-pihenőpark területén - Mezőgazdasági, ipari és szolgáltató jellegű gazdaságfejlesztés Kistelek keleti gazdasági övezetében 	<ul style="list-style-type: none"> - Közbiztonság fejlesztése - Mobilitás fejlesztése - Foglalkoztatás fejlesztése
T2. Kiteljesedő közlekedési és közmű-rendszerek	<ul style="list-style-type: none"> - Közműhálózatok és hulladékgazdálkodás fejlesztése - Közlekedésfejlesztés és munkaerő-mobilitás segítése - Turisztikai fejlesztések - Mezőgazdasági fejlesztések 	<ul style="list-style-type: none"> - Városközpont fejlesztési tengelyeinek erősítése, közterületi és intézményi rehabilitáció - Ipari-logisztikai befektetéseket segítő infrastruktúra-fejlesztések az M5 autópálya mellett - Mezőgazdasági, ipari és szolgáltató jellegű gazdaságfejlesztés Kistelek keleti gazdasági övezetében 	<ul style="list-style-type: none"> - Mobilitás fejlesztése
T3. Javuló minőségű épített és zöld-környezet, kielégítőbb lakhatási, közbiztonsági helyzet és lakossági szolgáltatások	<ul style="list-style-type: none"> - Közműhálózatok és hulladékgazdálkodás fejlesztése - Intézményrendszer humán erőforrás- info-kommunikáció- és eszközfejlesztése - Egészségfejlesztés, társadalmi önszerveződés segítése - Turisztikai fejlesztések 	<ul style="list-style-type: none"> - Városközpont fejlesztési tengelyeinek erősítése, közterületi és intézményi rehabilitáció - Turisztikai ágazat bővülését segítő környezet-fejlesztések a Termál-pihenőpark területén 	<ul style="list-style-type: none"> - Közbiztonság fejlesztése - Mobilitás fejlesztése - Foglalkoztatás fejlesztése - Kegyeletadás
T4. Növekvő környezet-tudatosság, intelligensebb energia-gazdálkodás	<ul style="list-style-type: none"> - Közműhálózatok és hulladékgazdálkodás fejlesztése - Egészségfejlesztés, társadalmi önszerveződés segítése 	<ul style="list-style-type: none"> - Városközpont fejlesztési tengelyeinek erősítése, közterületi és intézményi rehabilitáció - Ipari-logisztikai befektetéseket segítő infrastruktúra-fejlesztések az M5 autópálya mellett 	<ul style="list-style-type: none"> - Közbiztonság fejlesztése - Foglalkoztatás fejlesztése
T5. Közösségteremtő és egyéni képességeket kibontakoztató	<ul style="list-style-type: none"> - Egészségfejlesztés, társadalmi önszerveződés segítése - Képzettség fejlesztése 	<ul style="list-style-type: none"> - Városközpont fejlesztési tengelyeinek erősítése, közterületi és intézményi rehabilitáció 	<ul style="list-style-type: none"> - Mobilitás fejlesztése

Középtávú városi célok (tematikus célok)	Hálózatos projektek	Akcióterületi projektek	Egyéb projektek
kulturális, sport- és szabadidős lehetőségek	<ul style="list-style-type: none"> - Helyi hagyományok és értékek őrzése, megteremtése - Turisztikai fejlesztések 	<ul style="list-style-type: none"> - Turisztikai ágazat bővülését segítő környezet-fejlesztések a Termál-pihenőpark területén 	
T6. Egészségesebb, tanultabb, összetartóbb, hagyományőrző társadalom, esélyegyenlőség	<ul style="list-style-type: none"> - Egészségfejlesztés, társadalmi önszerveződés segítése - A szociális ellátórendszer és szolgáltatások fejlesztése - Képzettség fejlesztése - Helyi hagyományok és értékek őrzése, megteremtése - Turisztikai fejlesztések 	<ul style="list-style-type: none"> - Városközpont fejlesztési tengelyeinek erősítése, közterületi és intézményi rehabilitáció - Turisztikai ágazat bővülését segítő környezet-fejlesztések a Termál-pihenőpark területén 	<ul style="list-style-type: none"> - Mobilitás fejlesztése - Foglalkoztatás fejlesztése - Kegyeletadás

4.5 A fejlesztések ütemezése

Fejlesztések	Kezdési időpont	Befejezési időpont	2015. I. félév	2015. II. félév	2016. I. félév	2016. II. félév	2017. I. félév	2017. II. félév	2018. I. félév	2018. II. félév	2019. I. félév	2019. II. félév	2020. I. félév	2020. II. félév	2021. I. félév	2021. II. félév	2022. I. félév	2022. II. félév	2023. I. félév	2023. II. félév
Akcióterület 1: Városközpont fejlesztési tengelyeinek erősítése, közterületi és intézményi rehabilitáció	2016. január	2023. december																		
Petőfi utca 10-18. házak építészeti értékeinek helyreállítása	2016. január	2020. december																		
A művészeti iskola felújítása, bővítése	2016. január	2020. december																		
Jókai utca és Régiposta utca által határolt bérlakások megújítása	2016. január	2020. december																		
Helyi termékek boltjának kialakítása	2016. január	2020. december																		
Piactér bővítése	2016. január	2020. december																		
Könyvtár felújítása, fejlesztése	2016. január	2020. december																		
Infrastrukturális fejlesztés a Kisteleki Városi Televíziónál	2016. január	2023. december																		
Polgármesteri hivatal energetikai korszerűsítése	2016. január	2020. december																		
Polgármesteri hivatal udvarának rendezése	2016. január	2023. december																		
Általános iskola energetikai korszerűsítése	2016. január	2020. december																		
Az általános iskola udvarának megújítása, bővítése, kert rendezése	2016. január	2020. december																		
Termálfürdő fejlesztés és bővítés	2016. január	2023. december																		
Egészségügyi központ energetikai korszerűsítése	2016. január	2020. december																		
A középiskola felújítása, bővítése	2016. január	2020. december																		
Térségi konyha kialakítása a középiskola konyhájának bővítésével, fejlesztésével	2016. január	2020. december																		
Intézményi konyhák felújítása	2016. január	2020. december																		
Bölcsőde fűtésének korszerűsítése termálvíz rákötéssel	2016. január	2020. december																		
Új kollégium kialakítása a jelenlegi nagyterem átalakításával és bővítésével	2016. január	2020. december																		
Meglévő kollégiumi szárny felújításával szociális bérlakások kialakítása	2016. január	2020. december																		
Parkolók létesítése a városközpontban	2016. január	2020. december																		
A városközpont járdaburkolatainak teljes körű felújítása	2016. január	2020. december																		
A kollégiumtól az óvodáig terjedő terület térrendezése	2016. január	2020. december																		
Új játszótérek létesítése	2016. január	2020. december																		
Kistelek főutcáinak teljes körű zöldfelület és park megújítása	2016. január	2020. december																		

Fejlesztések	Kezdési időpont	Befejezési időpont	2015. I. félév	2015. II. félév	2016. I. félév	2016. II. félév	2017. I. félév	2017. II. félév	2018. I. félév	2018. II. félév	2019. I. félév	2019. II. félév	2020. I. félév	2020. II. félév	2021. I. félév	2021. II. félév	2022. I. félév	2022. II. félév	2023. I. félév	2023. II. félév
A városliget rekreációs térré alakítása	2016. január	2023. december																		
Parkolók létesítése a Vásártéren	2016. január	2020. december																		
Akcióterület 2: Ipari-logisztikai befektetéseket segítő infrastruktúra-fejlesztések az M5 autópálya mellett	2016. január	2023. december																		
Ipari szennyvíztisztító létesítése	2016. január	2023. december																		
Iparterületek teljes infrastruktúra és közműfejlesztése	2016. január	2023. december																		
040. Hrsz-ú út befejezése	2016. január	2023. december																		
Iparterületek geotermikus energiával történő ellátása	2016. január	2023. december																		
Ipari park feltáróút (később főút elkerülő szakasz) II. ütem	2016. január	2023. december																		
Új feltáró utak építése	2016. január	2023. december																		
Intermodális közlekedési kapcsolatok fejlesztése az iparterületeken	2016. január	2023. december																		
Parkolók létesítése a vasútállomásnál	2016. január	2020. december																		
Kistelek-Mindszent regionális repülőtér kialakítása	2016. január	2023. december																		
A volt Rákóczi iskola épületének szolgáltató központtá alakítása	2016. január	2023. december																		
Szolgáltató központ eszköz- és humán erőforrás fejlesztése	2016. január	2023. december																		
A volt kenyérgyár épületének fejlesztése	2016. január	2023. december																		
Hazai termékek alapuló élelmiszer feldolgozó ipari kapacitás kialakítása, bővítése	2016. január	2023. december																		
Meglévő ipari és mezőgazdasági üzemi telephelyeken belüli fejlesztések	2016. január	2023. december																		
Akcióterület 3: Turisztikai ágazat bővülését segítő környezet-fejlesztések a Termál-pihenőpark területén	2016. január	2023. december																		
Pap-fenyves szabadidőpark fejlesztése	2016. január	2023. december																		
Bemutató tájház építése	2016. január	2023. december																		
Pap-fenyves szabadidőpark gazdasági-turisztikai célú fejlesztései	2016. január	2023. december																		
Új lakónegyed kialakítása	2016. január	2023. december																		
Tanyák bevonása az idegenforgalomba	2016. január	2023. december																		

Akcióterület 4: Mezőgazdasági, ipari és szolgáltató jellegű gazdaságfejlesztés Kistelek keleti gazdasági övezetében	2016. január	2023. december																	
Elkerülő útszakasz beruházás-előkészítése	2016. január	2023. december																	
Unichem vegyiüzem fejlesztése	2016. január	2023. december																	
Kábelgyár fejlesztése	2016. január	2023. december																	
Mezőgazdasági majorok fejlesztése	2016. január	2023. december																	
Meglévő ipari és kereskedelmi telephelyek fejlesztése	2016. január	2023. december																	
Hálózatos fejlesztések	2016. január	2023. december																	
1. Közműhálózatok és hulladékgyűjtés fejlesztése	2016. január	2023. december																	
2. Közlekedésfejlesztés, munkaerő-mobilitás segítése	2016. január	2023. december																	
3. Intézményrendszer humán erőforrás- info-kommunikáció- és eszközfejlesztése	2016. január	2023. december																	
4. Egészségfejlesztés, társadalmi önszerveződés segítése	2016. január	2023. december																	
5. A szociális ellátórendszer és szolgáltatások fejlesztése	2016. január	2023. december																	
6. Képzettség fejlesztése	2016. január	2023. december																	
7. Helyi hagyományok és értékek őrzése, megteremtése	2016. január	2023. december																	
8. Turisztikai fejlesztések	2016. január	2023. december																	
9. Mezőgazdaságot segítő fejlesztések	2016. január	2023. december																	
Egyéb fejlesztések	2016. január	2023. december																	
1. Közbiztonság fejlesztése	2016. január	2023. december																	
2. Mobilitás fejlesztése	2016. január	2023. december																	
3. Foglalkoztatás fejlesztése	2016. január	2023. december																	
4. Kezgyeletadás	2016. január	2023. december																	

A fejlesztések ütemezésének legfőbb befolyásoló tényezője a külső források rendelkezésre állásának feltételezett időpontja. Egyelőre nem láthatók a konkrét időpontok, főleg a TOP-ból finanszírozható fejlesztések esetében nehéz eldönteni a megvalósítás indítási időpontját. A város legtöbb elképzelése előzményekkel rendelkezik, vagy már az előző tervezési ciklusban is előkészítésre került, csak részben, vagy egyáltalán nem valósult meg: ezek a projektek a források megnyílását követően a korábbi dokumentumokra alapozva késedelem nélkül benyújthatók. A gazdaságfejlesztés egyik kulcs-feltétele az ipari szennyvíztisztító-kapacitás hiány megszüntetése, ezt a projektet minél előbb indítani kívánja a város és a hiálynak leginkább kitett sajtógyár.

Legtöbb projekt esetében az előkészítést már 2016. évben meg kell kezdeni, hogy a tervezési időszak végére teljesíthető legyen a feladat. A hosszabb előtárgyalást igénylő ügyekben (pl. intermodális közlekedésfejlesztés és regionális repülőtér fejlesztés) is legkésőbb 2017. év elején projekt-indítás szükséges a határidők tarthatósága érdekében.

A hálózatos projektek megvalósítása általában az egész tervezési időszakot átfogó folyamatot jelent, illetve több, szorosan egymást követő ütemben történik.

4.6 Az akcióterületi fejlesztések összehangolt, vázlatos pénzügyi terve

Az ITS-ben kitűzött célok megvalósítását szolgáló fejlesztések finanszírozására elsősorban európai uniós ágazati és területi operatív programokon keresztül nyílik lehetőség. A tervezett fejlesztések, projektek ismeretében a következő támogatási időszakban Kistelek városa számára elsősorban a TOP (Terület és Településfejlesztési Operatív Program), továbbá a GINOP, (Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program), KEHOP (Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program) és VP (Vidékfejlesztési Program) programokból hívhatók majd le források.

A 2014-2020 közötti EU-s támogatási időszakban Kistelek szempontjából is kiemelt figyelmet érdemel a TOP források új eljárás szerinti felhasználása. A 272/2014 (XI.05.) Korm. rendelet értelmében a megye integrált területi programja keretében támogatandó projektek támogatási kérelmeiről területi kiválasztási eljárásrend alkalmazásával kell dönten. *A 2014-2020 közötti programozási időszakban a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program tervezésének egyes szempontjairól, valamint az operatív programhoz tartozó megyék megyei önkormányzatai és a megyei jogú városok önkormányzatai tervezési jogkörébe utalt források megoszlásáról* szóló 1702/2014. (XII.3) Korm. határozat alapján Csongrád megye tervezési jogkörébe 29,19 milliárd forint forrás tartozik. E keretösszeg felhasználásának megyei program szintű dokumentuma az integrált területi program (ITP). A megyei önkormányzat, mint területi szereplő az ITP-ben, majd ennek kormányzati elfogadását követően a pályázati felhívásokban és az értékelési szempontrendszerben érvényesíti a megyei területfejlesztési dokumentumokkal is megalapozott preferenciáit. A kiválasztás és a döntéshozatal az előre rögzített és ezáltal átlátható, kiszámítható értékelési szempontrendszer alapján történik. A következő hét év során Csongrád megye teljes ITP forráskeretéből Kistelek városa kb. 1,0 milliárd Ft lehívására lát reális esélyt.

A megyei ITP olyan gördülő tervezést segítő dokumentum, amely a megyei stratégiai cél- és prioritásrendszer mentén, a területfejlesztési tervezés során megismert fejlesztési elképzelések, szükségletek, illetve megalapozott fejlesztési szándékok figyelembevételével, a TOP végrehajtásához illeszkedően meghatározza az intézkedések forráskeretét, a forrás-felhasználási módokat, a kiválasztási kritériumrendszer megyei felelősségi körbe tartozó elemeit és a vállalt kimeneti indikátorokat. A megyei Területfejlesztési Koncepció, illetve Program célkitűzéseire, valamint a TOP intézkedéseire igazodóan az érintett keretösszeg felhasználása érdekében Csongrád megyei ITP-jének célkitűzései az alábbiak szerint kerültek meghatározásra.

- Térségi gazdasági környezet fejlesztése a foglalkoztatás elősegítésére – intézkedések:
 - 1.1. Helyi gazdasági infrastruktúra fejlesztése: a megyei ITP kiemelt fejlesztési célja az iparterület- és ipartelep-fejlesztés, valamint TOP-ból támogatható agrárlogisztikai fejlesztések.
 - 1.2. Társadalmi és környezeti szempontból fenntartható turizmusfejlesztés: kiemelt fejlesztési célként támogatott az egészséges életmódhoz és a megye természeti értékeihez kapcsolódó valamennyi turisztikai forma (kiemelten az öko-, aktív, vízparti és sportturizmus), valamint a megye hagyományaira, a feltárt kulturális, épített környezeti nemzeti értékeire, kiemelkedő rendezvényeire alapozott turizmus.
 - 1.3. A gazdaságfejlesztést és a munkaerő mobilitás ösztönzését szolgáló közlekedésfejlesztés: az ITP ezzel az intézkedéssel hozzá kíván járulni az 1.1. intézkedés szerinti gazdaságfejlesztési tevékenységhez, ezért a forráskeret felét kiemelt fejlesztési célként az iparterület- és ipartelep-fejlesztéshez kapcsolódó közlekedésfejlesztésre allokálja.
 - 1.4. A foglalkoztatás segítése és az életminőség javítása családbarát, munkába állást segítő intézmények, közszolgáltatások fejlesztésével: ebből az intézkedésből a forráskeret 70 %-áig a 10 000 fő alatti népességszámú települések önkormányzati költségvetési irányító és költségvetési szervei kaphatnak támogatást. A forráskeret fennmaradó 30 %-ának erejéig a TOP szerinti fejlesztési célok és kedvezményezettek támogathatók. A megyei ITP a forrásmegosztás módjával elsősorban a belső társadalmi kiegyenlítődéshez való hozzájárulást célozza meg.

- Vállalkozásbarát, népességmegtartó településfejlesztés – intézkedés:
 - 2.1. Gazdaságélénkítő és népességmegtartó településfejlesztés: Az intézkedés elsődlegesen a gazdaságfejlesztést célozza, azzal, hogy a vállalkozások, befektetők és lakosság számára is vonzó, a gazdasági funkciókat erősítő települési környezet kialakítását ösztönzi (a kizárólag reprezentatív célokat szolgáló – a TOP gazdaságfejlesztési céljaihoz nem illeszkedő – közterület-fejlesztések nem támogathatóak).
- Alacsony széndioxid kibocsátású gazdaságra való áttérés kiemelten a városi területeken – intézkedések:
 - 3.1. Fenntartható települési közlekedésfejlesztés: minden TOP szerinti fejlesztési cél és jogosult számára elérhető.
 - 3.2. Önkormányzatok energiahatékonyságának és a megújuló energia-felhasználás arányának növelése: A forráskeret 70 %-áig a 10 000 fő alatti népességszámú településeken megvalósuló, önkormányzati vagy önkormányzati többségi tulajdonú vállalkozások által végrehajtott beruházások támogathatók (kiemelt kedvezményezett csoport), a fennmaradó 30 %-ra minden, TOP szerint jogosult kedvezményezett pályázhat. A megyei ITP hozzá kíván járulni a megye belső területi kiegyenlítéséhez, a vidéki térségek leszakadásának mérsékléséhez az önkormányzati kézben lévő energetikai infrastruktúra korszerűsítése, illetve fejlesztése által is. A kiemelt kedvezményezett csoport a megyének e téren is kedvezőtlen helyzetben lévő kisebb népességszámú településeit részesíti előnyben.
- A helyi közösségi szolgáltatások fejlesztése és a társadalmi együttműködés erősítése – intézkedések:
 - 4.1. Egészségügyi alapellátás infrastrukturális fejlesztése, valamint
 - 4.2. A szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának bővítése, fejlesztése: az ITP mindkét intézkedésben az intézkedések forráskeretének 100 %-át kiemelt kedvezményezett csoportra különíti el. A jogosult kedvezményezettek az ITP teljes programozási időtávján a *kedvezményezett települések besorolásáról és a besorolás feltételrendszeréről szóló 105/2015. (IV. 23.) Korm. rendelet* 2. melléklete szerinti kedvezményezett, 3. melléklete szerinti átmenetileg kedvezményezett, továbbá a *106/2015. (IV. 23.) Korm. rendelettel módosított, a kedvezményezett járássok besorolásáról szóló 290/2014. (XI. 26.) Korm. rendelet* 4. melléklete szerinti átmenetileg kedvezményezett települések helyi önkormányzati költségvetési irányító és költségvetési szervei, önkormányzati többségi tulajdonú vállalkozásai. Az ITP a megyei területfejlesztési programnak a vidéki térségek fejlesztésére vonatkozó 9. prioritásával összhangban, hozzá kíván járulni az egészségügyi és szociális alapellátás szolgáltatásainak és infrastrukturális feltételeinek korszerűsítéséhez, a hozzáférés egyenlőtlenségeinek mérsékléséhez, elősegítve ezáltal megyei szinten a belső társadalmi kiegyenlítődést, és javítva a leghátrányosabb helyzetű kistérségek népesség-megtartó erejét.
 - 4.3. Leromlott városi területek rehabilitációja: Az intézkedésből a TOP szerinti fejlesztési célok és kedvezményezettek támogathatók.
- Megyei és helyi emberi erőforrás fejlesztések, foglalkoztatás-ösztönzés és társadalmi együttműködés – intézkedések
 - 5.1. Foglalkoztatás-növelést célzó megyei és helyi foglalkoztatási együttműködések (paktumok),
 - 5.2. A társadalmi együttműködés erősítését szolgáló helyi szintű komplex programok, valamint
 - 5.3. Helyi közösségi programok megvalósítása: Mindhárom intézkedés forráskeretéből a TOP szerinti fejlesztési célok és kedvezményezettek támogathatók.

5. táblázat: Kistelek tervezett fejlesztéseinek vázlatos pénzügyi terve

Projekt típus	Projekt megnevezése	Indikatív költségvetés (millió Ft)	Finanszírozás lehetséges forrása
Akcióterületi projektek			
1. Akcióterület: Városközpont fejlesztési tengelyeinek erősítése, közterületi és intézményi rehabilitáció	Petőfi utca 10-18. házak építészeti értékeinek helyreállítása	60	TOP, GINOP
	A művészeti iskola felújítása, bővítése	50	TOP
	Jókai utca és Régiposta utca által határolt bérházak megújítása	50	TOP
	A Rákóczi utca - Keresztes-Nagy Antal utca sarok térrendezése; Református imaház kialakítása	100	TOP
	Helyi termékek boltjának kialakítása	80	TOP, GINOP
	Piactér bővítése	30	TOP
	Könyvtár felújítása, fejlesztése	20	TOP
	Infrastrukturális fejlesztés a Kisteleki Városi Televíziónál	12	TOP, GINOP
	Polgármesteri hivatal energetikai korszerűsítése (fűtés, nyílászáró, világítás, megújuló energia)	80	TOP, KEHOP
	Polgármesteri hivatal udvarának rendezése	15	TOP
	Általános iskola energetikai korszerűsítése (fűtés, nyílászáró, világítás, megújuló energia, homlokzati és fűdémzsigetelés) és belső megújítása	180	TOP, KEHOP
	Az általános iskola udvarának megújítása, bővítése, kert rendezése	30	TOP
	Termálfürdő fejlesztés és bővítés	500	TOP, GINOP
	Egészségügyi központ energetikai korszerűsítése (fűtés, nyílászáró) és belső megújítása	80	TOP, KEHOP
	A középiskola felújítása, bővítése	100	TOP, KEHOP
	Térségi konyha kialakítása a középiskola konyhájának bővítésével, fejlesztésével	400	TOP, GINOP
	Intézményi konyhák felújítása	120	TOP
	Bölcsőde fűtésének korszerűsítése termálvíz rákötéssel	20	TOP, KEHOP
	Új kollégium kialakítása a jelenlegi nagyterem átalakításával és bővítésével	100	TOP
	Meglévő kollégiumi szárny felújításával szociális bérházak kialakítása	250	TOP
	Parkolók létesítése a városközpontban	30	TOP
A városközpont járdaburkolatainak teljes körű felújítása	20	TOP	
A kollégiumtól az óvodáig terjedő terület térrendezése	40	TOP	
Új játszótérek létesítése	20	TOP	

Projekt típus	Projekt megnevezése	Indikatív költségvetés (millió Ft)	Finanszírozás lehetséges forrása
	Kistelek főutcáinak teljes körű zöldfelület és park megújítása	200	TOP
	A városliget rekreációs térré alakítása	100	TOP
	Parkolók létesítése a vásártéren	7,5	TOP, IKOP
2. Akcióterület: Ipari-logisztikai befektetéseket segítő infrastruktúra-fejlesztések az M5 autópálya mellett	Ipari szennyvíztisztító létesítése	300	TOP, GINOP
	Iparterületek teljes infrastruktúra és közműfejlesztése	400	TOP, GINOP
	040. Hrsz-ú út befejezése	100	TOP, IKOP
	Iparterületek geotermikus energiával történő ellátása	600	TOP, GINOP, KEHOP
	Ipari park feltáróút (később főút elkerülő szakasz) II. ütem	200	TOP, IKOP
	Új feltáró utak építése	50	TOP, IKOP
	Intermodális közlekedési kapcsolatok fejlesztése az iparterületeken	500	TOP, GINOP
	Parkolók létesítése a vasútállomásnál	7,5	TOP, IKOP
	Kistelek-Mindszent regionális repülőtér kialakítása	300	TOP, GINOP
	A volt Rákóczi iskola épületének szolgáltató központtá alakítása	300	TOP, GINOP
	Szolgáltató központ eszköz- és humán erőforrás fejlesztése	20	TOP, GINOP
	A volt kenyérgyár épületének fejlesztése	300	TOP
	Hazai termékek alapuló élelmiszer feldolgozó ipari kapacitás kialakítása, bővítése	1000	TOP, GINOP
	Meglévő ipari és mezőgazdasági üzemi telephelyeken belüli fejlesztések	500-1500	GINOP
3. Akcióterület: Turisztikai ágazat bővülését segítő környezet-fejlesztések a Termál-pihenőpark területén	Pap-fenyves szabadidőpark fejlesztése	40	TOP, IKOP
	Bemutató tájház építése	200-500	GINOP
	Pap-fenyves szabadidőpark gazdasági-turisztikai célú fejlesztései	500-1500	GINOP
	Új lakónegyed kialakítása	50-500	GINOP
	Tanyák bevonása az idegenforgalomba	100-1000	GINOP
4. Akcióterület: Mezőgazdasági, ipari és szolgáltató jellegű gazdaságfejlesztés Kistelek keleti gazdasági övezetében	Elkerülő útszakasz beruházás-előkészítése	40	TOP, IKOP
	Unichem vegyiüzem fejlesztése	200-500	GINOP
	Kábelgyár fejlesztése	500-1500	GINOP
	Mezőgazdasági majorok fejlesztése	50-500	GINOP
	Meglévő ipari és kereskedelmi telephelyek fejlesztése	100-1000	GINOP

Projekt típus	Projekt megnevezése	Indikatív költségvetés (millió Ft)	Finanszírozás lehetséges forrása
Hálózatos projektek			
1. Hálózatos projekt: Közműhálózatok és hulladékgazdálkodás fejlesztése	Csapadék- és belvíz elvezetés II. ütem	100	TOP, KEHOP
	Ivóvízminőség-javító program II. ütem	200	KEHOP
	Szelektív hulladékgyűjtés és komposztálás feltételeinek javítása, megteremtése	30	KEHOP
	Közvilágítás korszerűsítése	200	KEHOP
	Elektronikus hírközlési hálózat felújítás	500-1000	KEHOP
2. Hálózatos fejlesztés: Közlekedésfejlesztés, munkaerő-mobilitás segítése	Ópusztaszer-Kistelek kerékpárút felújítása	150	TOP, IKOP
	Sörház, Kordás János, Kenderföldsor, Levél, Dózsa György, Pacsirta utcák, Gőzmalom, Diófa, Molnár János, Orgona, Jókai, Béke, 1560. hrsz, 2465. hrsz, 2520. hrsz, Kossuth utcai és Petőfi utcai szervízút végének szilárd burkolattal történő ellátása	600	TOP, IKOP
	Meglévő útburkolatok felújítása	500	TOP, IKOP
	Mezőgazdasági utak karbantartása és burkolása	300	CLLD
	Terelőszigetek létesítése gyalogátkelőhelyel	60	TOP, IKOP, CLLD
	Kerékpártárolók létesítése a városi intézményekhez	30	TOP, IKOP
	A helyközi buszmegálló felújítása és a buszpályaudvar külső várójának fedetté tétele	40	TOP, IKOP
	Humánerőforrás és szervezet fejlesztés Kistelek Város Önkormányzatánál és intézményeinél	20	TOP, EFOP
3. Hálózatos fejlesztés: Intézményrendszer humánerőforrás- info-kommunikáció- és eszközfejlesztése	Képzési programok megvalósítása Kistelek Város Önkormányzatánál és intézményeinél a humánerőforrás fejlesztés érdekében	30	TOP, EFOP
	A helyi intézmények jó gyakorlatainak kialakítását támogató programok	10	TOP, EFOP
	Humánerőforrás fejlesztés a Kisteleki Város Televíziójánál	10	TOP, GINOP
	Az önkormányzati intézmények IKT ellátottságának fejlesztése	80	TOP
	Eszközfejlesztés az önkormányzati intézményeknél, önkormányzati tulajdonú nonprofit gazdasági szervezeteknél	40	TOP, GINOP
	4. Hálózatos fejlesztés: Egészségfejlesztés, társadalmi önszerveződés segítése	Egészségre nevelő, egészségfejlesztő és szemléletformáló programok megvalósítása a Kisteleki Járásban	60
Családi napok, programok szervezése a Kisteleki Járás területén		40	TOP, EFOP
A civil szervezetek erősítését szolgáló képzések és támogatások		50	TOP, EFOP
A civil szervezetek programjainak támogatása rendezvényekkel		20	TOP, EFOP

Projekt típus	Projekt megnevezése	Indikatív költségvetés (millió Ft)	Finanszírozás lehetséges forrása
	Virágos Kistelek program a lakossággal együttműködve	100	TOP, EFOP
	Focipálya lelátó építése	10	TOP
	Játszótér építése három helyszínen	40	TOP
5. Hálózatos fejlesztés: A szociális ellátórendszer és szolgáltatások fejlesztése	Szociális Központ szolgáltatás és eszközfejlesztése	20	TOP, CLLD
	Családi napközi és Biztos Kezdet Gyerekház infrastrukturális megújítása	20	TOP
	Fecskeházak építése	150	TOP
	Nyugdíjas lakópark építése	150	hazai program
6. Képzettség fejlesztése	Fejlesztő és mentoráló programok megvalósítása a Térségi Intézményi Társulás intézményeiben (óvodák)	100	TOP, EFOP
	Képző, segítő, mentoráló komplex program kialakítása Kisteleken az emberi erőforrás - gazdálkodás és esélyegyenlőség jegyében	100	TOP, EFOP, GINOP
	Képzési programok megvalósítása Kisteleken az emberi erőforrás fejlesztés, valamint az esélyek javítása érdekében	100	TOP, EFOP
	Pedagógusképzési programok megvalósítása a Térségi Intézményi Társulás intézményeinél	20	EFOP
	A szakképzés és felnőttképzés infrastrukturális és humánerőforrás fejlesztése	300	TOP, EFOP
	Iskolai gyakorlókert kialakítása	12	TOP, EFOP
	A természettudományi tantárgyak oktatását segítő eszközök beszerzése, valamint programok megvalósítása	30	TOP, EFOP
	A humán jellegű tantárgyak oktatását segítő eszközök beszerzése, valamint programok megvalósítása	30	TOP, EFOP
	A reál jellegű tantárgyak oktatását segítő eszközök beszerzése, valamint programok megvalósítása	30	TOP, EFOP
	Programok megvalósítása a kisteleki családi napköziben és a Biztos Kezdet gyerekházban	20	TOP, EFOP
	Fejlesztő és mentoráló programok megvalósítása a Biztos Kezdet Gyerekházban	10	TOP, EFOP
	7. Hálózatos fejlesztés: Helyi hagyományok és értékek őrzése, megteremtése	Építészeti és szellemi örökség védelme, rehabilitálása, helyi értékek megőrzése	70
Hagyományteremtő kulturális rendezvénysorozat a Kisteleki Járásban		15	TOP, GINOP
Hagyományőrző napok Kistelek Járás területén		30	TOP, EFOP
Hagyományőrző táborok Kisteleken		40	TOP, EFOP
Sportrendezvények szervezése hagyományteremtő céllal		20	TOP, EFOP

Projekt típus	Projekt megnevezése	Indikatív költségvetés (millió Ft)	Finanszírozás lehetséges forrása
	A helyi hagyományok és az erre épülő művészeti területek és kreatív iparok továbbélését támogató programok és infrastruktúra fejlesztés	30	TOP, EFOP
8. Hálózatos fejlesztés: Turisztikai fejlesztések	Tematikus útvonalak és programcsomagok tervezése kialakítása	10	GINOP
	Túraútvonalak tervezése, kialakítása és csatlakoztatása az országos túraútvonalakhoz	10	GINOP, TOP
	Kerékpárkölcsonzó és szerviz-szolgálat létrehozása, működtetése	15	GINOP
	A TDM marketing és kommunikációs eszköztárának kialakítása	15	GINOP
	Babagyűjtemény kialakítása	5	GINOP, TOP
	Kerékpármúzeum kialakítása	5	TOP, GINOP
	A helyileg védett vizes élőhelyek rehabilitációja, tanösvény létesítése	50	TOP
9. Hálózatos fejlesztés: Mezőgazdaságot segítő fejlesztések	Vízgazdálkodás és vízviszatarítás infrastruktúrájának kiépítése	100-500	TOP
	Térségi mezőgazdasági öntözőhálózat kialakítása	100-500	Interreg, VP
	Biokultúra termelés elterjesztésének ösztönzése, koordinálása	100-400	VP
	Szárazságtűrő növények mezőgazdasági hasznosítása	200-1000	TOP, GINOP
Egyéb projektek			
1. Egyéb fejlesztés: Közbiztonság fejlesztése	Térfigyelő kamerarendszer bővítése	30	TOP, GINOP
	Közbiztonság javítását célzó intézkedések megvalósítása	50-200	TOP, CLLD, hazai forrás
	Közterület-felügyelet létrehozása és működtetése	50-100	TOP, CLLD, hazai forrás
2. Egyéb fejlesztés: Mobilitás fejlesztése	Busz vásárlása a mobilitás javítása érdekében	30	TOP, GINOP
3. Egyéb fejlesztés: Foglalkoztatottság fejlesztése	Közmunkaprogram	50-800	hazai program
	Szociális szövetkezet létrehozása és működtetése	50-400	hazai program
4. Egyéb fejlesztés: Kegyeletadás	A kegyeleti park és a zsidó temető zöldfelület rendezése	10	TOP

5 Anti-szegregációs program

5.1 A település szegregátumainak és szegregáció által veszélyeztetett területeinek bemutatása

Kisteleken az alacsony státuszú lakosság száma 401 fő volt a 2011. évi népszámláláskor. Aktív korú lakosságon belüli arányuk egyetlen városrészben sem éri el a húsz százalékot. A KSH nem talált olyan tömböt, tömböket sem a város belterületén, sem a külterületeken, ahol a szegregációs index meghaladta volna a 30%-ot, és népességszáma meghaladta volna az ötven főt. Ugyanakkor – részben 2011 óta – a városban szegregálódási folyamatok indultak el a Kistelek IV. városrész egyes tömbjeiben. Ilyen területek a Gőzmalom u. – Pacsirta u. – Kordás János u., illetve a Gőzmalom u. – Erzsébet u. – Sörház u. – Batthyány u. által határolt tömbök. A területek leszakadása folyamatosan erősödik, a probléma kezelése a város számára prioritást élvez. A település segélyezési adatai, elsősorban a megítélt Lakásfenntartási támogatások növekvő száma, is megerősítik a folyamatos szegregálódást.

5.2 Az elmúlt években tervezett, illetve megvalósított, a szegregátumokat érintő beavatkozások

A 2008-ban elkészített Integrált Városfejlesztési Stratégia sem talált szegregátumot, veszélyeztetett területet a városban. Ennek megfelelően nem szükséges területspecifikus beavatkozásokat tervezni.

2008 óta bővült a bérlakás állomány: szociális városrehabilitációs projekt keretében 17 db szociális bérlakást alakított ki a Város a kollégium épületében.

Nyugdíjasházak épültek (magánlakások, önkormányzati kezdeményezésre és előfinanszírozással), további nyugdíjas- és fecskesház építési programokat tervez az Önkormányzat.

A Gondozási Központ, Családsegítő és Gyermejkölési Szolgálat intézményi háttere több pályázat révén felújításra, bővítésre került (eszközök, infrastruktúra).

2 családi napközi üzemel a szociális központ fenntartásában.

A Biztos Kezdet Gyerekház 2010. óta folyamatosan működik.

Bölcsőde épült, egy csoport után jelenleg két csoporttal működik. A második csoport teljes egészében önkormányzati fenntartású.

Az óvodákban több infrastrukturális és eszközfejlesztés történt – több pályázati forrásból – ezzel párhuzamosan a férőhelyek száma is bővült.

A Kisteleki Általános Iskola teljes szervezeti átalakításon ment keresztül – jelenleg önálló intézményként, a KLIK fenntartásában működik. Amíg önkormányzati fenntartású volt, több pályázat segítségével végzett a város felújításokat: akadálymentesítést, energetikai korszerűsítést, eszközbeszerzéseket és több TÁMOP projektet valósított meg.

A Közmunka programok folyamatosak, ezzel együtt jár az át- és továbbképzések megvalósítása is.

5.3 Anti-szegregációs intézkedési terv

5.3.1 A szegregáció mérséklését vagy megszüntetését célzó intézkedések

5.3.1.1 Anti-szegregációs célok

A város elemi érdeke és célja, hogy az egyenlő hozzáférés, az esélyegyenlőség és az integráció biztosításának elve az élet minden területén megvalósuljon a városban. Ehhez szociális, képzési, foglalkoztatási, a szolgáltatásokhoz való hozzáférést javító intézkedések együttesével kíván hozzájárulni.

6. táblázat: Az anti-szegregációs terv horizontális céljai

Horizontális célok
1. Az esélyegyenlőség biztosítása a város minden fejlesztési beavatkozásánál, annak figyelembe vételével, hogy semmilyen fejlesztés nem járulhat hozzá a településen belüli, vagy kívüli szegregáció kialakulásához. Az esélyegyenlőség, a szegregáció-mentesség biztosítása a településen
2. Az ifjúsági korosztály segítése
3. Az alacsony státuszú lakosság foglalkoztatási helyzetének javítása
4. A szociális és egyéb szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása, közösségfejlesztés

7. táblázat: Az anti-szegregációs terv területspecifikus céljai

Terület-specifikus célok
1. A szegregációval veszélyeztetett terület leszakadásának megállítása
2. A szegregációval veszélyeztetett terület integrálása, egyúttal az ott élők lakhatási integrációjának megteremtése bérlakások kialakításával

5.3.1.2 Általános – horizontális anti-szegregációs intézkedések

A társadalmi egyenlőtlenségek megszüntetése a fenntartható városfejlődés alapja. Ennek tudatában a város messzemenőig figyelembe veszi a jövőben megvalósuló fejlesztéseinek, hogy azok nem okozhatják sem horizontálisan, sem területileg a szegregáció kialakulását, vagy erősödését. Az önkormányzat az általa működtetett intézményekkel, az egyházakkal és a városban és a városért dolgozó civil szervezetekkel együttműködik annak érdekében, hogy a településen az esélyegyenlőség és a szegregáció-mentesség a mindennapok része legyen. A megállapodás eredményeként Integrációs kerekasztalt hozunk létre, amely meghatározott időközönként áttekinti a legrosszabb helyzetű családok helyzetét, megvizsgálja annak lehetőségét, hogy a rendelkezésre álló eszközök (pl. közfoglalkoztatás) elérik-e ezeket a családokat, és amennyiben nem, intézkedéseket javasol a városvezetésnek a helyzet javítására. A kerekasztal figyelemmel kíséri az esetleges diszkriminációs folyamatokat és összehangolt intézkedésekkel megszünteti azt. A kerekasztal végzi egyben a jelen dokumentumban vállalt anti-szegregációs intézkedések nyomon követését.

A devianciák kiszűrése, a megfelelő fejlődés és a sikeres felnőtté válás érdekében létre kell hozni egy szakmaközi hálózatot, amely a rendszeresen megtartott szakmai műhelyek keretében összehangoltabb, eredményesebb és hatékonyabb szolgáltatásokat tud biztosítani, a szükséges jelzőrendszer kialakításával. A hálózatban az alábbi szakterületek képviselői kerülnek meghívásra: közoktatási intézmények munkatársai, egészségügyi intézmények, szociális és családsegítő munkatársak, igazgatási és foglalkoztatási intézmények munkatársai.

A városvezetés meggyőződése, hogy az esélyteremtés legfontosabb eszközét a megfelelő színvonalú és mindenki számára hozzáférhető oktatás jelenti. Ugyanakkor már az óvodába lépés előtt szükségesek olyan fejlesztések, melyek a korai fejlesztés és egyéb szociális szolgáltatások körébe tartoznak. Ennek érdekében a Biztos Kezdet Gyerekház szolgáltatást továbbra is biztosítani kívánjuk.

Nyári étkeztetést szükséges biztosítani a hátrányos helyzetű tanulók részére.

A középiskolába járó hátrányos helyzetű diákok lemorzsolódása ellen az önkormányzat ösztöndíjrendszert vezet be, amely motiválja a diákok iskolai sikerességét és az intézményben történő bent maradását.

A közműszolgáltatókkal együttműködve előrefizetős, kártyás mérőórák kihelyezését szükséges kezdeményezni azon családok esetében, ahol a közművek díjhátralék miatt lekötésre kerültek az ingatlanokról, illetve ahol ennek veszélye fenyeget.

A szociális ágazatban dolgozó segítő szakemberek számára támogatást kívánunk nyújtani a segítő munka során jelentkező testi, szellemi, érzelmi kimerülés megelőzése érdekében, szupervízió formájában.

Az alacsony státuszú lakosok foglalkoztatásának elősegítése érdekében az önkormányzat előnyben részesíti a beruházások során azon vállalkozásokat, akik alacsony státuszú lakosságból választanak munkavállalókat. Számukra helyi adókedvezményt biztosítunk.

A fiatal szülők önfoglalkoztatásának segítése érdekében projektgeneráló, projekt menedzsmen, projektfejlesztő, önfoglalkoztatást generáló workshopokat szervezünk, személyre szabott egyéni tanácsadásokkal kiegészítve.

Az alacsonyan képzettek további képzését, átképzését, munkavégzésre alkalmassá tételét kívánjuk biztosítani.

A Civil fórum keretében, a civil szervezetek esélyegyenlőséget előmozdító tevékenységek elősegítése, az erre irányuló szemléletváltás érdekében képzést szervezünk a településen működő civil szervezetek részére.

A bűnmegelőzés és a közbiztonság fejlesztése érdekében elindítjuk a Szomszédok Egymásért Mozgalmat.

Tudatos közösségépítő munkával kívánjuk a fiatalokat bevonni a rászoruló, esélyegyenlőségi célcsoportba tartozók segítése érdekében. Ennek érdekében egyrészt felkészítjük intézményeinket a középiskolások fogadására a közösségi munka kapcsán, másrészt a fiatalok részére olyan strukturált tevékenységeket és programokat szervezünk, mely erősíti társadalmi felelősségvállalásukat. Pénzügyi alapot hozunk létre, amellyel – pályázati úton – támogatni kívánunk olyan ifjúsági korosztályból jövő projektszerű, kisléptékű közösségi kezdeményezéseket, melyek az alacsony státuszú családok integrációját kívánják elősegíteni.

8. táblázat: Az anti-szegregációs terv tervezett, horizontális intézkedései

Horizontális cél	Megvalósítást célzó intézkedés	Felelős	Lehetséges pénzügyi forrás	Megvalósulás lehetséges időtávja
1. Esélyegyenlőség biztosítása	Integrációs kerekasztal létrehozása	Jegyző	Nem releváns	2015-2020
2. Az ifjúsági korosztály segítése	Ifjúsági közösségi kezdeményezések támogatása	Polgármester	Saját forrás	2015-2020
	Hátrányos helyzetű középiskolások ösztöndíjrendszerének kialakítása	Polgármester	saját forrás	2016-2020
	Önkormányzati intézmények felkészítése középiskolások közösségi munkájára	Polgármester	Nem releváns	2015-2020
3. Az alacsony státuszú lakosság foglalkoztatási helyzetének javítása	Alacsony státuszú lakosokat foglalkoztató vállalkozások adókedvezményben részesítése	Polgármester	Saját forrás	2015-2020
	Alacsony státuszú lakosokat foglalkoztató vállalkozások előnyben részesítése az önkormányzati beruházások során	Polgármester	Nem releváns	2015-2020
	Fiatalkorúak önfoglalkoztatásának segítése	Polgármester	EFOP	2016-2020
	Felnőttképzés	Polgármester	hazai forrás	2016-2020
	Szakmaközi hálózat működtetése, szakmai műhelyek szervezése a jelzőrendszer sikere érdekében	Jegyző	Nem releváns	2015-2020
4. A szociális és egyéb szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása, közösségfejlesztés	Szociális szakemberek részére szupervízió biztosítása	Polgármester	EFOP	2016-2020
	Biztos Kezdet Gyerekház további működtetése	Polgármester	EMMI	2016-2020
	Civil szervezetek képzése	Polgármester	Saját forrás	2016-2020
	Bűnmegelőzés – SZEM kialakítása	Polgármester	nem releváns	2015-2020
	Nyári étkeztetés	Polgármester	EMMI	2016-2020
	Szociális bérlakások kialakítása a kollégium szárnyában	Polgármester	TOP	2016-2020
	Kártyás mérőórák elhelyezése	Szociális intézmény vezetője	Szolgáltató költsége	2015-2020

5.3.1.3 Területspecifikus anti-szegregációs intézkedések

A település több pontján, Kistelek IV. városrészben, erőteljes szegregálódási folyamatok jelentek meg az elmúlt években. A 2011. évi népszámlálási adatok már jelezték is a területeket és a problémát, de az elmúlt négy évben ezek felerősödtek, felgyorsultak. Részben a településen belüli migrációs folyamatok, részben a Romániából érkező vendégmunkások magas száma miatt a település számára elkerülhetetlen feladattá vált a szegregációval veszélyeztetett terület és az itt élők problémáinak kezelése. Az önkormányzat a már megkezdett bérlakás-kialakítási programot folytatni kívánja. A településen található bérlakások száma alacsony. Az igénylők száma többszörösen meghaladja a jelenlegi kapacitást. A szegregációval veszélyeztetett terület további szegregálódásának megakadályozása és az ott élő alacsony státuszú családok lakhatási problémájának kezelése érdekében a volt kollégium épületében további bérlakások kialakítására van szükség. A létrejövő bérlakások kiutalásakor törekedni kell arra, hogy a terület ne váljon szegregátummá.

9. táblázat: Az anti-szegregációs terv tervezett területspecifikus intézkedései

Területspecifikus cél	Megvalósítást célzó intézkedés	Felelős	Lehetséges pénzügyi forrás	Megvalósulás lehetséges időtávja
A szegregációval veszélyeztetett terület integrálása, az ott élők lakhatási szegregációjának felszámolása	Bérlakások kialakítása	Polgármester	TOP 4.3	2015-

5.3.1.4 Az anti-szegregációs beavatkozások ütemezése

10. táblázat: Az anti-szegregációs terv intézkedéseinek ütemezése

Intézkedés	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Integrációs kerekasztal létrehozása	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Ifjúsági közösségi kezdeményezések támogatása	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Hátrányos helyzetű középiskolások ösztöndíjrendszerének kialakítása		X	X	X	X	X	X	X	X
Önkormányzati intézmények felkészítése középiskolások közösségi munkájára	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Alacsony státuszú lakosokat foglalkoztató vállalkozások adókedvezményben részesítése	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Alacsony státuszú lakosokat foglalkoztató vállalkozások előnyben részesítése az	X	X	X	X	X	X	X	X	X

Intézkedés	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
önkormányzati beruházások során									
Fiatal szülők önfoglalkoztatásának segítése		X	X	X	X	X	X	X	X
Felnőttképzés		X	X	X	X	X	X	X	X
Szakmaközi hálózat működtetése, szakmai műhelyek szervezése a jelzőrendszer sikeresebb működése érdekében	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Szociális szakemberek részére szupervízió biztosítása		X	X	X	X	X	X	X	X
Biztos Kezdet Gyerekház további működtetése		X	X	X	X	X	X	X	X
Civil szervezetek képzése		X	X	X	X	X	X	X	X
Bűnmegelőzés – SZEM kialakítása	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Nyári étkeztetés		X	X	X	X	X	X	X	X
Szociális bérlakások kialakítása a kollégium szárnyában		X							
Kártyás mérőórák elhelyezése	X	X	X	X	X	X	X	X	X

5.3.2 A tervezett fejlesztések szegregációs hatásainak kivédésére hozott intézkedések

A projektfejlesztés során általánosan tartózkodni kell attól, hogy bármilyen beavatkozás esélyegyenlőtlenséghez, diszkriminációhoz, szegregációhoz, vagy ezek konzerválódásához járjon hozzá. A projektfejlesztés dokumentumainak, a település stratégiai dokumentumainak és a település helyi rendeleteinek elkészítésekor ugyanezen elvek kell, hogy érvényre jussanak.

A projektfejlesztés során elemi városi érdek a tervezett tevékenységek társadalmi elfogadottsága. Mind az előkészítés, mind a megvalósítás során biztosítja az Önkormányzat a társadalmi párbeszéd lehetséges formáit.

Célirányos kampányt tervez a Város minden fejlesztés, program, a település életét befolyásoló esemény, illetve a településen megjelenő szolgáltatás, esemény széles körű megismertetésére, a hátrányos helyzetű csoportok tájékoztatására.

A stratégiában definiált fejlesztések nem járulnak hozzá a szegregáció erősödéséhez, vagy konzerválódásához.

5.3.3 A szegregációt okozó folyamatok megváltoztatására, hatásuk mérséklésére teendő intézkedések

A szegregációt okozó folyamatok háttérben különböző okok húzódnak meg, közülük a legfontosabb az alacsony iskolai végzettségből következő munkanélküliség, a kizárólagosan a legolcsóbb és egyben legrosszabb minőségű lakhatáshoz történő hozzáférés lehetősége, az eladósodás és ennek következtében a közszolgáltatásokhoz való hozzáférés szűkülése.

A legtöbb önkormányzat gazdálkodása feszített, sokszor az alapvető fejlesztésekre sem jut forrás.

A településen élő legszegényebb családok támogatását ennek ellenére fel kell vállalnia az önkormányzatnak annak érdekében, hogy helyzetük javuljon, körük ne bővüljön. A rossz szociális helyzetben lévő családokon leginkább az segít, ha tagjai munkához jutnak, ez az alapfeltétele a család jobb helyzetbe kerülésének. A problémák és lehetséges megoldások forrásigényesek, ezért az önkormányzatnak törekednie kell arra, hogy megtalálja azokat a külső, leginkább pályázati forrásokat, amelyek segítségével a település legrosszabb helyzetben lévő családjait támogatni tudja.

5.3.4 Az Anti-szegregációs Program megvalósításának nyomon követése – monitoring

Az önkormányzat Integrációs kerekasztalt hoz létre. A Kerekasztal tagjai közé meghívja a program megvalósításába bevont (szociális, köznevelési) intézmények vezetőit, illetve a releváns civil szervezeteket. A Kerekasztal látja el a Programban leírt tervezett intézkedések monitoringját is.

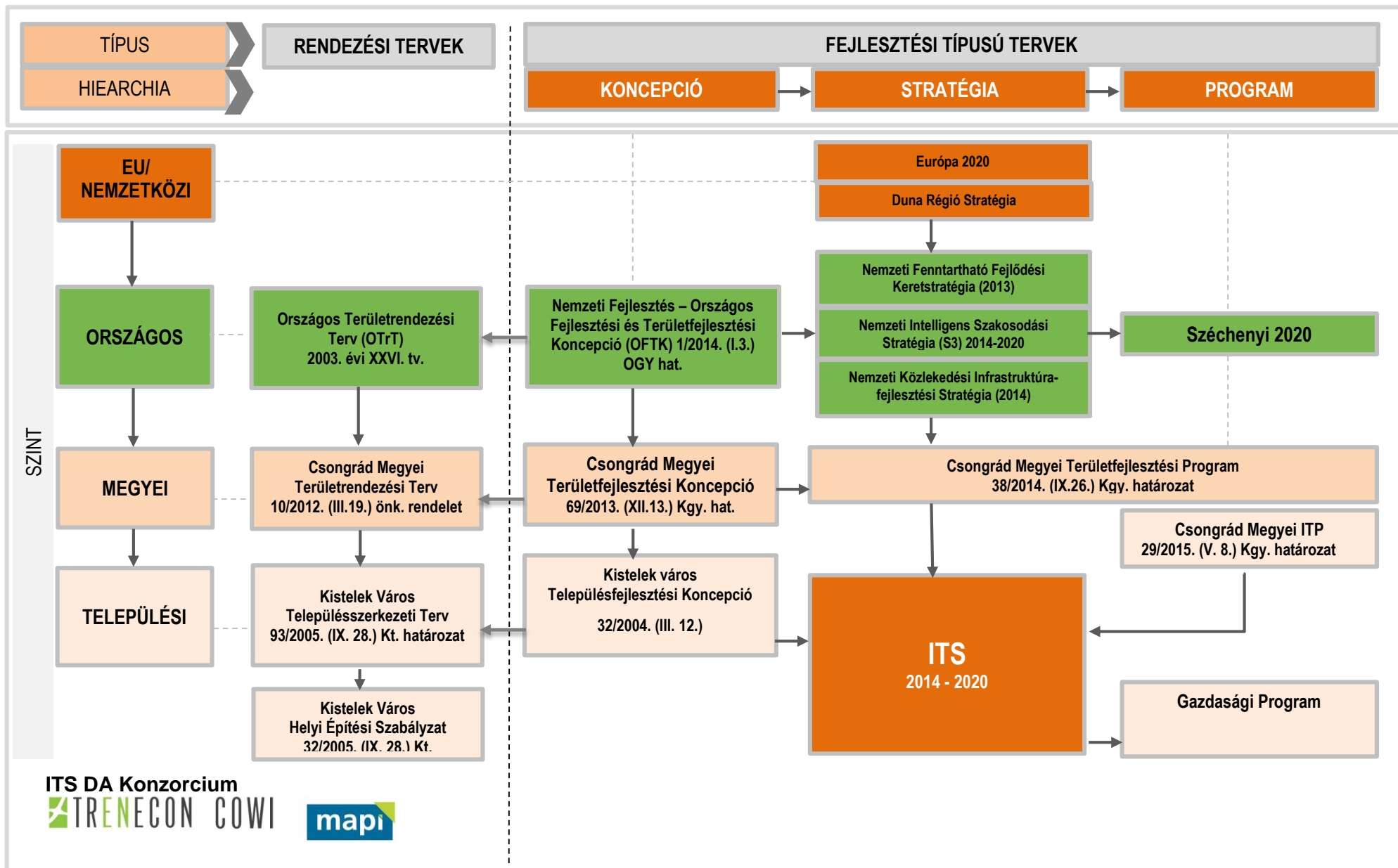
A Kerekasztal folyamatosan nyomon követi a projektek megvalósítását, gondoskodik az érintettek véleményének kikéréséről, alternatív javaslatok felvetéséről, a megvalósult intézkedésekkel kapcsolatos elégedettség méréséről. A feladatok teljesítéséről, a fejlesztések állásáról az egyes intézkedések felelősei félévente beszámolnak a képviselőtestületnek. A Kerekasztal monitoring munkája kiterjed az egyes intézkedések relevanciájának vizsgálatára is.

Kistelek Város Önkormányzata a fennhatósága alatt álló valamennyi terület egészére nézve kötelezettséget vállal az Anti-szegregációs Intézkedési Tervben foglaltak érvényesítésére. A fennhatósága, felügyelete alá tartozó szervek és intézmények tekintetében kötelezővé teszi, hogy döntéseik, tevékenységük során az integráció elvének betartására törekedjenek, azok a szegregációt semmilyen formában nem segíthetik elő.

6 A stratégia külső és belső összefüggései

6.1 Külső összefüggések

6.1.1 Illeszkedés EU 2020 tematikus célkitűzéseire

Az EU 2020 stratégia (intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés) megvalósítása érdekében kijelölt 2014-2020 közötti EU kohéziós politika tematikus célkitűzései az alábbiak:

- (1) a kutatás, a technológiai fejlesztés és az innováció erősítése;
- (2) az IKT-hoz való hozzáférésnek, azok használatának és minőségének a javítása;
- (3) a kkv-k, (az EMVA esetében) a mezőgazdasági, illetve (az ETHA esetében) a halászati és akvakultúra-ágazat versenyképességének a növelése;
- (4) az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaság felé történő elmozdulás támogatása minden ágazatban;
- (5) az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, a kockázatmegelőzés és -kezelés előmozdítása;
- (6) a környezet megóvása és védelme és az erőforrás-felhasználás hatékonyságának előmozdítása;
- (7) a fenntartható közlekedés előmozdítása és szűk keresztmetszetek megszüntetése a kulcsfontosságú hálózati infrastruktúrákban;
- (8) a fenntartható és minőségi foglalkoztatás, valamint a munkavállalói mobilitás támogatása;
- (9) a társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység, valamint a hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelem;
- (10) az oktatásba, és a képzésbe, többek között a szakképzésbe történő beruházás a készségek fejlesztése és az egész életen át tartó tanulás érdekében;
- (11) a hatóságok és az érdekelt felek intézményi kapacitásának javítása és hatékony közigazgatáshoz történő hozzájárulás.

A tematikus célokhoz beruházási prioritások kerültek kijelölésre.

Az ITS keretében tervezett fejlesztések illeszkedését az EU tematikus célkitűzésekhez és beruházási prioritásokhoz a következő táblázat mutatja be.

11. táblázat: Az ITS keretében tervezett fejlesztések illeszkedése az EU tematikus célkitűzésekhez és beruházási prioritásokhoz

ITS Tematikus célok	Kapcsolódó EU tematikus célok	Kapcsolódó EU beruházási prioritások
T1. Bővülő gazdaság, erősödő vállalkozások, javuló jövedelmek, nagyobb arányú önfoglalkoztatás	(1) (3) (8) (10)	ERFA rendelet 5. cikk (2) c) Az e-kormányzás, az e-tanulás, az e-befogadás, az e-kultúra és az e-egészségügy IKT alkalmazásainak megerősítése ERFA rendelet 5. cikk 3. a) A vállalkozói szellem előmozdítása, különösen az új ötletek gazdasági hasznosításának megkönnyítésével, valamint új cégek alapításának, többek között üzleti inkubátorházak segítségével történő – ösztönzése ERFA rendelet 5. cikk 3. c) A korszerű termék-és szolgáltatásfejlesztési képességek megteremtésének és bővítésének támogatása ERFA rendelet 5. cikk (6) c) A természeti és kulturális örökség megőrzése védelme, ERFA rendelet 5. cikk (8) b) A foglalkoztatásbarát növekedés elősegítése a saját belső potenciál

ITS Tematikus célok	Kapcsolódó EU tematikus célok	Kapcsolódó EU beruházási prioritások
		kifejlesztése által, az adott területeket érintő területi stratégia részeként elősegítése és fejlesztése ESZA rendelet 3. cikk (1) c) iii) Az egész életen át tartó tanulás lehetőségeihez való egyenlő hozzáférés javítása minden korcsoport számára
T2. Kiteljesedő közlekedési és közmű-rendszerek	(2) (3) (4) (5) (6) (7) (8)	ERFA rendelet 5. cikk 4 (e) alacsony szén-dioxid-kibocsátással járó stratégiák támogatása valamennyi területtípuson, de különösen a városi területeken, ideértve a fenntartható városi mobilitás és a csökkentést előmozdító alkalmazkodási intézkedések támogatását KA rendelet 4. cikk c) ii.: a vízgazdálkodási ágazatba történő beruházás KA rendelet 4. cikk c) i.: a hulladékágazatba történő beruházás
T3. Javuló minőségű épített és zöld-környezet, kielégítőbb lakhatási, közbiztonsági helyzet és lakossági szolgáltatások	(2) (3) (6) (10)	ERFA rendelet 5. cikk 6 (e) a városi környezetfejlesztést, a városok megújítását, a rozsdáövezetek (köztük az átalakuló használatú területek) helyreállítását és szennyezés-mentesítését és a légszennyezettség csökkentését célzó intézkedések, valamint a zajcsökkentési intézkedések támogatása ERFA rendelet 5. cikk 6. d): a biológiai sokféleség és a talaj megóvása és helyreállítása
T4. Növekvő környezet-tudatosság, intelligensebb energia-gazdálkodás	(3) (4) (5) (6)	ERFA rendelet 5. cikk (4) b) Az energiahatékonyság és a megújuló energiák felhasználásának támogatása a vállalkozásokban ERFA rendelet 5. cikk 4 (e) alacsony szén-dioxid-kibocsátással járó stratégiák támogatása valamennyi területtípuson, de különösen a városi területeken KA rendelet 4. cikk a) iii.: az energiahatékonyság, az intelligens energiahasználat és a megújuló energiák felhasználásának támogatása KA rendelet 4. cikk b) i.: az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodást, többek között az ökoszisztémán alapuló megközelítéseket célzó beruházások támogatása

<p>T5. Közösségteremtő és egyéni képességeket kibontakoztató kulturális, sport- és szabadidős lehetőségek</p>	<p>(3) (8) (9)</p>	<p>ERFA rendelet 5. cikk 6 (e) a városi környezetfejlesztést, a városok megújítását, a rozsdáövezetek (köztük az átalakuló használatú területek) helyreállítását és szennyezés-mentesítését és a légszennyezettség csökkentését célzó intézkedések, valamint a zajcsökkentési intézkedések támogatása ERFA rendelet 9) d) a közösségvezérelt helyi fejlesztési stratégiák keretében végzett beruházások</p>
<p>T6. Egészségesebb, tanultabb, összetartóbb, hagyományörző társadalom, esélyegyenlőség</p>	<p>(1) (2) (8) (9) (10)</p>	<p>ERFA rendelet 5. cikk (6) c) A természeti és kulturális örökség megőrzése védelme ERFA rendelet 5. cikk 8 (c) helyi fejlesztési kezdeményezések és szomszédos szolgáltatásokat nyújtó struktúrák támogatása új munkahelyek teremtése érdekében ESZA rendelet 3. cikk (1) a) v) A munkavállalók, vállalkozások és vállalkozók alkalmazkodása a megváltozott körülményekhez ESZA rendelet 3. cikk (1) b) i: az aktív befogadás, többek között az esélyegyenlőség és az aktív részvétel előmozdítása, valamint a foglalkoztathatóság javítása érdekében ESZA rendelet 3. cikk (1) a) ii) A fiatalok, különösen a nem foglalkoztatottak, oktatásban és képzésben nem részesülők, közöttük a társadalmi kirekesztés kockázatának kitett és a marginalizálódott közösségekből jövő fiatalok fenntartható munkaerő-piaci integrációja</p>

6.1.2 Illeszkedés az országos és megyei területfejlesztési tervdokumentumokhoz

OFTK-hoz
illeszkedés

A 2014. januárban elfogadott Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió (OFTK) négy hosszú távú – 2030-ig szóló – átfogó fejlesztési célt és ezek elérése érdekében tizenhárom specifikus célt, köztük hét szakpolitikai jellegű és hat területi célt fogalmaz meg.

■ Szakpolitikai célok:

- Versenyképes, innovatív gazdaság
- Életképes vidék, egészséges élelmiszertermelés és ellátás, az élelmiszer-feldolgozóipar fejlesztése
- Gyógyító Magyarország, egészséges társadalom, egészség- és sportgazdaság
- Kreatív tudástársadalom, piacképes készségek, K+F+I
- Értéktudatos és szolidáris öngondoskodó társadalom
- Jó állam, szolgáltató állam és biztonság
- Stratégiai erőforrások megőrzése, fenntartható használata, környezetünk védelme

■ Területi célok:

- Az ország makro-regionális szerepének erősítése
- A többközpontú térszerkezetet biztosító városhálózat
- Vidéki térségek népességeltartó képességének növelése
- Kiemelkedő táji értékű térségek fejlesztése
- Területi különbségek csökkentése, térségi felzárkóztatás és gazdaságösztönzés elősegítése
- Összekapcsolt terek: az elérhetőség és mobilitás biztosítása

Kistelek célrendszerében lényegében minden szakpolitikai célmeghatározás visszaköszön, a helyi adottságokra adaptált formában. A város a gazdaságra épít, beleértve az élelmiszerfeldolgozó-ipart, amelynek helyi hagyományai vannak. Egészségturizmust fejleszt és társadalmának épségére is projekteket indít. Lakosainak kreatív szemléletét IKT-fejlesztéssel, művészeti tevékenység támogatása révén és képzésekkel erősíti. A hagyományos népi tevékenységek, természeti ismeretek és életvitel népszerűsítésével, az ökológiai gondolkodásmód szorgalmazásával elősegíti a természet, mint legfőbb erőforrás megőrzését és a termőfölddel való fenntartható gazdálkodást.

A területi célok közül a „Vidéki térségek népességeltartó képességének növelése” és a „Területi különbségek csökkentése, térségi felzárkóztatás” lefedi a város LHH helyzetéből fakadó törekvéseket, melyek a célrendszer egészében érvényesülnek. Kistelek járás a déli országrészben belső perifériát képez. Ezt a kedvezőtlen állapotot a stratégia elsősorban a gazdaságfejlesztés és a társadalom megerősítése útján igyekszik leküzdeni. Előnyben van a város az elérhetőség terén a tágabb térség viszonylatában közúti és vasúti hálózati kapcsolatai révén. Adottságainak továbbfejlesztését tűzte ki célul, intermodális légi és vasúti közlekedés-fejlesztéssel és a Dél-Alföld Ny-K-i tengelyként tervezett Soltvadkert-Orosháza főút részbeni megvalósításával.

Megyei TFK-hoz
illeszkedés

Csongrád megye 2013-ban elfogadott területfejlesztési koncepciója *területi, specifikus* és *horizontális* célcsoportokra bontja az alapvetésként megfogalmazott átfogó célokat. A Kistelek és térsége szempontjából releváns célok a város stratégiai célrendszerében is megjelennek:

Releváns *területi*
célokhoz illeszkedés

- Komplex tájgazdálkodás és integrált várostérségek kiépítése a Homokhátságon és a Tisza-völgyben, ezen belül Kistelekre értelmezhető prioritásokhoz való illeszkedés:

- Tanyás táj élhetőségének, jövedelemtermelő képességének és a klímaváltozáshoz való alkalmazkodó képességének értékőrző-értéknövelő fejlesztése: Kistelek a helyi gazdaság, energetika, turisztikai vonzerő összehangolt fejlesztésével, a Bibic-tó helyreállításával, a tanyai és paraszt-polgár városi házak megújításával, hasznosításával, a gazdálkodási ismeretek áthagyományozásának programjával, tanyagondnoki szolgáltatás fejlesztésével illeszkedik a megyei célhoz.
- Homokhátsági térségközpontok és leszakadó térségek integrált fejlesztése: a város az elérhetőségének, térség- és gazdaságszervező, foglalkoztató szerepének javítása révén, agrárlogisztikai fejlesztésekkel, feldolgozó kapacitások bővítésével háttérpar támogatásával, turisztikai menedzsment útján kapcsolódik a célhoz.

Releváns *specifikus*
célokhoz illeszkedés

- A teljes agrárvertikum együttműködése, innovációra és alkalmazkodásra épülő megerősítése specifikus céljához való illeszkedés

- A környezeti fenntarthatóság és a klímaváltozáshoz való alkalmazkodás fejlesztése az agráriumban: Kistelek a csapadékvíz visszatartásával növeli az öntözött területeket, geotermikus és napenergia felhasználással fokozza az energiahatékonyságot. Folytatja a lakossági komposztálási programot, a tájstabilitás és

tájdivezítés fenntartására ökológikus K+F technikák, szárazságtűrő növénytermesztés bevezetését szorgalmazza a mezőgazdálkodásban. Alacsony minőségű szántók visszagyepesítését támogatja.

- Az agrárvertikum foglalkoztatási, népességmegtartó és jövedelemteremtő képességének növelése: inkubátor ház szolgáltatásaival segíti a szakképzett fiatalok agrárvállalkozásait. Gazdálkodó tanyák jó példáinak tudás-transzferével, a helyi piac és a helyi termelés összehangolásával a települési önellátó rendszereket támogatja.
 - Tudásalapú, innovatív agrárvertikum fejlesztése: egészséges tájhozonyos élelmiszerek brand-jének megteremtését segíti a város, ösztönzi az élőkommunka és tudásalapú kertészetek fejlesztését.
 - Az együttműködés kultúrájának fejlesztése: a szervezetek, kistermelők, intézmények partnerségének segítségével a város koordináló szerepet vállal.
 - Kisléptékű, életképes, több lábbon álló, tájfenntartó gazdaságok és kapcsolódó helyi gazdaság fejlesztése: a helyi gazdálkodó csoportok eszközbeszerzése, piacra jutása, a feldolgozó-tároló kapacitás növelése szerepel a városi stratégiában.
 - Az alternatív energiavertikum felépítése, a kiemelkedő országos pozíció alapjainak kiszélesítése
 - A célhoz illeszkedően geotermiára épülő ipari energiatermelő rendszer és termálturizmus fejlesztését tervezi a város.
 - Napenergia felhasználás arányának és hatékonyságának növelésére kerül sor az intézményhálózatban és kertészeti KKV-knál.
 - Értékteremtő és tartós foglalkoztatás növelése és társadalmi-intézményi feltételeinek javítása
- Az esélyegyenlőség, a köz- és környezetbiztonság, valamint a helyi közösségek integrált, összehangolt fejlesztését és a szociális érzékenység fokozását számos „szoft”-programmal kívánja elérni Kistelek.

Releváns
horizontális célokhoz
illeszkedés

6.1.3 Egyéb helyi fejlesztési és rendezési dokumentumokkal való kapcsolat

6.1.3.1 Illeszkedés a településrendezési eszközökhöz

Gazdaságfejlesztési
területekhez való
illeszkedés

Az ITS gazdaságfejlesztési és turisztikai célkitűzéseinek megvalósításához szükséges beépítésre szánt területek Kistelek Településszerkezeti tervében nagyrészt biztosítva vannak: az eddig fel nem használt gazdasági terület csaknem 350 hektár nagyságú, a turisztikai különleges terület tartaléka 250 hektár. A KKV-k gazdaságfejlesztéseinek térbeliségét nehéz előre tervezni, mivel azok sajátos szempontok és a mindenkori külső-belső feltételek szerint próbálnak teret nyerni. Azt sem lehet jól prognosztizálni, hogy mely ipari üzemek lépnek fejlődési- és melyek parkoló- pályára. Kistelek eddig is több alkalommal módosította a szerkezeti tervét, ha a munkahelyteremtéssel és az iparűzési adó növekedésével kecsegtető gazdasági programok szükségessé tették a beavatkozást. Ha az ITS megvalósítása során hasonló eltérések adódnak a jelenleg hatályos szerkezeti tervhez képest, akkor a *településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről* szóló 314/2012. (XI.8.) Kormányrendelet előírásainak megfelelően 2018. december 31-ig elkészítendő új településrendezési eszközöket célszerű lesz az aktuális igényekhez alakítani.

Közlekedés- fejlesztési illeszkedés	Nem tartalmazza a szerkezeti terv a Kistelek-Mindszent közös fejlesztésű repülőtér területét, a készülő tanulmányterv alapján be kell majd illeszteni a kifutópályát, a technikai területek és az akadálysíkok elemeit a tervanyagba. A közlekedés nyomvonalai rendelkeznek a legnagyobb térszervező erővel, ezért Kistelek elébe ment az országos főúthálózat-fejlesztésnek és a térség érdekeinek proaktív érvényesítésére megtervezte a Soltvadkert-Orosháza tervezett főút városi elkerülő útszakasz I. ütemét. A keleti szakasz beruházás-előkészítését is megcélazza az ITS, amelynek tervezési eleme segíteni fogja az új Szerkezeti terv közlekedési alátámasztását.
Közmű-fejlesztési illeszkedés	Az ITS-ben tervezett közműfejlesztések (vízvizsztatartás tározótavai, ivóvíz-hálózat, szennyvíz-elvezetés csatorna-rendszere, új ipari szennyvíztisztító, geotermiához kapcsolódó fejlesztés) nem jelennek meg a Szerkezeti terv jelenlegi alátámasztó munkarészeiben, melyek még döntően a 2004. évi vizsgálatokra támaszkodtak. A 2018. év végéig elkészülő új tervhez az ITS vizsgálatok műszaki és környezeti tartalmú alapos kiegészítésére lesz szükség, térképileg is feltárva a tulajdonviszonyokat és a műszaki infrastruktúra összes elemét, majd a feltárt adottságokat össze kell vetni a stratégiai célkitűzésekkel és megoldást adni azok összeegyeztetésére.
Lakó- és zöldterület- fejlesztési célok illeszkedése	A hatályos Szerkezeti terv kellő mértékben irányoz előre lakóterület-fejlesztést. Az 50 hektáros bővítési terület elegendő lesz a lakhatáshoz kapcsolódó ITS-célok megvalósítására. A közpark- és rekreációs terület fejlesztési céljához illeszkedően a város szerkezeti terve kijelöli a zöldterületeket.

6.1.3.2 Illeszkedés az önkormányzat gazdasági programjához

Kistelek elkészítette a 2014-2020 közötti ciklusra vonatkozó gazdasági programját és a Képviselő-testület a 2015. áprilisi ülésén elfogadta a dokumentumot. Az új gazdasági program felöleli a következő 5 és fél évben tervezett önkormányzati költségvetési irányokat, a pénzügyi tervet, figyelembe véve a bevételi oldal tervezett alakulását.

A dokumentum szoros összhangot mutat az ITS-sel, mivel annak megalapozó vizsgálataira támaszkodik helyzetértékelésében, a tervezett projektek listája pedig a stratégiai tervezés időszakájában állt össze.

A programból kitűnik, hogy a nehezedő pénzügyi körülmények ellenére az Önkormányzat nem mond le a megcélzott társadalmi-gazdasági fejlesztésekről, nem lép vissza az intézményrendszer fenntartása, a civil szféra támogatása és a nem kötelező ellátások folytatása terén. Stratégiai eszközeinek szűkösségét azzal pótolja, hogy számottevő szerepet próbál betölteni a gazdaság jelenlegi és megcélzott új szereplőinek kedvező helyzetbe hozásában és a szereplők közötti szorosabb együttműködés megteremtésében.

6.1.3.3 A települési környezetvédelmi programmal való összhang

Célul tűzi ki a program a térség kedvező levegőminőségi, zajterhelési állapotának megővését a fejlesztések során. A belterületi átmenő országutak elkerülő szakaszának megvalósulását célzó ITS célok segítik az elvárás teljesülését. A lakóterületek porterhelését jelentősen csökkenti a zöldsávok rendezése, és a portalanított feltáróutak kiépítése. Kedvezőtlen hatású a levegő- és a zajállapotra nézve az ITS-ben tervezett repülőtér megvalósítása.

Kistelek jellemzően mezőgazdasági profilú térségében a termőföld használata során a racionális földhasználat szempontjaira figyelmeztet a környezetvédelmi dokumentum. A monokultúrákkal szemben a fenntartható gazdálkodás térnyerését segíti az ITS-ben megjelölt néhány célkitűzés: a tanyai gazdálkodási hagyományok népszerűsítése, újraélesztése, az ökológiai szemléletű módszerek elterjesztése, a szárazságtűrő növények termesztésére való áttérés.

Figyelmeztet a program, hogy a felszíni és felszín alatti vizek állapotára fokozott figyelemmel kell lenni, az időnkénti kommunális, szilárd hulladék lerakások, a lakossági szennyvízkezelés, a hígtrágyás állattartó telepek szennyvízkezelése és az intenzív mezőgazdasági vegyszerhasználat

károsítja a vizeket. A fejlesztések során a szennyvízcsatornázás befejezését, a csapadékvíz elvezetését, a hulladéklerakás környezetet nem terhelő megoldását és a környezetkímélő mezőgazdasági termelés kialakítását kell megvalósítani. Az ITS válasza ezekre a célkitűzésekre az ipari szennyvíztisztítás hiányzó kapacitásának pótlása, a csapadékvíz-elvezetési koncepció II. szakaszának megvalósítása a belterületen és a lakossági komposztálási program folytatása. A „fejekben” is rendezni kívánja a helyzetet a stratégia: a környezettudatosság elősegítését hálózatos projekt szolgálja.

Ökológiai szempontból a térség értékes tavainak fennmaradását célozza meg a program, az élővilág védelme érdekében. Az Önkormányzat vállalja az ITS-ben a Bibic-tó rekonstrukcióját, a magántulajdonból közösségi tulajdonba való átvételét.

Aggodalmát fejezi ki a program környezeti problémák megoldásának forrásteremtésével kapcsolatosan, jelezve, hogy a környezetfejlesztési programjavaslatok megvalósításának kulcskérdése a finanszírozhatóság. Belátja, hogy az Önkormányzat szűkös pénzügyi kereteiből nem gazdálkodhatók ki a nagyobb beavatkozások költségei, ezért fontosnak tekinti a térségi települések együttműködését a külső erőforrások megszerzése szempontjából. Jelenleg nem látható át a tervezési időszakban megnyíló pályázati források feltételrendszere és nagysága, ezért az ITS a lehető legoptimistább módon közelítette meg a környezetvédelmi projektek elhelyezését a forrástérképen.

6.2 Belső összefüggések

6.2.1 célok és a helyzetértékelésben bemutatott problémák kapcsolata

Jelen fejezet célja, hogy bemutassa, hogy a stratégiában meghatározott célok teljesülése hogyan és milyen mértékben segíti elő a helyzetfeltáró fejezetekben meghatározott városi és városrészi problémák mérséklődését, illetve hogy a célok milyen mértékben építenek a különböző területi szinteken definiált adottságokra. Az alábbi táblázatokban összefoglalva azonosítottuk a tematikus és területi célok, valamint a problémák és adottságok közötti összefüggések, erősségét egy 0-3 skálán, ahol a „0” a kapcsolódás hiányát, míg a „3” érték az erős kapcsolódást jelöli.

Az első összefoglaló-értékelő táblából (7. táblázat) látszik, hogy a problémák mérséklése szempontjából a város legfontosabb célkitűzése a „Bővülő gazdaság, erősödő vállalkozások, javuló jövedelmek, nagyobb arányú önfoglalkoztatás”. A települési problémákat közel hasonló mértékben csökkentheti a „Kiteljesedő közlekedési- és közműrendszerek” cél elérése. A 3-6. számú tematikus célok a város problémáinak kezelésében kevésbé meghatározóak, de viszonylag erős és egymáshoz képest kiegyenlített szerepet játszanak. Az egyes célokhoz kapcsolódó eredmények hozzájárulása a különböző problémákhoz eltérő mértékű, az alacsony értékek azt is jelenthetik, hogy a városnak korlátozott a ráhatása az adott probléma megoldására. Összességében a célok elérése kapcsán a népesség csökkenése és a fiatalok elvándorlása lassulhat. Befejeződhet a városközpont közterületeinek, parkolásának rendezése, teret nyerhetnek a zöldterületek, a rekreáció és kialakulhat egy „kerékpáros-város”. A közlekedési és közmű infrastruktúrák hiányai mérséklődhetnek és a IKT szerepe növekedhet. A város által megfogalmazott célok legkevésbé a vállalkozási tőkehiány mérséklését, az agrárium magára találását, a helyi termékek és piacok közelítését, valamint a hagyományos tanyai gazdálkodás és kertészkedés újraélesztését képesek szolgálni. Ezekben az esetekben a problémák mérséklését tipikusan a város vezetése hatókörén kívül eső tényezők (pl. jelentős forrásigény, külső tényezők kiszámíthatatlansága, személyes kapcsolatok minősége) is jelentős mértékben befolyásolják.

12. táblázat A városi szintű középtávú tematikus célok és problémák kapcsolatai

Városi szintű problémák	Városi szintű középtávú tematikus célok						
	T1. Bővülő gazdaság, erősödő vállalkozások, javuló jövedelmek, nagyobb arányú önfoglalkoztatás	T2. Kiteljesedő közlekedési és közmű- rendszerek	T3. Javuló minőségű épített és zöld- környezet, kielégítőbb lakhatási, közbiztonsági helyzet és lakossági szolgáltatások	T4. Növekvő környezet- tudatosság, intelligensebb energia- gazdálkodás	T5. Közösségteremtő és egyéni képeségeket kibontakoztató kulturális, sport- és szabadidős lehetőségek	T6. Egészségesebb, tanultabb, összetartóbb, hagyományörző társadalom, esélyegyenlőség	A kapcsolódások összesített erőssége
A város népessége csökken	3	1	2	1	3	2	12
A fiatal korosztály elvándorlása nagyarányú	3	1	2	1	3	2	12
Képzett munkaerő hiánya tapasztalható	3	1	1	1	2	3	11
Alacsony az átlagos jövedelmi szint	3	1	0	1	1	2	8
Tőkehiány a mezőgazdasági vállalkozásoknál	2	0	0	1	0	0	3
Agrárium piaci kapcsolatai, termékpályái hiányosak, együttműködési kultúrája fejletlen	2	3	1	0	0	1	5
Hagyományos tanyai gazdálkodás és kisüzemi hajtásos kertészkedés hanyatlak	2	1	0	1	1	1	6
Öntözéses gazdálkodás, vízvisszatartás alacsony szintű	2	3	0	3	0	0	8
Helyi piac és helyi termékek nem találta kellően egymásra	2	1	0	2	1	1	7
Ipari területek betelepülése vontatott az infrastruktúra hiányosságai miatt	3	3	1	1	1	1	10
Ipari szennyvíztisztítás kapacitáshiánya miatt meglévő üzemek sem láthatók el	3	3	1	1	0	0	8
Belterületen számos barnamezős és rozsdaterület jelent leszakadási veszélyt	2	0	3	1	1	1	8

Városi szintű problémák	Városi szintű középtávú tematikus célok						
	T1. Bővülő gazdaság, erősödő vállalkozások, javuló jövedelmek, nagyobb arányú önfoglalkoztatás	T2. Kiteljesedő közlekedési és közmű- rendszerek	T3. Javuló minőségű épített és zöld- környezet, kielégítőbb lakhatási, közbiztonsági helyzet és lakossági szolgáltatások	T4. Növekvő környezet- tudatosság, intelligensebb energia- gazdálkodás	T5. Közösségteremtő és egyéni képeségeket kibontakoztató kulturális, sport- és szabadidős lehetőségek	T6. Egészségesebb, tanultabb, összetartóbb, hagyományőrző társadalom, esélyegyenlőség	A kapcsolódások összesített erőssége
A városközpont fejlesztése nem fejeződött be, a parkolás nem megoldott, a közterületek felújításra szorulnak	1	2	3	2	3	2	13
Városi rekreációs lehetőségek hiányosak, kevés a zöldterület és a játszótér	1	1	3	1	3	3	12
Burkolatlan belterületi utcák és külterületi utak	1	3	3	2	1	1	11
Hiányos és részben avult a kerékpárút-hálózat	1	3	2	2	3	2	13
Vasútállomás és környéke rendezetlen	1	3	2	2	2	1	11
A közintézmények infrastruktúrája, energetikája, világítási rendszere részben még avult	3	2	2	3	1	1	12
Városi közvilágítás avult és nem költséghatékony	0	2	2	3	1	1	9
Elektronikus hírközlés hálózata rekonstrukcióra szorul, az info-kommunikációs technikák nem eléggé elterjedtek	1	3	2	1	2	3	12
A kapcsolódások összesített erőssége	39	37	31	30	29	28	

13. táblázat: A városi szintű középtávú tematikus célok és adottságok kapcsolatai

Városi szintű adottságok	Városi szintű középtávú tematikus célok						
	T1. Bővülő gazdaság, erősödő vállalkozások, javuló jövedelmek, nagyobb arányú önfoglalkoztatás	T2. Kiteljesedő közlekedési és közmű- rendszerek	T3. Javuló minőségű épített és zöld- környezet, kielégítőbb lakhatási, közbiztonsági helyzet és lakossági szolgáltatások	T4. Növekvő környezet- tudatosság, intelligensebb energia- gazdálkodás	T5. Közösségteremtő és egyéni képességeket kibontakoztató kulturális, sport- és szabadidős lehetőségek	T6. Egészségesebb, tanultabb, összetartóbb, hagyományörző társadalom, esélyegyenlőség	A kapcsolódások összesített erőssége
Kedvező közlekedés-földrajzi fekvés	3	3	0	0	1	1	8
Szeged innovációs potenciáljának közelsége	3	3	0	1	0	1	8
Város múltbeli eredményességének példája	1	2	2	1	2	3	10
Jelenlévő ipari és mezőgazdasági feldolgozó üzemek	3	1	1	1	1	1	8
Ipari Park nagyarányú betelepültsége	3	2	0	0	1	1	7
Szabad, kijáánlható iparterületek	3	1	0	0	0	0	4
Tanyai és kertészeti gazdálkodási hagyományok	2	0	0	1	1	2	6
Hosszú mezőgazdasági tenyészidőszak	1	0	0	0	0	0	1
Megújult, funkciógazdag városközpont	2	1	3	3	3	3	15
Középfokú oktatás piacképes szakirányokkal	2	0	0	2	3	3	10
Termásvízkeincs és kiépített geotermikus rendszer	2	3	2	3	2	1	13
Turisztikai vonzerők a járásban (pl. Ópusztaszeri Történelmi emlékpark, jelentős természeti értékek), megépült termálfürdő és termálszálló (Hungaro-Med)	2	0	2	3	3	2	12
Szabad, kijáánlható különleges idegenforgalmi területek	2	0	1	2	1	1	7

Városi szintű adottságok	Városi szintű középtávú tematikus célok						
	T1. Bővülő gazdaság, erősödő vállalkozások, javuló jövedelmek, nagyobb arányú önfoglalkoztatás	T2. Kiteljesedő közlekedési és közmű- rendszerek	T3. Javuló minőségű épített és zöld- környezet, kielégítőbb lakhatási, közbiztonsági helyzet és lakossági szolgáltatások	T4. Növekvő környezet- tudatosság, intelligensebb energia- gazdálkodás	T5. Közösségteremtő és egyéni képeket kibontakoztató kulturális, sport- és szabadidős lehetőségek	T6. Egészségesebb, tanultabb, összetartóbb, hagyományörző társadalom, esélyegyenlőség	A kapcsolódások összesített erőssége
Megbízható munkaerő	2	0	1	2	2	1	8
Szegregációtól mentes társadalom	1	0	3	3	1	3	11
Rendőrkapitányság és közszolgáltatások jelenléte	2	1	3	1	2	2	11
Élénk kulturális élet, eredményes művészeti csoportok	1	0	1	1	3	3	9
Erős szintű egészségügyi ellátás, formálódó gyógy- idegenforgalom	2	0	2	1	2	3	10
Stabil és fejlett szociális intézmény-rendszer	1	0	2	0	1	3	7
Fejlett ivóvízhálózat	1	3	1	1	0	2	8
Kiépült kommunális szennyvízhálózat	1	3	3	3	0	2	12
Részben kiépült csapadékvíz-hálózat	1	3	2	1	0	1	8
Stabil villamosenergia-ellátottság	1	3	1	0	0	0	5
Gyarapodó napenergia-használat	1	2	2	2	0	0	7
Vizes élőhelyek jelenléte	0	0	3	3	2	1	9
A kapcsolódások összesített erőssége	43	31	35	37	31	40	

Az értékelő táblázatból látható, hogy város a „Bővülő gazdaság, erősödő vállalkozások, javuló jövedelmek, nagyobb arányú önfoglalkoztatás” célkitűzés esetében alapoz leginkább a meglévő legfontosabb települési erőforrásokra. Szintén erőteljesen a kedvező adottságokra épít az „Egészségesebb, tanultabb, összetartóbb, hagyományőrző társadalom, esélyegyenlőség” tematikus cél. Hangsúlyosak az erősségek a T3 és T4 célok megvalósításában is, viszont a „Kiteljesedő közlekedési és közműrendszerek” és a „Közösségteremtő és egyéni képességeket kibontakoztató kulturális, sport- és szabadidős lehetőségek” elérésében kisebb szerep jut a meglévő adottságoknak.

Az adottságok és a célok viszonyában kiemelkedik a „Megújult, funkciógazdag városközpont”, valamint a „Termásvíz-kincs és kiépített geotermikus rendszer”, amelyek így a város legfontosabb adottságának tekinthetők, és amelyek további fejlesztése és minél szélesebb körű funkciókkal történő hasznosítása az egész város fejlődése szempontjából meghatározó lehet.

Az alábbiakban táblázatok foglalják össze az egyes városrészekben feltárt problémáknak, valamint a városrészek sajátos adottságainak az ITS városrészi céljaihoz való kapcsolatait.

14. táblázat: A városrészi szintű területi célok és problémák kapcsolatai

Déli városrész	1. városrész területi célja: Iparterületi infrastruktúra további fejlesztése, lakóterület állapotjavítása, rozsdaterület felszámolása				
Városrészi szintű problémák	V1.1 Városrészi rész-cél: Iparterületi infrastruktúra fejlesztés	V1.2 Üzleti szolgáltatás fejlesztése barnamezőn	V1.3 Városközpont közeli rozsdaterületek helyrehozatala, közterületrendezés	V1.4 Útburkolás, csapadékvíz-elvezetés, parkolóépítés	Kapcsolódások összesített erőssége
Burkolatlan utcák, hiányzó csapadékvíz-csatornák	3	0	3	3	9
Barnamezős és rozsdaterületek jelenléte	0	3	3	1	7
Leromlott, funkcióhiányos közterületek és hiányos parkolókapacitás	0	0	3	3	6
A kapcsolódások összesített erőssége	3	3	9	7	

Keleti városrész	2. városrész területi célja: Nyugodt lakókörnyezet megtartása, zöldterület és gazdasági funkciók bővítése, általános iskola fejlesztése				
Városrészi szintű problémák	V2.1 Zöldterület rendezés	V2.2 Általános iskola fejlesztése	V2.3 Értékes épületek, tartozékok megőrzése	V2.4 Zártkerti intenzív kultúrák újraélesztése	Kapcsolódások összesített erőssége
Hiányzó zöldfelületek	3	1	0	1	5
Általános iskola folyamatos fejlesztés nélkül nem tudja jól ellátni a feladatát	1	3	1	0	5
A helyi értéket képviselő lakóépületek állagromlása tapasztalható	0	1	3	0	4
Hanyagolt háztáji kertészetek	0	0	0	3	3
A kapcsolódások összesített erőssége	4	5	4	4	
Északi városrész	3. városrész területi célja: Közterület-fejlesztés, városháza energetikai korszerűsítése, telekkínálat biztosítás				
Városrészi szintű problémák	V3.1 Közterület-fejlesztés	V3.2 Városháza korszerűsítése, környékének rendezése	V3.3 Telekkínálat biztosítása	V3.4 Futballpálya lelátó építése	Kapcsolódások összesített erőssége
Pihenés, játék korlátozott lehetőségei	3	1	0	2	6
Lakóterület-bővítési terület előkészítetlen	2	0	3	0	5
Városháza és környéke fejlesztésre szorul	1	3	0	0	4
A kapcsolódások összesített erőssége	6	4	3	2	

Nyugati városrész	4. városrész területi célja: Szociális város-rehabilitáció, komplex intézmény- és közterület-fejlesztés, rozsdaterület felszámolás				
Városrészi szintű problémák	V4.1 Szociális bérlakás-építés, hátrányok felszámolása	V4.2 Intézmény-fejlesztések	V4.3 Közterület-fejlesztések	V4.4 Rozsdaterületek felszámolása	Kapcsolódások összesített erőssége
Intézmények felújításra szorulnak	2	3	1	2	8
Rozsdaterületek jelenléte	1	2	1	3	7
Elmaradott közterület-állapot	1	1	3	1	6
Rekreációs célú terület rendezetlen	1	1	3	1	6
A kapcsolódások összesített erőssége	5	7	8	7	
Külterületi városrész	5. városrész területi célja: Agrár-logisztikai, közlekedési és turisztikai fejlesztések, tanyamegőrzés				
Városrészi szintű problémák	V5.1 Iparfejlesztés	V5.2 Közlekedési fejlesztések	V5.3 Turisztikai fejlesztések	V5.4 Mezőgazdaságot, tanyákat segítő fejlesztések	Kapcsolódások összesített erőssége
Hasznosítatlan iparterületek	3	2	0	0	5
Hiányzó közlekedési elemek	2	3	2	2	9
Kihasználatlan turisztikai adottságok	0	2	3	1	6
Mezőgazdaság nehéz helyzete	1	1	1	3	6
A kapcsolódások összesített erőssége	6	8	6	6	

A problémákra válaszként megfogalmazott városrészi célok a 4. és 5. városrészben mutatnak magas kapcsolódási értéket, ebből megállapítható, hogy a legtöbb teendő ezt a két városrészt érinti, a megalapozó vizsgálatok és a partnerségi egyeztetések valóban számos hiányosságra világítottak rá. Felzárkóztatásukat akcióterületi és hálózatos projektek is segítik. A Nyugati városrészben jellemzően a számos közintézmény fejlesztése, a közterületek elmaradottsága és a rozsdaterületek jelenléte jelenti a kihívást. A külterületen a közlekedésfejlesztés körében kapcsolódnak a legszorosabban a célok a problémákhoz.

15. táblázat: A városrészi szintű területi célok és adottságok kapcsolatai

Déli városrész	1. városrész területi célja: Iparterületi infrastruktúra további fejlesztése, lakóterület állapotjavítása, rozsdaterület felszámolása				
Városrészi szintű adottságok	V1.1 Városrészi rész-cél: Iparterületi infrastruktúra fejlesztés	V1.2 Üzleti szolgáltatás fejlesztése barnamezőn	V1.3 Városközpont közeli rozsdaterületek helyrehozatala, közterületrendezés	V1.4 Útburkolás, csapadékvíz-elvezetés, parkolóépítés	Kapcsolódások összesített erőssége
Ipari Park jelenléte	3	3	0	2	8
Értékes régi épületek a Petőfi utcán	0	0	3	1	4
Növelhető közterület a városközpontban	0	2	3	2	7
A kapcsolódások összesített erőssége	3	5	6	5	
Keleti városrész	2. városrész területi célja: Nyugodt lakókörnyezet megtartása, zöldterület és gazdasági funkciók bővítése, általános iskola fejlesztése				
Városrészi szintű adottságok	V2.1 Zöldterület rendezés	V2.2 Általános iskola fejlesztése	V2.3 Értékes épületek, tartozékok megőrzése	V2.4 Zártkerti intenzív kultúrák újraélesztése	Kapcsolódások összesített erőssége
Nyugodt lakókörnyezet helyi értékű épületek	2	1	3	0	6
Főtér, általános iskola és Művelődési Központ jelenléte	1	3	1	0	5
Zártkertet a lakóterület közelségében, háztáji kertészet hagyománya	0	1	0	3	4
Közparkká fejleszthető zöldfelület	3	1	1	0	5
A kapcsolódások összesített erőssége	6	6	5	3	

Északi városrész	3. városrész területi célja: Közterület-fejlesztés, városháza energetikai korszerűsítése, telekkínálat biztosítás				
Városrészi szintű adottságok	V3.1 Közterület-fejlesztés	V3.2 Városháza korszerűsítése, környékének rendezése	V3.3 Telekkínálat biztosítása	V3.4 Futballpálya lelátó építése	Kapcsolódások összesített erőssége
Magas presztizsű lakóterület	2	2	2	1	7
Lakóterület-bővítési terület	3	1	3	1	8
Városháza jelenléte	2	3	0	0	5
A kapcsolódások összesített erőssége	7	6	5	2	
Nyugati városrész	4. városrész területi célja: Szociális város-rehabilitáció, komplex intézmény- és közterület-fejlesztés, rozsdaterület felszámolás				
Városrészi szintű adottságok	V4.1 Szociális bérlakás-építés, hátrányok felszámolása	V4.2 Intézmény-fejlesztések	V4.3 Közterület-fejlesztések	V4.4 Rozsdaterületek felszámolása	Kapcsolódások összesített erőssége
Intézmények magas száma	2	3	1	2	8
Városi piac jelenléte	0	1	3	1	5
Terjedelmes közterületek	1	2	3	1	7
Rekreációs célra hasznosítható szabad terület	2	1	3	1	8
A kapcsolódások összesített erőssége	5	7	7	5	

Külterületi városrész	5. városrész területi célja: Agrár-logisztikai, közlekedési és turisztikai fejlesztések, tanyamegőrzés				
Városrészi szintű adottságok	V5.1 Iparfejlesztés	V5.2 Közlekedési fejlesztések	V5.3 Turisztikai fejlesztések	V5.4 Mezőgazdaságot, tanyákat segítő fejlesztések	Kapcsolódások összesített erőssége
Ipari célra hasznosítható iparterületek	3	2	0	0	5
Közlekedésfejlesztési potenciál	2	3	2	2	9
Turisztikai lehetőségek	0	2	3	1	6
Agráriumban lehetőségek rejlenek	1	1	1	3	6
A kapcsolódások összesített erőssége	6	8	6	6	

A táblázatok tanúsága szerint a Déli városrészben az ITS az iparfejlesztési célokra és a városközpont környék elmaradt beavatkozásaira koncentrál, a Keleti és Északi városrészben a lakóterület áll fókuszában. A Nyugati városrészben magas értékek szerepelnek az intézményfejlesztés, a közterület-rendezés és a rekreációs terület kialakítása soraiban, tehát a kitűzött célok jól lefedik a feltárt problémákat. A külterületi városrész sajátossága, hogy a problémák és az adottságok kapcsolódása a városrészi célokhoz megegyező rendszert mutat, tehát ami ma gyengéség, abban potenciális erő is rejlik, melyet a fejlesztések aktiválni képesek.

6.2.2 A célok logikai összefüggései

Jelen fejezet a stratégiában meghatározott városi és városrészi célok között azonosítható összefüggéseket mutatja be. Az összesítő táblázat azt vizsgálja, hogy az egyes területi/városrészi célok teljesülése milyen mértékben segíti elő települési léptékű célok megvalósulását. A tematikus és területi célok közötti összefüggések erősségét egy 0-3 skála azonosítja, ahol a „0” a kapcsolódás hiányát, míg a „3” érték az erős kapcsolódást jelöli.

A táblázat összesítő adatai szerint a 4. városrészben (Nyugati városrész) meghatározott fejlesztési célok jelentősebben járulnak hozzá a város fejlődéséhez, mint a többi városrész céljai, de alig marad el mögötte a Déli (1.) és a külterületi (5.) városrész célrendszere. Kevésbé erőteljes a kapcsolódás a város egészének fejlesztési iránya és a 2. (Keleti) és 3. (Északi) városrészi célok között, ezekben a városrészekben kimondottan a lakófunkció az elsődleges, az intézményi és a gazdasági rendeltetés a háttérben marad.

Az egyes városi célok közül a T4 kapja a legnagyobb alátámasztást a városrészi céloktól, tehát nagy valószínűséggel teljesülhet a „Javuló minőségű épített és zöld-környezet, kielégítőbb lakhatási, közbiztonsági helyzet és lakossági szolgáltatások” városi célkitűzés. Látszólag gyengén támogatják a városrészi célok a „Kiteljesedő közlekedési és közmű-rendszerek” célt (T2), de a számok mögé tekintve látni kell, hogy egyes tételek, mint a V1.1 (Iparterület infrastruktúra-fejlesztés) és V5.2 (Külterület közlekedésfejlesztés) nagyarányú beavatkozásokat jelenthetnek (pl. repülőtér), amelyek jótékony hatása továbbgördülő.

16. táblázat: A települési célok logikai összefüggései

Városrészi célok	Városi szintű középtávú tematikus célok						
Városi szintű problémák	T1. Bővülő gazdaság, erősödő vállalkozások, javuló jövedelmek, nagyobb arányú önfoglalkoztatás	T2. Kiteljesedő közlekedési és közmű- rendszerek	T3. Javuló minőségű épített és zöld- környezet, kielégítőbb lakhatási, közbiztonsági helyzet és lakossági szolgáltatások	T4. Növekvő környezet- tudatosság, intelligensebb energia- gazdálkodás	T5. Közösségteremtő és egyéni képeességeket kibontakoztató kulturális, sport- és szabadidős lehetőségek	T6. Egészségesebb, tanultabb, összetartóbb, hagyományőrző társadalom, esélyegyenlőség	A kapcsolódások összesített erőssége
1. városrész területi célja: Iparterületi infrastruktúra további fejlesztése, lakóterület állapotjavítása, rozsdaterület felszámolása							
V1.1 Iparterületi infrastruktúra fejlesztés	3	3	1	2	0	1	10
V1.2 Üzleti szolgáltatás fejlesztése barnamezőn	3	1	2	2	1	1	10
V1.3 Városközpont közeli rozsdaterületek helyrehozatala, közterület-rendezés	1	1	3	1	2	2	10
V1.4 Útburkolás, csapadékvíz-elvezetés, parkolóépítés	2	3	2	2	0	0	9
A kapcsolódások összesített erőssége	9	8	8	7	3	4	39
2. városrész területi célja: Nyugodt lakókörnyezet megtartása, zöldterület és gazdasági funkciók bővítése, általános iskola fejlesztése							
V2.1 Zöldterület rendezés	1	1	3	2	2	1	10
V2.2 Általános iskola fejlesztése	1	1	2	1	3	3	11
V2.3 Értékes épületek, tartozékok megőrzése	1	0	3	1	0	2	7
V2.4 Zártkerti intenzív kultúrák újraélesztése	3	0	0	1	0	1	5
A kapcsolódások összesített erőssége	6	2	8	5	5	7	33

Városi szintű problémák	T1. Bővülő gazdaság, erősödő vállalkozások, javuló jövedelmek, nagyobb arányú önfoglalkoztatás	T2. Kiteljesedő közlekedési és közmu- rendszerek	T3. Javuló minőségű épített és zöld- környezet, kielégítőbb lakhatási, közbiztonsági helyzet és lakossági szolgáltatások	T4. Növekvő környezet- tudatosság, intelligensebb energia- gazdálkodás	T5. Közösségteremtő és egyéni képeéseket kibontakoztató kulturális, sport- és szabadidős lehetőségek	T6. Egészségesebb, tanultabb, összetartóbb, hagyományörző társadalom, esélyegyenlőség	A kapcsolódások összesített erőssége
3. városrész területi célja: Közterület-fejlesztés, városháza energetikai korszerűsítése, telekkínálat biztosítás							
V3.1 Közterület-fejlesztés	1	2	3	1	2	2	10
V3.2 Városháza korszerűsítése, környékének rendezése	0	1	3	2	2	2	10
V3.3 Telekkínálat biztosítása	1	1	3	1	1	1	8
V3.4 Futballpálya lelátó építése	0	0	1	1	3	3	8
A kapcsolódások összesített erőssége	2	4	10	5	8	8	36
4. városrész területi célja: Szociális város-rehabilitáció, komplex intézmény- és közterület-fejlesztés, rozsdaterület							
V4.1 Szociális bérlakás-építés, hátrányok felszámolása	1	0	3	2	1	3	10
V4.2 Intézmény-fejlesztések	1	1	2	2	2	2	10
V4.3 Közterület-fejlesztések	1	1	3	1	3	2	11
V4.4 Rozsdaterületek felszámolása	1	1	3	2	1	1	9
A kapcsolódások összesített erőssége	4	3	11	7	7	8	40
5. városrész területi célja: Agrár-logisztikai, közlekedési és turisztikai fejlesztések, tanyamegőrzés							
V5.1 Iparfejlesztés	3	1	1	1	0	1	7
V5.2 Közlekedési fejlesztések	2	3	1	1	1	1	9
V5.3 Turisztikai fejlesztések	3	1	2	1	3	2	12
V5.4 Mezőgazdaságot, tanyákat segítő fejlesztések	2	2	2	2	1	2	11
A kapcsolódások összesített erőssége	10	7	6	5	5	6	39
Kapcsolódások erőssége mindösszesen	31	24	43	29	28	33	

6.2.3 A stratégia megvalósíthatósága

A stratégia megvalósíthatósága számos külső és belső tényezőtől függ, ezek egy részét az önkormányzat közvetlenül biztosíthatja, más részére jelentős befolyása van, míg a tényezők jelentős része az önkormányzat tevékenységétől részben vagy egészben független adottságként jelentkezik. A legtöbb ilyen tényezővel kapcsolatban kockázatokat is azonosíthatunk, ezeket lásd részletesen a 7. „A stratégia megvalósításának főbb kockázatai” fejezetben. A megvalósítást befolyásoló legfontosabb tényezők:

- **Partnerségi viszonyok:** a megvalósítás alapfeltétele, hogy a város az összes érdekelt fél támogatását élvezze, és mind saját polgáraival, mind pedig járási, megyei és központi kormányzati partnereivel kölcsönös előnyökön nyugvó, a problémák megoldására koncentráció, kreatív párbeszédet folytasson. A partnerség kiépítése már a tervezés során megkezdődik, és a végrehajtás során a különböző ágazati partnerek bevonásával teljesebbé válik. A partnerségi kérdéseket a 8.2 „Az ITS megvalósításának szervezeti keretei” című fejezet fejti ki.
- **Felelős vezetés:** a stratégia megvalósításához – tekintettel a döntéshozói és operatív feladatok számosságára – felelős és aktív városvezetésre, és jól képzett, tájékozott operatív munkatársakra van szükség. A megfelelő szervezet és személyi állomány a biztosítéka annak, hogy a szükséges döntések megfelelő időben és megfelelő tartalommal megszülessenek, és a döntések alapján az operatív végrehajtó szervezet világos hatáskörökkel dolgozzon a megvalósításon. A vezetés és irányítás feladatait részletesen a 8.2 „Az ITS megvalósításának szervezeti keretei” tárgyalja.
- **Nyomonkövetés, rugalmas tervezés:** a változó társadalmi-gazdasági körülményekhez történő alkalmazkodás követelménye szükségessé teszi, hogy a stratégia elfogadása után is lehetséges rugalmasan tudjon alkalmazkodni a lehetőségekhez, külső adottságokhoz. Ehhez monitoring és kontrolling rendszer működtetése szükséges, amely lehetővé teszi a megvalósulás nyomon követését, az akadályozó tényezők azonosítását és megfelelő intézkedések meghozatalát. A monitoring és kontrolling témakörét a 8.5 „Monitoring rendszer kialakítása” című fejezet tartalmazza.
- **Pénzügyi tervezés, pénzügyi források:** a megvalósítás alapvető feltétele a pénzügyi források megfelelő időben történő rendelkezésre állása. Míg az előkészítés feladatai során ezek elsősorban önkormányzati források, addig a megvalósítás – tekintettel a szűkös belső anyagi lehetőségekre – elsősorban külső forrásokra támaszkodhat. A források biztosításának körülményeit, ütemezését és azok nagyságrendjét a 4.5 „A fejlesztések ütemezése”, valamint a 4.6 „A fejlesztések összehangolt, vázlatos pénzügyi terve” című fejezet tartalmazza.

6.2.4 A célok megvalósítása érdekében tervezett tevékenységek egymásra gyakorolt hatása

Jelen fejezetben a stratégiában meghatározott, az önkormányzat döntése értelmében a 2020-ig terjedő időszakban prioritást élvező fejlesztések között azonosítható logikai összefüggéseit mutatjuk be. Az alábbi összesítő táblában azt vizsgáljuk, hogy az egyes beavatkozások milyen mértékben kapcsolódnak más beavatkozásokhoz, mennyiben segítik, vagy éppen rontják azok eredményességét. Az alábbi táblázatban a beavatkozások közötti összefüggések erősségét egy -2 – 0 - +2 skálán azonosítottuk, ahol a „0” a kapcsolódás hiányát, a -2 az erős negatív hatást, míg a „+2” érték az erős pozitív kapcsolódást jelöli.

17. táblázat: A beavatkozások logikai összefüggései

Beavatkozások		Akciónterületi beavatkozások				Hálózatos fejlesztések									Egyéb fejlesztések				Összesen
		1.1. Városközpont fejlesztési tengelyeinek erősítése, közterületi és intézményi rehabilitáció	1.2. Ipari-logisztikai befektetéseket segítő infrastruktúra-fejlesztések az M5 autópálya mellett	1.3. Turisztikai ágazat bővülését segítő környezet-fejlesztések a Termál-pihenőpark területén	1.4. Mezőgazdasági, ipari és szolgáltató jellegű gazdaságfejlesztés a keleti gazdasági övezetben	2.1. Közműhálózatok és hulladékgyűjtés fejlesztése	2.2. Közlekedésfejlesztés, munkaerő-mobilitás segítése	2.3. Intézményrendszer humán erőforrás- info-kommunikáció- és eszközfejlesztése	2.4. Egészségfejlesztés, társadalmi önszerveződés segítése	2.5. A szociális ellátórendszer és szolgáltatások fejlesztése	2.6. Képzettség fejlesztése	2.7. Helyi hagyományok és értékek őrzése, megteremtése	2.8. Turisztikai fejlesztések	2.9. Mezőgazdaságot segítő fejlesztések	3.1. Közbiztonság fejlesztése	3.2. Mobilitás fejlesztése	3.3. Foglalkoztatás fejlesztése	3.4. Kezgyeletadás	
Akciónterületi beavatkozások	1.1 Városközpont fejlesztési tengelyeinek erősítése, közterületi és intézményi rehabilitáció		+1	+2	0	+1	+1	+1	+2	+1	+1	+1	+1	0	+1	0	+1	0	+14
	1.2 Ipari-logisztikai befektetéseket segítő infrastruktúra-fejlesztések az M5 autópálya mellett	0		+1	+1	+1	+1	0	0	0	0	0	+1	+1	0	0	+1	0	+7
	1.3 Turisztikai ágazat bővülését segítő környezet-fejlesztések a Termál-pihenőpark területén	+1	0		0	+1	+1	0	+1	+1	+1	+1	+2	0	0	0	0	0	+9
	1.4 Mezőgazdasági, ipari és szolgáltató jellegű gazdaságfejlesztés a keleti gazdasági övezetben	0	0	0		0	0	+1	0	+1	+1	0	0	+1	0	0	+1	0	+5
Hálózatos fejlesztések	2.1. Közműhálózatok és hulladékgyűjtés fejlesztése	+1	+1	+1	+1		0	0	+1	0	0	0	+1	0	0	0	+1	0	+7
	2.2. Közlekedésfejlesztés, munkaerő-mobilitás segítése	+1	0	+1	+1	0		0	+1	0	0	0	+1	0	+1	0	+1	0	+7
	2.3. Intézményrendszer humán erőforrás- info-kommunikáció- és eszközfejlesztése	+1	+1	+1	+1	0	+1		+1	+1	+1	+1	+1	0	+1	0	+1	0	+12
	2.4. Egészségfejlesztés, társadalmi önszerveződés segítése	0	0	+1	+1	+1	0	0		+1	+1	+2	+1	+1	+1	0	+1	+1	+11
	2.5. A szociális ellátórendszer és szolgáltatások fejlesztése	+1	0	+1	0	0	0	0	+1		0	0	+1	0	+1	0	+1	0	+6
	2.6. Képzettség fejlesztése	0	0	+1	+2	0	0	+1	+1	+1		+1	+1	+1	0	0	+2	0	+11
	2.7. Helyi hagyományok és értékek őrzése, megteremtése	+1	0	+1	0	0	0	0	+1	+1	+1		+1	+1	0	0	+1	+2	+10
	2.8. Turisztikai fejlesztések	+1	0	+2	0	+1	+1	0	+1	+1	+1	+2		+1	+1	0	+1	+1	+14
	2.9. Mezőgazdaságot segítő fejlesztések	0	0	+1	+1	+1	0	0	0	0	0	+1	+1		0	0	+1	0	+6

Egyéb fejlesztések	3.1. Közbiztonság fejlesztése	+1	0	+1	0	0	+1	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0	+1	0	+10
	3.2. Mobilitás fejlesztése	+1	0	+1	0	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0	0	+1	0	+10
	3.3. Foglalkoztatás fejlesztése	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0	0	+14
	3.4. Kegyeletadás	0	0	+1	0	0	0	0	+1	0	0	+1	+1	0	0	0	0	+4
A kapcsolódások összesített erőssége		+10	+4	+17	+9	+7	+8	+5	+14	+11	+10	+12	+16	+8	+7	0	+15	+4

A beavatkozások logikai összefüggéseit összesítő táblázat alapján a következő főbb megállapítások tehetők:

- A városközpont fejlesztési tengelyeinek erősítése, közterületeinek és intézményeinek rehabilitációja („1. Akcióterületi projekt”) sokoldalú pozitív hatást fejt ki a többi beavatkozásra: gazdasági és „szoft” elemei révén (helyi termékek boltjainak létrehozása, piactér bővítése, városi TV fejlesztése) az akcióterülettől távol eső fejlesztéseket is támogatja. Energetikai elemei a hasonló hálózatos projekthez kapcsolják.
- Más okból, de hasonlóan hatékonyak a többi projekt sikerének elősegítésében a turisztikai beavatkozások („8. Hálózatos fejlesztés”) és a foglalkoztatás fejlesztése (köz munkáról szóló „3. Egyéb fejlesztés”): átfogó hatásuk annak köszönhető, hogy bárhol „bevetethők”, nem helyhez kötöttek és számos célterülethez kapcsolhatók a témáik. Erdemes tehát a turizmusra építeni és a közmunka-programot is célszerű szélesíteni, a hatáselemzés azonban arra is figyelmeztet, hogy az eredmények elmaradása (vendégéjszakák és látogatottsági értékek jelentős növekedésének hiánya, a közmunka várt szint alatt maradó hozadék) esetén sok más fejlesztési területen is hiányozni fog pozitív hatásuk.
- Jelentős befolyással bír más fejlesztési területekre a szintén univerzális tartalmú „Intézményrendszer humán erőforrás- info-kommunikáció- és eszközfejlesztése” hálózatos projektcsoport, valamint – kisebb mértékben, de nagy költséghatékonysággal – a „Közbiztonság fejlesztése” (térfigyelő kamera-rendszer és célprogramok) és a „Mobilitás fejlesztése” (önkormányzati busz munkába állítása) „Egyéb fejlesztés”-ek, ezért mindenképpen „kifizetődő” sikerre vinni őket.
- Kitartóan folytatandó, abba soha nem hagyható fejlesztések az „Egészségfejlesztés, társadalmi önszerveződés segítése” és a „Képzettség fejlesztése”, hálózatos projektcsoportok, viszont hozadékuk jelentős a humánszféra minden területén és a gazdaságfejlesztésben is.
- Szűk hatóköre ellenére nem becsülendő le a „Mezőgazdaságot segítő fejlesztések” értéke, hiszen a kisgazdaságok a lakosság legalább 1/10 részének biztosítanak megélhetést és nem mindegy, hogy milyen szinten.
- A hatást élvezők, azaz a hatott elemek értékeit vizsgálva megfigyelhető, hogy a „Turisztikai ágazat bővülését segítő környezet-fejlesztések a Termál-pihenőpark területén” („3. Akcióterületi projekt”) és a „Turisztikai fejlesztések” („8. Hálózatos fejlesztés”) élvezik a legszélesebb körű támogatottságot a többi beavatkozástól.
- Jó előjel, hogy várhatóan sok más fejlesztésből profitálhat a „Foglalkoztatás fejlesztése” (köz munkáról szóló „3. Egyéb fejlesztés”) projekt és az „Egészségfejlesztés, társadalmi önszerveződés segítése” hálózatos projektcsoport.

7 A stratégia megvalósíthatóságának főbb kockázatai

A 2014-2020 közötti időszakban a korábbinál nagyobb figyelmet követel a városfejlesztés során az indikátorok teljesítése és a forrásfelhasználás tematikus koncentrációjának lekövetése, ezért növekszik a kockázatelemzés és kockázatkezelés jelentősége. Jelen fejezet felméri a már beazonosított és a később rögzítésre kerülő fejlesztési projektek megvalósítását és indikátoraik teljesülését veszélyeztető kockázatokat.

Kockázati csoportok és valószínűsíthető hatásuk

- jogi-intézményi kockázatok: e tekintetben a stratégiai program megvalósításra kijelölt intézményi háttér megléte, a hatáskörök megfelelő szétosztása, továbbá a humán kapacitás minősége jelenthetnek kockázatot. Jogi-közbeszerzési kockázat a törvényi, jogszabályi környezet változásaihoz és az adott programok kapcsán a közbeszerzési eljárás elhúzódsához köthet, mindezek figyelembe vétele kiemelt fontosságú feladat.
- pénzügyi-gazdasági: a hiányos finanszírozásból, a bizonytalan makrogazdasági tényezőkből adódó kockázati elemek, az egyes támogatási konstrukciók specifikus jellemzői, a saját forrás előteremtésének kérdései és az adott fejlesztési elem fenntartáshoz kapcsolódó kockázatok egyaránt felléphetnek.
- műszaki kockázatok: összetett problémahalmaza a tervezés, kivitelezés és fenntartás során felmerülő kockázatokat jelenti.
- társadalmi kockázatok: fontos tényező a stratégia megvalósíthatósága szempontjából a megfelelő együttműködő partnerek kiválasztása, a kapcsolatokat szabályozó szerződések pontos megfogalmazása, valamint a lakosság megfelelő bevonása a tervezési, programozási folyamatba. Jelentős kockázatokat rejt a lakosság nem megfelelő szintű tájékoztatása az adott programok tervezéséről, illetve megvalósításáról, a szükséges kommunikáció elmaradása a társadalmi támogatottság elvesztéséhez vezethet.

18. táblázat: A stratégia megvalósíthatóságának főbb kockázatai

Sorszám	Kockázat megnevezése	Valószínűség (magas; közepes; alacsony)	Hatás mértéke (jelentős; közepes; alacsony)	Kockázatkezelés módja
1	A jogszabályi környezet kedvezőtlen irányba történő változása	magas	jelentős	Az jogszabályi változások folyamatos figyelemmel kísérése Rugalmas, gyors reagálás a megváltozó jogszabályi körülményekhez
2	Előre nem látható műszaki problémák	magas	jelentős	Részletes tanulmánytervek készítése, alapos helyzetfelmérés
3	A projektek, illetve a Stratégia által kitűzött célok, indikátorok nem vagy csak részben teljesülnek	magas	jelentős	Folyamatos monitoring tevékenység kialakítása, tartalékprojektek kijelölése
4	A lakosság érdektelenné válik a település közös jövőképeinek, fejlesztéseinek meghatározását és megvalósítását illetően	közepes	jelentős	A település a helyi identitás kialakítására és fenntartására, valamint a külső imázs meghatározására nagy hangsúlyt fektet, elsősorban soft tevékenységek keretében
5	A fejlesztések során a természeti környezet sérül, melynek mértéke a tolerálható szintnél magasabb és a természet ezt nem képes helyreállítani	közepes	jelentős	A beruházások során az engedélyek kiadása és az ellenőrzések során a környezeti szempontok kiemelt figyelmet kapnak
6	Saját forrás előteremtésének kockázata	közepes	jelentős	Alternatív forráslehetőségek felkutatása
7	Egymásra épülő projektek esetében a főbb projekt meghiúsul	közepes	jelentős	Megfelelő ütemezés kialakítása a projektek megvalósításában, tartalékprojektek kijelölése, folyamatos projektgenerálási, projekt fejlesztési feladatok ellátása
8	Kommunikációs nehézségek fellépése a Stratégia megvalósításában résztvevő szereplők között	közepes	jelentős	Pontosan meg kell határozni az adott részterületek feladatrendszerét, felelősségi rendszerét, a pontos és világos eljárás rendet
9	A városok versenyében való lemaradás okozta munkahelyteremtés elmaradása, munkahelyek megszűnése, a munkanélküliség emelkedése	közepes	jelentős	Ahhoz, hogy a település a városok versenyében a legjobbak között kerüljön ki, városmarketing stratégiát alakít ki, valamint a gazdasági szereplőit partnerként kezeli

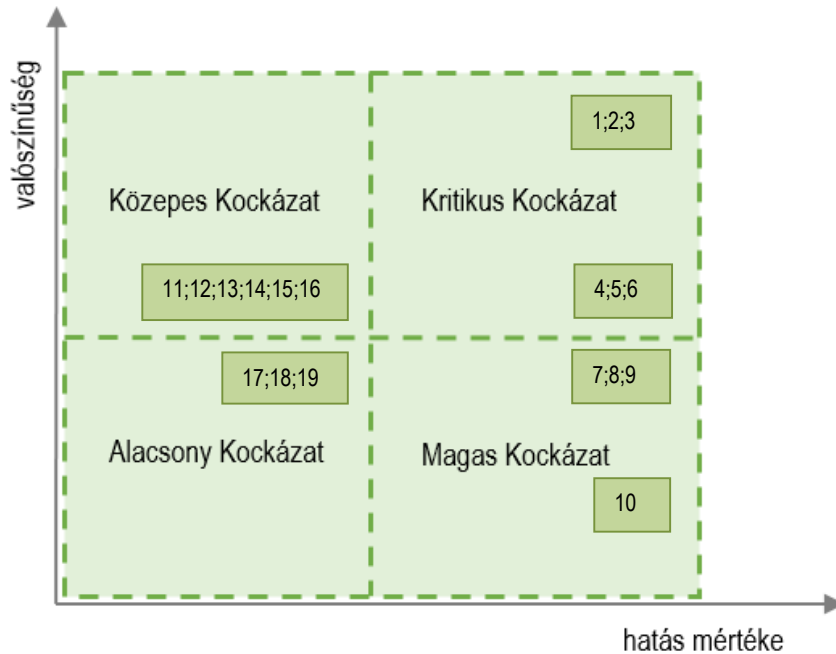

Sorszám	Kockázat megnevezése	Valószínűség (magas; közepes; alacsony)	Hatás mértéke (jelentős; közepes; alacsony)	Kockázatkezelés módja
10	Hazai illetve Európai Unió fejlesztési források elmaradása	alacsony / közepes	jelentős	A forrás lehívás késedelmére való felkészülés
11	Közbeszerzési eljárásokból adódó kockázatok (időbeli elhúzóadások)	közepes	közepes	Az eljárásrend szigorú betartása minden érintett részéről A közbeszerzési dokumentumok megfelelő szakmai előkészítettségének biztosítása
12	Hatósági dokumentumok hiánya, késése	közepes	közepes	A hatsági dokumentumok ügyintézési időkereteinek figyelembe vétele Esetleges késésre, csúszásra előre felkészülés már az előkészítés során
13	A fejlesztési programokhoz szükséges befektetők, partnerek hiánya	közepes	közepes	Megfelelő marketing és promóciós tevékenységek, a befektetési lehetőségek kapcsán
14	A tervezett projektek megvalósítási költsége jóval meghaladja a tervezett mértéket	közepes	közepes	Részletes projekttervek, átgondolt műszaki tervek, költségvetések készítése Tartalékkeret meghatározása
15	Társadalmi szempontok kockázata: lakossági ellenállás, negatív közvélemény	közepes	közepes	Magas szintű partnerség biztosítása Folyamatos kommunikáció a lakossággal, helyi fórumok szervezése
16	Többletmunka felmerülése	közepes	közepes	Esetleges többletmunkára felkészülés már az előkészítés során
17	Nem megfelelő műszaki tervek vagy kivitelezés	alacsony	közepes	A tervezők és kivitelezők kiválasztása során kiemelt figyelem fordítása a szakmai alkalmasság, megfelelő referenciák meglétére
18	A megvalósításhoz szükséges szakemberek hiánya	alacsony	közepes	Az Önkormányzat feladata, hogy megfelelő szakmai háttérrel biztosítson
19	Magyarország gazdasága lemarad a környezetétől, mely a városra is általánosan negatívan hat	alacsony	közepes	A város fejlődéséhez nem csupán a külső tényezőkre kell építeni, hanem saját erősségeit, adottságait is igyekszik kihasználni

Forrás: saját szerkesztés

3. ábra: A Beavatkozás során felmerülő kockázatok hatásának és mértékének vizsgálata

Forrás: Saját szerkesztés

A magvalósítás szakaszában az egyes kockázatok más-más módon hathatnak a kivitelezés folyamatára. Fontos megvizsgálni, hogy az egyes kockázatok esetleges bekövetkezése esetén, milyen valószínűséggel és milyen mértékben hathatnak a megvalósítás folyamatára.

Vannak olyan kockázati tényezők, melyeknek nagy a valószínűsége és vele együtt a hatása is jelentős. Ezek a kockázatok jelentik a legnagyobb kihívást, hiszen ezek általában külső tényezők befolyásolják, és általában nem lehet irányítani, csak felkészülni rá. Ilyen kockázati tényezők Kistelek esetén a jogszabályi környezet kedvezőtlen irányba történő változásaiból adódó problémák illetve az előre nem látható műszaki problémák. Kritikus problémának tekinthető, ha a projektek, illetve a Stratégia által kitűzött célok, indikátorok nem, vagy csak részben teljesülnek.

Az alacsony valószínűségű, de mégis jelentős hatású kockázatok komoly odafigyelést igényelnek. Ezek eshetőségére is szükséges felkészülni annak ellenére, hogy kicsi a valószínűsége, hiszen ezek okozhatják a legnagyobb meglepetést a megvalósítást során. Ilyen kockázat Kistelek esetében az Unió fejlesztési források elmaradása vagy a saját forrás előteremtésének akadályai. Jelentős kockázati tényező a lakosság érdektelensége, illetve ha a fejlesztések során a természeti környezet károsodik. Az egyik legnagyobb hatású kockázat az egymásra épülő projektek közül a főbb projekt meghiúsulása, mert ez esetben az alá besorakozó projektek sem valósulhatnak meg, vagy csak kisebb mértékben teljesülhetnek céljaik.

A közepes valószínűségű és hatású kockázatok közül kiemelendő az időbeli elhúzóadások, melyeket elsősorban a közbeszerzési eljárásból illetve a hatósági dokumentumok késése okozhat. De ide sorolható még a nem megfelelő műszaki tervekből adódó idővesztés és az ebből adódó többletmunka szükségessége.

8 A megvalósítás eszközei és nyomon követése

8.1 A célok elérését szolgáló fejlesztési és nem beruházási jellegű önkormányzati tevékenységek

A fejlesztési célok elérését alapjaiban befolyásolja a helyi önkormányzat fejlesztői tudatossága és a fejlesztéseket támogató szabályozási gyakorlata. A megfelelő és támogató hozzáállás hiánya ellehetetleníti, meghiúsíthatja a jelentősebb fejlesztéseket nem csak az állami/Uniós források lehívása, hanem a magántőke befektetései kapcsán is.

Az alábbiakban az önkormányzat által végzendő nem beruházási típusú tevékenységek kerülnek összefoglalásra, amelyek támogatják az Integrált Településfejlesztési Stratégiában, valamint más fejlesztési, stratégiai dokumentumokban megjelölt célok teljesülését.

Az építési szabályozási környezet kiszámíthatósága

A stratégia sikeres megvalósításához szükség van az önkormányzat megfelelő jogalkotói és jogalkalmazói magatartására, az átlátható, támogató adminisztratív és szabályozási környezet biztosítására és fenntartására.

A Helyi Építési Szabályzat rendeletében (HÉSZ) Kistelek önkormányzata eddig is érvényesítette a célokat és prioritásokat, melyek a település hosszú távú érdekeit szolgálták. A településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI.8.) Kormányrendelet (Elj.) átmeneti rendelkezései értelmében azonban a jelenleg hatályos Településszerkezeti terv és HÉSZ (együtt: Településrendezési eszközök) csak 2018. december 31-ig használhatók fel, azt követően hatályukat veszítik. HÉSZ hiányában az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (Étv.) 18. § (2) bekezdés szerint

„Ha egy adott területre vonatkozóan nincs hatályban helyi építési szabályzat vagy az nem szabályoz - a 13. § (2) bekezdésében előírt, illetőleg azok végrehajtására vonatkozó egyéb jogszabályokban rögzített követelményeknek megfelelően - teljeskörűen, építési munkát és egyéb építési tevékenységet végezni csak e törvény, valamint az építésügyi követelményekre vonatkozó egyéb jogszabályok megtartásával és csak akkor lehet, ha a célzott hasznosítás jellege, a kialakuló telek mérete, a tervezett beépítés mértéke - beépítettség és építménymagasság - valamint módja, rendeltetése (területfelhasználása) illeszkedik a meglévő környezethez.”

Az idézett ún. „illeszkedési szabály” nem tesz lehetővé zöldmezős beruházásokat, ezért fel kell készülnie az önkormányzatnak az új HÉSZ megállapítására az Étv.13. § szerint, az Elj. tartalmi követelményeit követve, legalább a zöldmezős beruházásokkal érintett akcióterületekre vonatkozóan. A helyi szabályokat úgy kell lefektetni, hogy a lehető legnagyobb rugalmasságot biztosítson változó körülmények és igények esetén is és alkalmas legyen az ITS-ben lefektetett célok térbeli rendjének biztosítására.

Az önkormányzatnak a helyi gazdaság szabályozásában, valamint a gazdasági tevékenységekhez kötött adminisztratív és engedélyezési eljárások során tanúsított kiszámítható és átlátható magatartása csökkenti a gazdasági bizonytalanságot és a befektetések kockázatát.

Néhány speciális szabályozási típusú eszköz, amelyekkel a konkrét fejlesztések során élhet a település:

Településfejlesztési és –rendezési szerződések

Az 1997. évi LXXVIII. az épített környezet alakításáról és védelméről szóló törvény 30/A. § első bekezdése értelmében „a települési önkormányzat egyes településfejlesztési célok megvalósítására településrendezési szerződést köthet az érintett telek tulajdonosával, illetve a telken beruházni szándékozóval”. A különböző városrehabilitációs célok elérése érdekében a város a jövőben ezzel a lehetőséggel is élhet.

Tervalku

A tervalku az a városfejlesztési eszköz a helyi önkormányzat kezében, amellyel ösztönözheti a magántőke részvételét a közösségi célú fejlesztési programok megvalósításában ennek kereteit a szabályozási terv, illetve a helyi építési szabályzat megfelelő részében helyi rendeletekben rögzíteni kell. Kistelek város területén a fejlesztési tevékenységek megvalósítása során az elmúlt időszakra nem volt jellemző a tervalkunak az a formája, amely a fejlesztésekért cserébe az elfogadott szabályozási tervben foglaltaktól való eltérést igényelt volna. Az Önkormányzat határozott törekvése, hogy a fentiekhez hasonlóan a jövőbeni fejlesztések is illeszkedjenek a szabályozási tervhez, ugyanakkor nem zárható ki, hogy egyedi, és nagyon indokolt esetben sor kerülhet olyan megállapodásra, mely a szabályozási terv egyes elemeinek módosítását teszi szükségessé közérdekből, vagy méltányos magánérdekből. A Településrendezési eszközök időbeni módosítása és a fejlesztési irányokra alakítása, a fejlesztések projektjeinek műszaki támogatása fontos tényező lehet, amikor egy befektető hirtelen döntéshelyzetben cselekszik. Ilyen szituációkban az Önkormányzatnak kooperatívnak és segítőkésznek kell lennie, ugyanakkor szem előtt kell tartania a város és lakosságának érdekeit is.

Opciój jog

A fejlesztési területek egy tagban való kizárhatósága érdekében gyakorlata volt az Önkormányzatnak a vevőkijelölési jog alapítása az érintett terület tulajdonosaival kötött magánjogi szerződések alapján. A jövőben is – szükség szerint – élni kell ezzel a lehetőséggel, amely mindhárom fél (város, beruházó cég, magántulajdonos) számára előnyös és kiszámítható helyzetet teremt, továbbá megnöveli a beruházás megvalósíthatóságát.

További fejlesztési / stratégiai dokumentumok, tanulmányok kidolgozása

A fejlesztési célok megvalósulását az önkormányzat további, részletesebb ágazati tanulmányok, koncepciók, programok kidolgozásával segítheti, amelyek egyben feltételét is jelenthetik az adott tématerületen tervezett fejlesztések támogatási forrásainak lehívásához. Ezek közül Kistelek esetében szükségessé válhat a következő tanulmányok elkészítése, melyeknek költségeit is érdemes pályázati forrásból finanszírozni.

■ Fenntartható Energia Akcióprogram (SEAP)

Az energia hatékonyság javítását és a megújuló energiaforrások fokozottabb használatát célzó beavatkozások hatékony megvalósítása érdekében Fenntarthatósági Energia Akcióprogram (SEAP) készíthető. Az Akcióprogram célja egy olyan települési szintű energetikai stratégia kidolgozása, amely konkrét intézkedéseket tartalmaz a város fenntartható energia-ellátási rendszerére, az ellátás biztonság növelésére és versenyképességére vonatkozóan. Segítségével sikeresebbek lehetnek a városnak az energiahatékonyság további fokozására (azaz energiafogyasztás ésszerűség határain belüli csökkentésére és a megújuló energiák nagyobb részarányban való felhasználására) irányuló törekvései. A SEAP lehetőséget biztosít az anyag és energiatakarékos technológiák alkalmazásával az ipar, az állattenyésztési ágazatok és ahhoz kapcsolódó élelmiszeripar fejlesztésére, amely Kistelek gazdaság szerkezetéhez jól illeszkedhet. A SEAP-ban az önkormányzat önkéntes kötelezettséget vállal az energiahatékonyság javítására és a megújuló energiaforrások fokozott hasznosítására annak érdekében, hogy Magyarország elérje az EU által 2020-ra kitűzött 20%-os CO₂ kibocsátás csökkentését. A SEAP alapján a város TOP támogatást biztosít az önkormányzati tulajdonú épületállomány energiahatékonysági korszerűsítésére és a megújuló energiaforrások alkalmazására,

amelyhez kapcsolódóan számos fejlesztési elképzelést fogalmazott meg a következő 7-8 év vonatkozásában.

■ **Fenntartható Városi Mobilitási Terv (SUMP)**

A fenntartható városi mobilitási terv olyan stratégiai terv, amely a jelenlegi tervezési gyakorlatra építve, az érintettek bevonásával a jelen és a jövő valós mobilitási igényeinek kielégítésére törekszik annak érdekében, hogy javuljon az életminőség a városban és környékén egyaránt. A megközelítési mód célja, hogy fenntartható városi közlekedési rendszer jöjjön létre a munkahelyek és szolgáltatások jobb elérhetőségének biztosításával, a közlekedésbiztonság fokozásával, a környezetszennyezés, az üvegházgáz- kibocsátás és az energiafogyasztás csökkentésével, az áru- és személyszállítás hatékonyságának és költséghatékonyságának növelésével; valamint vonzóbb és jobb minőségű városi környezet kialakításával. A stratégiai terv az EU tagállamaiban létező gyakorlatra és szabályozási keretekre épít, társadalmi és szakmai egyeztetéseken alapul és integrált megközelítésű (tartalmaz területfejlesztési, energetikai, közbiztonsági elemeket, térségi összefüggésekre épít). Össz közlekedési szemlélettel készül, miközben előnyben részesíti a környezetbarát közlekedési ágakat. Kisteleken az intermodális közlekedési fejlesztési projektekhez szükséges lehet a SUMP elkészítése.

■ **Átfogó Kerékpárforgalmi Hálózati Terv elkészítése**

A kerékpárforgalmi hálózati terv célja, hogy a felmérje a település kerékpáros közlekedésének helyzetét és ezek alapján komplex javaslatot adjon a fejlesztésekre annak érdekében, hogy a kerékpáros közlekedés aránya növekedhessen, és minél többen választhassák mindennapi eszközként a kerékpárt. A hálózati terv készítése során részletesen meg kell vizsgálni a település vagy településrész kerékpáros forgalmát, kerékpározhatóságát, a kerékpáros közlekedést akadályozó vagy veszélyeztető tényezőket, a kerékpáros és a közösségi közlekedés kapcsolatát. A hálózati terv átfogó szemlélettel készül, elsődleges feladata nem annak meghatározása, hogy hova épüljön kerékpárút: a terv meghatározza a vizsgált terület kerékpáros funkcióit, az egyes útvonalak kerékpáros szerepét, kijelöli, hogy melyik útvonalon milyen jellegű beavatkozásra van szükség, amely számos megoldás lehet a közúti forgalom csillapításától kezdve egyirányú utcák ellenirányú megnyitását egészen az elválasztott kerékpárút építéséig. Ahol indokolt, ott a terv feladata vizsgálni a gépjármű- vagy gyalogosforgalomtól történő elválasztás szükségességét. A hálózat terv támpontot ad minden, a területet érintő későbbi közterület-fejlesztés, útfelújítás tervezéséhez annak érdekében, hogy az adott fejlesztés a település kerékpárforgalmi hálózatába illeszkedően, kerékpárosbarát módon történjen.

■ **Tanulmányok, javaslatok elkészítése**

Beépítési javaslatok, tanulmányok és tervek elkészítése annak érdekében, hogy pontos képet kapjanak a városlakók, az Önkormányzat és a projektekbe később bevont tervezők, befektetők. Előre tervezhető és paraméterezhető legyenek az adott projekt elemei, összefüggéseiben vizsgálható legyen az egyes projektek megvalósításának hatása a városra, és időben fel lehessen készülni az esetleges kedvezőtlen változások ellensúlyozására.

A fent kiemelt tanulmányok kidolgozásán túl az önkormányzat gondoskodik a már elkészült települési szintű fejlesztési dokumentumok szükség szerinti felülvizsgálatáról, aktualizálásáról.

Befektetés ösztönzés

A városfejlesztési elképzelések, programok megvalósításának ösztönzéséhez és a beruházók megnyeréséhez a városnak megfelelő befektetés ösztönző politikára, promócióra, tervbemutatókra és városmarketingjének erősítésére van szüksége. Ennek célja a befektetők városba történő vonzása, megtelepedésük elősegítése, ágazati, vagy területi orientálásuk, valamint információkkal

történő ellátásuk. Ennek érdekében szélesíteni szükséges a vállalkozók, befektetők részére nyújtott szolgáltatások körét, s javítani azok színvonalát. Ennek keretében:

- Az infrastruktúra korszerűsítésén felül kiemelten fontos a település meglévő és a későbbiekben fejlesztésre kerülő, gazdaságilag hasznosítható területeinek megfelelő kihasználása.
- A potenciális beruházók érdeklődésére számot tartó területek, ingatlanok felmérése és karbantartása. A cégek betelepüléséhez megfelelő üzleti infrastruktúra megteremtése.
- A befektetés ösztönzés részeként javasolt e tevékenység részletes, stratégiába foglalt kidolgozása, kapcsolódó kiadvány elkészítése, az települési honlap ilyen irányú folyamatos karbantartása.
- A helyi adótörvényben a város lehetőséget adhat a vállalkozói megtelepedést megfelelően ösztönző adókedvezmények kialakítására.
- KKV-k működésének támogatása inkubációs lehetőségek fejlesztése (Ehhez kapcsolódóan a város a következő 7 év során támogatási források igénybe vételével beruházási tevékenységet is tervez, a jelenleg működő inkubátorház magas kihasználtságára való tekintettel új inkubátorház létesítése révén.)

Városmarketing

A kitűzött célok megvalósítása érdekében mind a helyi lakosság és meglévő vállalkozások, mind pedig a potenciális turisták és befektetők irányába kiemelt fontosságú a városi kommunikáció erősítése. Ennek érdekében szükséges a város marketing és kommunikációs stratégiájának megalkotása, a főbb üzenetek megfogalmazása és erre alapozva a célcsoportok tudatos megszólítása. Ugyanakkor az egyes célcsoportok igényei között komoly konfliktusok is lehetnek (pl. ami jó a turistáknak, az zavarhatja a helyi lakosokat; a befektetők vonzása versenyt jelent a már itt lévő vállalkozásoknak, stb.), melyek kezelésére szintén javaslatok tehetők, az eltérő érdekek megfelelő eszközökkel harmonizálhatók. A hatékony és következetes városmarketing-tevékenység, a pozitív arculat- és identitáserősítés kedvező hatással lehet a város gazdasági életére. Gondozni kell a kommunikáció megfelelő felületeit, elsősorban Kistelek városának honlapját.

Tudatos ingatlan és kapacitásgazdálkodás

Az Önkormányzatnak felesleges, kihasználatlan kapacitásaival, illetve a tevékenység-racionalizálás során felszabaduló ingatlanokkal gazdálkodnia kell. Ilyen felszabaduló kapacitás lehet többek között egy funkcióváltás alatt álló, időlegesen használaton kívüli ingatlan, amelyben teret lehet engedni annak közösségi, vagy civil szervezetek által történő időleges hasznosítására (pl. az eladás vagy felújítás megkezdésének időpontjáig). Ugyanilyen módon célszerű a folyamatosan használaton kívüli, az önkormányzat tevékenysége szempontjából funkcióval nem rendelkező ingatlanok hasznosítása vagy értékesítése. Hasonló módon lehet eljárni más olyan eszközök, erőforrások esetében, amelyek időszakosan hasznosíthatóak, és azokkal mások számára érték teremthető úgy, hogy az önkormányzat számára annak nem jelentkezik közvetlen költsége. Ezzel a jólét pusztá javításán felül többek között támogatható a stratégia megvalósítását is segítő, de önmagukban is jelentőséggel bíró kulturális, vagy közösségi értékek létrejötte.

Pilot projektek

Egyes projektek esetében egy ideiglenes próbaprojektet lehet indítani, mely a lakók, illetve a célcsoport felé bevezeti a végleges fejlesztést. Ennek monitoringja és az ebből levont következtetések felérnek egy komoly piackutatással, aminek az eszközei építési, településfejlesztési területen azonban végesek. A pilot-projekt alkalmazása segít meghatározni a végleges fejlesztés pontos irányvonalát.

Piackutatás

Mindenféle befektetés tervezésénél, pl. kiskereskedelmi egységek betelepítésénél és gazdaságosságuk fenntartásának vizsgálatánál elengedhetetlen a piackutatás a lakosság, azon belül a meghatározott célcsoportok bevonásával.

A lakosság tevékeny bevonása

A lakókörnyezet minőségének javítását szolgáló megmozdulások szervezése, a civil szervezetek ösztönzése, támogatása fontos hajtóerő lehet a lakóközösség számára az adott fejlesztés és pl. egy összefüggő rendszert jelentő akcióterv elfogadásában (köztisztasági program szervezése, városépítő egyesületek támogatása, stb.)

A monitoring tevékenység során keletkező adatokat a település rendszeresen megjelenteti saját honlapjának azon részén, amelyet a településfejlesztéssel kapcsolatos információk számára tart fenn. Emellett, a monitoring adatokat célzottan megküldi az ITS kialakításában aktívan közreműködő partnerek részére és számukra negyedéves rendszerességgel konzultációs lehetőséget biztosít az ITS előrehaladása tárgyában. A képviselőtestület évi egy alkalommal nyilvános közmeghallgatást tart az ITS megvalósításának előrehaladásáról

8.2 Az ITS megvalósításának szervezeti keretei

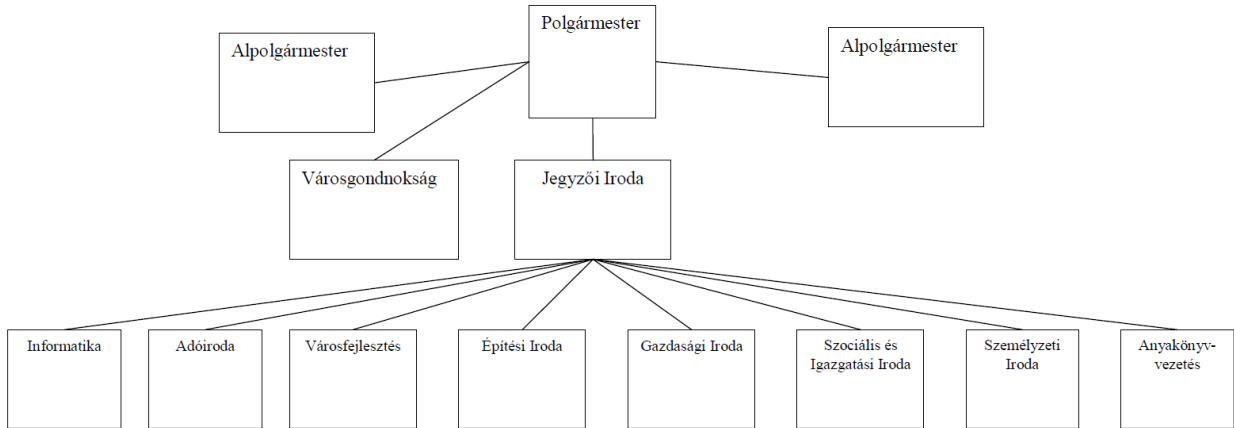
8.2.1 A városfejlesztés jelenlegi szervezeti rendszere

Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény szabályozásának megfelelően Kistelek városban a településfejlesztéssel és területrendezéssel kapcsolatos döntési jogkörrel az önkormányzat képviselő-testülete rendelkezik. Az önkormányzat feladata a város térbeli és gazdasági fejlődését is nagymértékben befolyásoló településszerkezeti terv, helyi építési szabályzat és szabályozási terv módosításának kezdeményezése, jóváhagyása. Az önkormányzat képviselő-testülete az általa megalkotott rendeletek és határozatok révén dönt a fenti célok megvalósítása érdekében a rendelkezésre álló pénzeszközök nagyságáról, elosztásáról, az egyes pályázatokhoz szükséges önerő biztosításáról. A képviselő-testület döntéseinek előkészítésében fontos szerepet játszanak a képviselőtestület különböző **bizottságai**, amelyek a következők:

- Pénzügyi, Gazdasági, Közbeszerzési és Ügyrendi Bizottság
- Közművelődési, Ifjúsági, Köznevelési és Sport Bizottság
- Szociális és Egészségügyi Bizottság
- Gazdasági és Pénzügyi Bizottság
- Szociális, Családügyi, Egészségügyi- és Nemzetiségi Bizottság

4. ábra: Kistelek város Polgármesteri Hivatalának szervezeti ábrája

Forrás: Kistelek Város Önkormányzat Képviselő-testületének 16/2014. (X.21.) számú határozatával elfogadott Szervezeti és Működési Szabályzata

A szervezeten belül településfejlesztési feladatokkal a Városfejlesztési Iroda foglalkozik. Ellátja a pályázatfigyelés, a pályázatkészítés és a fejlesztési feladatok lebonyolítását. Az EU-s forrásokra vonatkozó pályázatokkal összefüggésben a Polgármesteri Hivatalban az önkormányzati szintű pályázatok koordinálási feladatokért az irodavezető a felelős. A projekt csoport a pályázatkészítési feladatokat is ellátja.

Az önkormányzat képviselő-testülete által a fejlesztési feladat lebonyolításával megbízott projektmenedzser a szerződésben előírt időközönként köteles a polgármestert írásban tájékoztatni a fejlesztési feladat megvalósításának üteméről, azon belül pénzügyi és műszaki megvalósításáról. Az EU-s forrásból támogatott fejlesztések ellenőrzését folyamatba épített, előzetes és utólagos vezetői ellenőrzés, belső ellenőrzés keretében látja el a polgármesteri hivatal.

Az Építési Iroda végzi a településrendezési eszközök módosításának szakmai előkészítését, a szakbizottságok, majd testület elé történő előterjesztését, a rendeletek, határozatok végrehajtásának ügyviteli támogatását. Feladatait az alkalmanként megbízás alapján közreműködő önkormányzati főépítész segítségével látja el.

8.2.2 Az ITS megvalósításának intézményi háttere

Kistelek városa az ITS megvalósítását az Önkormányzat Polgármesteri Hivatalának jelenlegi szervezeti rendszerére támaszkodva kívánja biztosítani. Az önkormányzat településfejlesztési intézményrendszere a korábbi időszak tapasztalatai alapján alkalmas az ITS-ben foglaltak megvalósítására, a 2015-2020 közötti támogatási időszakra tervezett fejlesztések szervezeti rendszerének biztosítására. Önálló Városfejlesztő Társaság létrehozását a város továbbra sem tervezi.

Az ITS megvalósítása során a **döntéshozói szintet** Kistelek Önkormányzatának képviselő-testülete jelenti. Az önkormányzat szervezeti hierarchiájában a városfejlesztés általános irányvonalainak meghatározása a képviselő-testület feladata. A döntés előkészítési feladatokat tématerülettől függően a Polgármesteri Hivatal adott szervezeti egységei (elsősorban a Városfejlesztési Iroda) végzik.

A stratégiai menedzsment feladatokat az ITS készítés során felállított Irányító Csoport tagjai viszik tovább a megvalósítás során is. A stratégiai menedzsment tagjai: Polgármester, Jegyző, Fejlesztési Iroda-vezető.

A **Stratégiai menedzsment** legfőbb feladata, hogy a városfejlesztés külső és belső környezetében bekövetkező változások figyelemmel kíséresse, szükség szerint beavatkozzon a folyamatba. A helyi társadalmi és gazdasági igények, lehetőségek és körülmények változásának nyomán követésével szükség szerinti változásokat kezdeményez az ITS-ben. Meghatározza az operatív menedzsment feladatokat ellátó szint feladatait és ellátja a végrehajtás stratégiai szintű felügyeletét. Értékeli az eredményeket, szükség szerinti korrekciókat kezdeményez. Az ITS megvalósítási időszakában irányítja és felügyeli a partnerségi egyeztetéseket. Szakmai, stratégiai szinten biztosítja a településközi együttműködések.

Az ITS-ben körvonalazott fejlesztések további részletes előkészítésének, majd megvalósításának feladatait az **operatív menedzsment** szervezet látja el, amely a Városfejlesztési Iroda vezetésével magában foglalja a

- *Kistelek Gazdaságfejlesztési Kft.*
- *Kistelek Környéki Települések Többcélú Társulása*
- *Kisteleki Városfejlesztési Kft.*
- *Kisteleki Gazdasági Ellátó Szervezet*

szakértőit is.

Főbb feladatai:

- Döntéshozók részére éves beszámoló készítése az ITS megvalósításáról, időközben változó külső és belső tényezőkről, ennek megfelelően szükséges korrekciókról (pl: fejlesztések prioritás sorrendjében bekövetkező változások, ütemezés, pénzügyi tervezés, stb.)
- Az ITS szükség szerinti felülvizsgálata
- Az ITS megvalósítási fázisában a partnerségi egyeztetések szervezése, előkészítése, anyagainak kidolgozása. Ennek keretében a helyi lakosság tájékoztatására (holnap, helyi újság, helyi rádió, tv) alkalmas információk összeállítása. (évente legalább egyszer, jelentősebb események, változások esetén többször.)
- Adminisztratív feladatok ellátása
- Az ITS-ben foglalt fejlesztési elképzelések részletes előkészítésének koordinációja (szükséges tanulmányok, tervek elkészíttetése, pályázati dokumentáció összeállítása)
- A tervezett fejlesztések és időközben a stratégiához illeszkedő új projektekhez további forráslehetőségek (EU-s és befektetői, egyéb) felkutatása
- A fejlesztésekhez kapcsolódó beszerzések és közbeszerzések koordinációja
- A megvételre kijelölt ingatlanok megvásárlásához kapcsolódó feladatok ellátása (pl: szerződések előkészítése)
- A terület előkészítési munkák irányítása (bontások, közműépítési munkák elvégzése, ingatlanrendezéssel kapcsolatos feladatok ellátása az építési telkek kialakítása érdekében)
- A közterületek rendezési munkáinak irányítása (tervek elkészíttetése, kivitelezési munkák pályáztatása, megrendelése, a munkálatok folyamatos ellenőrzése, az elkészült munkák átvétele)
- Az Önkormányzat beruházásában megvalósuló egyes létesítmények (pl. közintézmények, szociális lakás stb.) esetében a beruházói feladatok ellátása (terveztetés, kivitelezési munkák pályáztatása, megrendelése, a munkálatok folyamatos ellenőrzése, az elkészült munkák átvétele)

- A fejlesztések nyomon követése, a vállalt indikátorok teljesítésének figyelemmel kísérése és biztosítása
- A magánvállalkozások építési tevékenységének koordinálása (javasolt funkciók, beépítési formák megvalósulásának elősegítése)
- A fejlesztések mindenkorai pénzügyi egyensúlyának biztosítása (a szükséges pénzforrások megszerzése, pályázatok és projektek elkészítése, esetleges bankhitelek felvétele)

8.3 A településközi koordináció mechanizmusai, együttműködési javaslatok

Kistelek városának térségközponti szerepe a közvetlenül szomszédos községekre (Balástya, Csengele, Ópusztaszer, Pusztaszer) és a Tisza-menti Baksra terjed ki. Ezekkel a településekkel sok szálon együttműködik a kialakult intézményes, kulturális, gazdasági és személyes kapcsolatok révén. A járási rendszer 2013-as felállításával lényegében nem változott meg a kapcsolatrendszer, a korábban kialakult funkcionális térségi hálózatok további erősödése, bővülése jellemző. Kistelek közigazgatási, közszolgáltatási, oktatási, egészségügyi intézményei, kiskereskedelmi létesítményei a környező településeket funkcionálisan kiszolgálják. A járáson belül erős a város foglalkoztatási szerepe, de a környékbeli városok térség falvainak növekvő számú ingázó foglalkoztatottjai jellemzően távolabbi településre járnak dolgozni.

Kistelek és a járás települései között a Kisteleki Környéki Települések Többcélú Társulás sikeres tevékenykedése és a közösen megvalósított térségi fejlesztések révén ugyancsak erős kötődés alakult ki. Az összehangolt térségi együttműködés megőrzése, további erősítése és tématerületi szélesítése a jövőben kiemelt cél.

Intézményesült településközi együttműködések

Kistelek Környéki
Települések
Többcélú Társulása

Kistelek Kistérség Többcélú Társulása Baks, Balástya, Csengele, Kistelek, Ópusztaszer és Pusztaszer települési önkormányzatok kapcsolat- és együttműködési rendszerének biztosítása érdekében 2004-ben jött létre Kistelek központtal. A sokoldalú és kölcsönösen előnyös együttműködés keretében a Társulás sikereket ért el a területfejlesztésben és az intézmények működtetésében. 2009. január 1.-jétől a szociális feladatok teljes egészében átkerültek a Társulás fenntartásába, a Szociális Szolgáltatástervezési Konceptiót 2012-ben fogadták el az önkormányzatok *(készült a TÁMOP 5.4.4. pályázat keretében)*.

A Térségi Intézményi Társulás által létrehozott önállóan gazdálkodó Térségi Közös Igazgatású Köznevelési és Gyermekegészségügyi Intézményhez Kisteleken a Bölcsőde, a Szivárvány Óvoda és a Hétszínvirág Óvoda, Pusztaszeren a Csizmazia György Óvoda tartozik. Kistelek Város Önkormányzata, mint gesztor látja el a pénzügyi-gazdasági feladatokat.

Hulladékgazdálkodási
Társulás

Kistelek és a térség települései kilépve a felgyői programból a Szegedi Regionális Hulladék Programhoz csatlakoztak, amely ISPA forrásból létesített Sándorfalván központi szeméttlerakót.

Hét Vezér Turisztikai
Egyesület (TDM)

Az Egyesület három meghatározó térség, (Kistelek, Sándorfalva, Csongrád) tizenkét önkormányzatát, turisztikai szolgáltatóit, turisztikában érdekelt civil szervezeteit, kézműveseit gyűjti össze. Tevékenységének eredményessége érdekében vonzerőleltárt készít a térség turisztikai profiljának megteremtése érdekében, melyre Turisztikai fejlesztési koncepciója is épül. Alulról szerveződő rendszerében érvényesül a fenntarthatóság, a versenyképesség megteremtése, és a területi szempontok érvényesítése. Folyamatosan kapcsolatot tart a térségben működő turizmusban érdekelt szervezetekkel (LEADER, Tourinform Irodák, Ópusztaszeri Nemzeti Történelmi Emlékpark).

Kistelek városának kezdeményezésére a környező településekkel való turisztikai együttműködés fejlesztése céljából a Hét Vezér Turisztikai Egyesület 2012. november óta regisztrált Turisztikai Desztináció Menedzsment szervezetként működik. 2014 nyarán csatlakozott a Magyar TDM Szövetség által indított „Kárpát-együttműködés”-hez, amely 18 hazai és határon túli (Délvidék, Erdély, Felvidék) egyesület tevékenységének hálózatosodását segíti elő. A célok elérése érdekében az együttműködő felek a rendszeres szakmai kommunikáción túl törekednek a szervezett Kárpát-medencei turisztikai összefogás, tudástranszfer, közös tervezés, K+F+I, valamint a meglévő kapcsolatok továbbfejlesztésének megvalósítására.

A TDM szervezet elmúlt években végzett tevékenysége, tapasztalatai, tagszervezetekkel kialakított kapcsolatrendszere és közelmúltban kidolgozott hosszú távú marketingstratégiája révén a következő években is fontos szerepet tölthet be a térség települései közötti turisztikai együttműködés erősítése, fejlesztése, a desztináció turisztikai menedzsmentje terén.

Projektszintű településközi együttműködések

Kistelek városa térségközponti szerepéből adódóan kiemelt fontosságúnak tartja a nagyobb térségi hatással bíró projektek esetén a környező településekkel való kooperációt. Ilyen jellegű együttműködésre számos példa mutatkozik a 2007-2013 közötti támogatási időszakból is, az élet számos területén, egyebek között:

- „Szociális alapszolgáltatások fejlesztése és családi napközik kialakítása a Kisteleki Kistérségben”
- „Fogyatékkal élők segítése a Kisteleki Kistérségben”
- „A Kisteleki Kistérség külterületi földútjainak karbantartását biztosító gépek beszerzése”
- Helyi közösségépítő programok a Kisteleki kistérségben
- „Komplex kistérségi Táborozási program”

A projektekhez kötődő településközi együttműködések sok esetben az előkészítéstől, a megvalósításon keresztül a fenntartásig a teljes folyamatot felölelték.

A projektszintű együttműködések jelentőségét emeli, hogy Kistelek fejlesztései a járás többi települését is érintik a környező településekkel való napi kapcsolatok révén, hiszen a járás lakói a városban veszik igénybe a szolgáltatások többségét, sokan itt dolgoznak. Természetesen mindez fordítva is igaz, amennyiben egy járási település projektje a járásközpontot, vagy a járás többi települését is érinti, a város részt kíván venni az előkészítés, a megvalósítás és a fenntartás folyamatában is.

Településközi együttműködések az ITS megvalósítása során

Kistelek városa a település térségi szerepköréhez igazodva az ITS megvalósítása során is fenn kívánja tartani, lehetőség szerint erősíteni és szélesíteni a környező településekkel már jelenleg is meglévő, különböző tématerületeket felölelő intézményesült együttműködéseit. A fent említettek szerint továbbra is kiemelt fontosságúnak tartja a térségi hatással bíró projektek esetén a környező településekkel való projekt szintű együttműködések.

Az Integrált Településfejlesztési Stratégia végrehajtása során a tervezés során megkezdett térségi egyeztetéseket különböző információs csatornákon keresztül a város továbbra is elvégzi, amelyek biztosítják, hogy a város stratégiai fejlesztési irányai és az ehhez kapcsolódó fejlesztések, beavatkozások összhangban legyenek a járás és a környező települések stratégiáival és tervezett projektjeivel.

8.4 A partnerség biztosítása az ITS készítése és megvalósítása során

Kistelek Város Önkormányzata 2015 januárjában elkészítette integrált településfejlesztési stratégiájának (ITS) társadalmasításához kapcsolódó Partnerségi Tervét, összhangban a képviselőtestület által elfogadott partnerségi egyeztetési szabályzattal.

A Partnerségi Terv az alábbi jogszabály és útmutatók figyelembe vételével került kidolgozásra:

- **314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet** a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről
- **Útmutató** a kis- és középvárosok számára az Integrált Településfejlesztési Stratégia 2014 – 2020 elkészítéséhez (Munkaanyag) (Belügyminisztérium, 2014. december 11.)
- **Városfejlesztési Kézikönyv** (Nemzeti Fejlesztési és Gazdasági Minisztérium, Területfejlesztésért és Építésügyért Felelős Szakállamtitkárság, második, javított kiadás, 2009. január 28.)

A partnerség megvalósításának a jogszabályi kötelezettségen túl is **fontos szerepe van** a tervezési folyamatban: egyrészt lehetőséget ad a partnerek fejlesztési elképzeléseinek megismerésére, másrészt lényeges szerepe van az elkészülő integrált településfejlesztési stratégia társadalmi elfogadtatásában annak, hogy a partnerek már a tervezés során széles körben bevonásra kerülnek, véleményt nyilváníthatnak.

A partnerségi együttműködés folyamata a fenntartható településfejlesztés tervezési, megvalósítási és fenntartási szakaszaira is kiterjed.

Partneri csoportok

A településfejlesztési dokumentumok egyeztetésének folyamatába az alábbi **partneri csoportok** kerülnek bevonásra:

- A 314./2012. Korm. rendelet alapján meghatározott kötelező véleményezői kör
 - államigazgatási szervek
 - önkormányzatok
- Szakmai egyeztetésbe, véleményezésbe bevont partnerek
 - A helyi önkormányzati vezetők, képviselők
 - A város önkormányzatának különböző ügyosztályai
 - Megyei önkormányzat
 - Gazdasági szektor képviselői
 - Társadalmi szervezetek
 - Intézmények (önkormányzati, állami, egyéb pl. alapítványok, egyházi intézmények)
- Helyi társadalom, lakosság

Szervezeti keretek

A partnerségi folyamat során a helyi önkormányzat és intézmények szakemberei, valamint a helyi meghatározó véleményformálók is érintésként jelentek meg. A tervezési folyamatot az irányító csoport koordinálta.

Az irányító csoport (ICS) a település vezető tisztségviselőiből, a település meghatározó fejlesztési irányainak kijelöléséért felelős személyeiből tevődik össze (Polgármester, jegyző, Városfejlesztési Iroda-vezető). A városi tisztségviselők mellett fontos szerepe van a stratégiai irányok kijelölésében

a kijelölt felelős tervezőnek, aki felelős az Integrált Településfejlesztési Stratégia kidolgozásáért, illetve feladata a dokumentumok kidolgozásába bevont további szakértők irányítása is.

Az önkormányzati munkacsoport keretében (ÖMCS) önkormányzat irodái és csoportjai, valamint az önkormányzati tulajdonban lévő cégek, intézmények vezetői aktív szerepet kapnak a vizsgálati munkarész és a tervezési folyamat későbbi munkafázisai, valamint a városi koordinátor személyén keresztül a belső projektmenedzsment (így partnerségi, koordinációs és egyéb adminisztrációs) feladatok vonatkozásában is.

Megalapozó vizsgálati munkafázisban adat és információszolgáltatással, települési dokumentumok rendelkezésre bocsátásával, valamint esetlegesen szakértői interjúk keretében segítették a tervezői-szakértői csapat (Konzorcium) munkáját. A stratégia készítési fázisban szerepe a tagok szakterületét érintő javaslatok megfogalmazása, majd a készülő dokumentumok észrevételezése, véleményezése, tervezők felé történő visszacsatolása.

A helyi egyeztető munkacsoport (HMCS) Kistelek Város közéletének fontosabb szereplőiből, véleményformálóiból került összeállításra. Tagjai helyi civil és szakmai szervezetek, fontosabb közszolgáltatási, oktatási, kulturális, turisztikai, valamint a város irányításáért felelős intézmények vezetői, akik helyismeretükkel, sajátos nézőpontjukkal segítették a tervezői munkát. Munkacsoport fontos résztvevői továbbá a helyi nyilvánosságot és magánszektor társadalmi-gazdasági érdekeit képviselő személyek és szervezetek is. A HMCS a tervezés fontosabb fázisainál ülésezett, főleg a megalapozó vizsgálat eredményeinek értékelése, a jövőképzés és a célok kialakítása, valamint a készülő ITS főbb tartalmi pontjainak észrevételezése, tervezők részére történő visszacsatolás során. Szerepe a partnerségi folyamatban: Véleményezés, javaslattétel, aktív részvétel az egyeztetéseken (munkacsoportok, konzultációk)

19. táblázat: ITS készítés során megvalósult partnerségi egyeztetések

Megvalósult
egyeztetések

Időpont	Egyeztetés megnevezése	Érintett partneri kör	Célja / Tartalma
2015.01.22	Projekt indító egyeztetés	ICS, ÖMCS	Települési projektindító egyeztetés, az adminisztratív bemutatkozás, valamint az ITS készítésével kapcsolatos települési elvárások mellett a Partnerségi Terv elveinek, főbb tartalmi elemeinek egyeztetése, kialakítása a település vezetésével
2015.01.27-02.10	Munkacsoportok tagjainak felkérése	ICS, ÖMCS, HMCS	A Partnerségi Tervben rögzítettek alapján a munkacsoport tagok felkérése az ITS készítési munkában való részvételre
2015.02.05.	I. Workshop - Megalapozó vizsgálat előzetes értékelése, fejlesztési célok megfogalmazása	ICS, ÖMCS, HMCS	Munkacsoportok első ülése, rövid tájékoztatás az ITS készítés ütemezéséről, a munkacsoport szerepéről, feladatáról, várható üléseiről – Emlékeztetőt ld. 1. Mellékletben
2015.02.03-10.	Lakossági kérdőív szétküldése	Helyi lakosság	Lakossági javaslatok, észrevételek, vélemények összegyűjtése és beépítése a készülő ITS-be
2015. 01.26 – 2015. 03.31; majd azt követően	ÖMCS, HMCS adat és információszolgáltatása, szakmai segítség nyújtása a tervezők számára a	ICS, ÖMCS, HMCS	A jogszabály által előírt tartalmi követelmények teljesítése, a fejezetek mind teljesebb körű szakmai tartalmának kidolgozása

Időpont	Egyeztetés megnevezése	Érintett partneri kör	Célja / Tartalma
2015.05.26-ig is folyamatos	megalapozó munkarészekhez		érdekében helyi adat és információ szolgáltatás
2015.02.11.	Vizsgálatok egyes munkarészeinek egyeztetése, fejlesztési célrendszer előzetes egyeztetése	ICS, ÖMCS egyes munkatársai	Táj- és természetvédelem, társadalompolitika és gazdaságfejlesztés témakörök áttekintése
2015.03.12.	II. Workshop – Készülő ITS visszacsatolása a munkacsoportok felé	ICS, ÖMCS, HMCS	Tervezői visszacsatolás a készülő ITS Megalapozó vizsgálati fázis eredményeiről (SWOT); városrészi elemzések; Egyeztetés második blokkjában: Fejlesztési célrendszer – Emlékeztető Id. 2. Mellékletben
2015.03.12.	Vállalkozói fórum	HMCS vállalkozók	Gazdasági helyzetelemzés áttekintése, GINOP ismertetés a Konzorcium részéről, gazdaságfejlesztési célrendszer – Emlékeztető Id. 2. Mellékletben
2015.05.05.	ITS készülő munkarészeinek egyeztetése, megvalósítást célzó beavatkozások, Antiszegregációs és szociális célú városrehabilitációs beavatkozások	ICS, ÖMCS egyes munkatársai	A készülő ITS a megvalósítást célzó beavatkozások részletes egyeztetése (tartalom, ütemezés, költségvetés, forráslehetőségek); Antiszegregációs Program és szociális célú városrehabilitációs beavatkozások egyeztetése, tervezői kérdések megválaszolása
2015.05.26.	Megalapozó vizsgálat és ITS társadalmasítása	Helyi lakosság	A 314./2012. Korm. rendelet alapján meghatározott társadalmasítás megvalósítása – Megalapozó vizsgálat és ITS egyeztetési anyagának települési honlapra történő feltöltése véleményezés céljából
2015.05.26.	Államigazgatási egyeztetési eljárás kezdete	A 314./2012. Korm. rendelet alapján meghatározott kötelező véleményezői kör	A 314./2012. Korm. rendelet alapján meghatározott egyeztetés lebonyolítása - Megalapozó vizsgálat és ITS egyeztetési anyagának véleményeztetése

Vélemények kezelése

A megvalósult egyeztetések dokumentációja (jelenéti ívek, emlékeztetők, prezentációk), valamint a kötelező államigazgatási egyeztetés keretében beérkezett észrevételek kezelésének dokumentációja az ITS készítését helyi szinten koordináló városi koordinátornál érhető el.

A partnerségi egyeztetési folyamat során beérkező vélemények kezelése egységes, előre rögzített módon történt, megtörtént a javaslatok, vélemények dokumentálása, nyilvántartása, majd szakmai feldolgozása. Az elfogadott vélemények beépítésre kerültek a megfelelő dokumentumokba, míg az el nem fogadott vélemények esetében megtörtént azok indoklása.

Megvalósultak a stratégia nyilvánosságát biztosító intézkedések, a dokumentumok a város honlapján – www.kistelek.hu – elérhetők.

Partnerség a
megvalósítás során

Az ITS későbbi felülvizsgálata, illetve megvalósítása során – az intézményesült együttműködési formákon túl – mindenképpen folytatni szükséges a megkezdett partnerségi-konzultációs folyamatokat. Az egyes munkacsoportok bevonása az integrált településfejlesztési stratégia majdani felülvizsgálatának folyamatába kötelező, így hatékony működésüket rendszer szinten szükséges biztosítani. E tekintetben jó alapot szolgáltat a Partnerségi Terv, melynek továbbfejlesztése, aktualizálása szükséges az új feladat elemekkel.

A munkacsoportok ülésezési gyakorisága természetesen eltérhet a tervezési periódusban bemutatottól, hiszen az alapvető feladatkör is módosul. A munkacsoportokban közreműködők kiemelt feladata a program megvalósítás időszakában a szakmai- és társadalmi vélemények artikulálása, a monitoring folyamat nyomon követése. Ennek megfelelően a munkacsoportokat megfelelő gyakorisággal javasolt összehívni, hogy a tagok tájékoztatást kaphassanak az egyes programelemek lebonyolításával kapcsolatos aktuális kérdésekről, problémákról.

8.5 Monitoring rendszer kialakítása

A stratégia tervezése számos olyan feltevésen alapszik, amelyek a jelenlegi információk birtokában helyesnek és megalapozottnak tűnnek, s így okkal alapozhatjuk rájuk a stratégiai célokat és az azok elérése érdekében hozott intézkedéseket. Ugyanakkor részint az információk hiányos jellege miatt (pl. a jelenleg még pontosan nem ismertek a 2014-2020-as időszak pályázati feltételei), részint a külső és a belső környezet (pl. gazdasági, szabályozási környezet) folytonos változásai miatt a célok teljesülése, az elvárt eredmények és hatások létrejötte nem tekinthető automatikusnak. A hatásmechanizmusokat számos olyan tényező befolyásolja, amit jelenleg nem vagy csak hiányosan ismerünk, illetve amelyek befolyásolhatósága a stratégia megvalósítását menedzselő szervezet számára erősen korlátozott.

Mindezekből adódóan a stratégia sikeres megvalósítása elképzelhetetlen egy olyan **visszacsatolási mechanizmus** nélkül, amely alapján a stratégia-alkotási folyamat minden pontján újból és újból beavatkozhatunk, elvégezve a szükséges korrekciókat. E visszacsatolást a **monitoring rendszer** biztosítja. Alapja a megvalósításra vonatkozó folyamatos adatgyűjtés, információgyűjtés, ami alapján ellenőrizni tudjuk, hogy a kitűzött célok irányába haladnak-e a folyamatok, várható-e a tervezett hatások elérése. Ha ennek során kiderül, hogy a szándékoltól eltérően haladnak a folyamatok, s a célok várhatóan nem, vagy csak részben teljesülnek, akkor a monitoring rendszer feltárja az eltérés okait is, s ezzel lehetőséget teremt a döntéshozók számára, hogy beavatkozzanak a folyamatokba. Az eltérés jellegétől és mértékétől függ a szükséges korrekciós intézkedés, pl. módosítani szükséges a tevékenységek menetét, a stratégia végrehajtásának mikéntjét, a szervezeti kereteket, a feladatokhoz rendelt erőforrásokat. Ha a korrekció a meglévő tervek keretein belül nem végezhető el, akkor a tervek, de végső soron a stratégiai célok korrekciójára is sor kerülhet.

E logikából következik, hogy a monitoring rendszer elsődlegesen a stratégiáért felelős menedzsmint eszköze a megvalósítás kontrolljában, ami csak akkor tölti be funkcióját, ha azt folyamatosan működtetik.

8.5.1 Az ITS intézkedéseikhez kapcsolódó output és eredményindikátorok meghatározása

A stratégia megvalósulásának nyomon követése, ezen belül a célok elérésének megbízható ellenőrzése csak akkor lehetséges, ha biztosított a célok mérhetősége.

A 2007-2013 támogatási időszak egyik fontos tapasztalata, hogy a célok megvalósításának méréséhez szükséges adatok nem, vagy korlátozottan állnak a települések rendelkezésére, így a stratégia menedzselésének egyik fontos eszköze nem áll a települések rendelkezésére.

Mivel a 2014-2020 közötti támogatási időszakban az eredményközpontúság elve miatt az indikátorok és azok célértékeinek szerepe megnő, ezért a stratégiában megfogalmazott valamennyi célhoz **objektíven ellenőrizhető mutatókat, indikátorokat** rendelünk. A monitoring rendszer hatékony működésének alapja a szakmailag megalapozott indikátorkészlet kialakítása. Az indikátorok meghatározása az alábbi alapelvek mentén történt:

- legyen specifikus, azaz konkrétan az adott célhoz kapcsolódjon
- legyen objektíven mérhető, egyértelmű
- legyen hozzáférhető (beszerzése / előállítása reális költségigényű)
- adjon releváns információt az előrehaladásról a stratégiai menedzsment számára
- egy célhoz több indikátor is kapcsolódhat, de a különböző célok indikátorai különbözőek
- az indikátoroknak az adott eredmény vagy output aktuális állapotára kell vonatkozni és alkalmasnak kell lennie az időbeli nyomon követésre

Az indikátorok definícióját az alábbi táblázat összegzi, amelyben egyben azok forrását (mérési módját és gyakoriságát) is meghatározásra kerül. Az indikátorok beszerzése (mérése, előállítása) az operatív menedzsment feladata.

Az eredményorientáltság erősítése a 2014—2020 közötti EU-s támogatási időszak kohéziós politikájának egyik kiemelt célja, így az eredmények mérése az előző időszakénál hangsúlyosabban jelenik meg a politika végrehajtásának minden területén.

Az alkalmazott indikátorok fajtái:

- **Hatásindikátorok:** Az átfogó célokhoz kerültek hozzárendelésre, sok esetben KSH mutatókat jelentenek
- **Eredményindikátorok:** Ezen indikátorokat a tematikus célok eredményeinek meghatározásához alkalmaztuk, meghatározásuk során az operatív programok eredményindikátorait vettük alapul.
- **Kimeneti (output) indikátorok:** Az egyes operatív programokban prioritástengelyenként kerültek meghatározásra az output jellegű mutatók. A tervezés során – amennyiben ezek illeszkedtek a megvalósításra tervezett beavatkozások (projektek) jellegéhez, a lehető legszélesebb körben beépítettük a monitoring mutatók közé.

20. táblázat: Átfogó célok indikátorai*1

Átfogó cél	Javasolt indikátor	Mértékegység	Bázisérték	Célérték	Indikátor forrása	Mérés gyakorisága
Versenyképes gazdaságú, vállalkozásbarát város	A kisteleki székhellyel működő vállalkozások által fizetett iparüzési adó értéke	millió Ft		szinten marad	Önkormányzati adatszolgáltatás	évente
	Az egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem nagysága	forint /év	480.000	nő	KSH	évente
Kulturált környezetű, hagyományaira építő modern kisváros	Települési környezettel való elégedettség	%		+20 % növekedés	Önkormányzati adatszolgáltatás	évente
	Barnamezők és rozsdaterületek csökkenése	db		csökkenés	Önkormányzati adatszolgáltatás	évente
Sokoldalú, alkalmazkodóképes funkcionális térségközpont	Városcsopont akcióterületen belüli központi funkciók száma	db		nem csökken	Önkormányzati adatszolgáltatás	évente

21. táblázat: Tematikus célok eredményindikátorai²

Tematikus cél	Eredmény indikátor	Mértékegység	Bázisérték	Célérték	Indikátor forrása	Mérés gyakorisága
T1: Bővülő gazdaság, erősödő vállalkozások, javuló jövedelmek, nagyobb arányú önfoglalkoztatás	15-64 év közötti népesség foglalkoztatási rátája	%	49,3 % (2011. évi KSH népszámlálás)	nő	KSH	évente
	KKV-k nettó árbevétele	millió Ft		nem csökken	KSH	évente
	A külföldi és a belföldi turisták költsége	millió Ft		+10 % növekedés	KSH	évente

¹ indikátor célértékek meghatározása, pontosítása folyamatban

² Indikátorok célértékeinek meghatározása, pontosítása folyamatban

Tematikus cél	Eredmény indikátor	Mértékegység	Bázisérték	Célérték	Indikátor forrása	Mérés gyakorisága
T2: Kiteljesedő közlekedési és közmű-rendszerek	Város burkolt úthálózata, kerékpárutak	km	2015. évi állapot	+3 %	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
	Közműellátottság	lefedett terület	2015. évi állapot	+3 %	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
T3: Javuló minőségű épített és zöld-környezet, kielégítőbb lakhatási, közbiztonsági helyzet és lakossági szolgáltatások	Települési környezettel való elégedettség	%		+10 % növekedés	Önkormányzati adatszolgáltatás	évente
	Városi gondozott zöldfelületek nagysága	m ²		+5 % növekedés	Önkormányzati adatszolgáltatás	évente
	Lakossági szolgáltatások száma	db	2015. évi állapot	nem csökken	KSH	évente
T4: Növekvő környezet-tudatosság, intelligensebb energia-gazdálkodás	Települési környezettel való elégedettség	%	2015. évi állapot	+20 % növekedés	Önkormányzati adatszolgáltatás	évente
	A megújuló energiaforrásból előállított energiamennyiség a teljes bruttó energiafogyasztáson belül	PJ/év	2015. évi állapot	+10 %	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
T5: „Közösségteremtő és egyéni képességeket kibontakoztató kulturális, sport- és szabadidős lehetőségek	Civil szervezetek aktivitása	db	2015. évi állapot	növekedés	Önkormányzati adatszolgáltatás	évente
	Kulturális, sport- és szabadidős programokban résztvevők száma	fő	2015. évi állapot	+10 %	Önkormányzati adatszolgáltatás	évente
T6: Egészségesebb, tanultabb, összetartóbb, hagyományörző társadalom, esélyegyenlőség és település-üzemeltetésben, klímatudatosság erősítése	Lakónépesség száma	fő	7095 (2011.)	nem csökken	KSH	évente
	Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők száma	%	30,2 % (2011)	-2 %	KSH	évente

22. táblázat: Területi (városrészi célok) eredményindikátorai³

Területi (városrészi) cél	Eredmény indikátor	Mértékegység	Bázisérték	Célérték	Indikátor forrása	Mérés gyakorisága	
V1 –V5	Az egyes városrészek lakosainak száma	fő	2011. évi KSH Népszámlálás alapján megadott városrészi mutatók	nem csökken	KSH népszámlálás	tízévente	
	Öregedési index			nem romlik	KSH népszámlálás		
	Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában	%		nő	KSH népszámlálás	tízévente	
	Alacsony komfort fokozatú lakások aránya	%		csökken	KSH népszámlálás	tízévente	
	Foglalkoztatottak aránya a 15-64 év közötti népességen belül	%		nem csökken	KSH népszámlálás	tízévente	
	A gazdaságilag nem aktív népesség aránya	%		nem nő	KSH népszámlálás	tízévente	
	Alacsony preztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya	%		nem nő	KSH népszámlálás	tízévente	
	Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül	%		nem nő	KSH népszámlálás	tízévente	
	Települési környezettel való elégedettség	%			+20 % növekedés	Önkormányzati adatszolgáltatás	évente
	A közösségi, szabadidős, közszolgáltatást nyújtó terekkel és létesítményekkel való lakossági elégedettség	%			+10 % növekedés	Önkormányzati adatszolgáltatás	évente

³ Indikátorok célértékeinek meghatározása, pontosítása folyamatban

23. táblázat: Az akcióterületi fejlesztések (beavatkozások) output indikátorai⁴

Fejlesztések (beavatkozások) megnevezése	Output indikátor	Mértékegység	Célérték	Indikátor forrása	Mérés gyakorisága
Városközpont akcióterület A1					
Petőfi utca 10-18. számú házak újrahaznosítása az építészeti értékek helyreállításával	Renovált alapterület nagysága	m ²	1000	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
	Felújított homlokzatok száma	db	5	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
A Petőfi utca 8. szám alatti művészeti iskola felújítása, bővítése	Látogatószám növekedése	fő/év	100 %	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
	Renovált alapterület nagysága	m ²	200	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
Jókai utca és Régiposta utca által határolt bérházak megújítása	Magújult alapterület nagysága	m ²	300	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
A Rákóczi utca és a Keresztes-Nagy Antal utca által határolt sarok térrendezése; Református imaház kialakítása	Rendezett terület növekedése	m ²	300	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
	Imaház alapterület létrehozása	m ²	150	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
Helyi termékek boltjának kialakítása	Boltok száma	db	3	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
Piactér bővítése	Bővített, rendezett terület nagysága	m ²	2000 m ²	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
Könyvtár felújítása, fejlesztése	Látogatók száma	fő	5 % növekedés	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente

⁴ Indikátorok célértékeinek meghatározása, pontosítása folyamatban

Fejlesztések (beavatkozások) megnevezése	Output indikátor	Mértékegység	Célérték	Indikátor forrása	Mérés gyakorisága
Infrastrukturális fejlesztés a Kisteleki Városi Televíziónál	Nézettség	fő	növekedés	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
Polgármesteri hivatal energetikai korszerűsítése (fűtés, nyílászáró, világítás, megújuló energia)	Felújítással érintett alapterület	m ²	400 m ²	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
	Energiahasználatban a megújuló energia részaránya	%	+10%	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
Polgármesteri hivatal udvarának rendezése	Rendezett terület	m ²	2000 m ²	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
Általános iskola energetikai korszerűsítése (fűtés, nyílászáró, világítás, megújuló energia, homlokzati és fűdémszigetelés) és belső megújítása	Felújítással érintett alapterület	m ²	800 m ²	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
	Energiahasználatban a megújuló energia részaránya	%	+10%	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
Az általános iskola udvarának megújítása, bővítése, kert rendezése	Rendezett terület bővítéssel együtt	m ²	2000 m ²	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
Termálfürdő fejlesztés és bővítés	Látogatók száma	fő	+5% növekedés	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
Egészségügyi központ energetikai korszerűsítése (fűtés, nyílászáró) és belső megújítása	Felújítással érintett alapterület	m ²	500 m ²	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
	Energiahasználatban a megújuló energia részaránya	%	+10%	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
A középiskola felújítása, bővítése	Felújítással érintett + bővítési alapterület	m ²	1200 m ²	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente

Fejlesztések (beavatkozások) megnevezése	Output indikátor	Mértékegység	Célérték	Indikátor forrása	Mérés gyakorisága
Térségi konyha kialakítása a középiskola konyhájának bővítésével, fejlesztésével	Új konyha kapacitása	adag	4000	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
Intézményi konyhák felújítása	Felújított konyha	db	3	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
Bölcsőde fűtésének korszerűsítése termálvíz rákötéssel	Termálvizes fűtésű alapterület	m ²	500 m ²	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
Új kollégium kialakítása a jelenlegi nagyterem átalakításával és bővítésével	Új alapterület	m ²	1000 m ²	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
Meglévő kollégiumi szárny felújításával szociális bérlakások kialakítása	Szociális bérlakás létrehozása	db	12	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
Parkolók létesítése a városközpontban	Új parkolóhelyek	db	50	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
A városközpont járdaburkolatainak teljes körű felújítása	Felújított járdafelület	m ²	1500 m ²	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
A kollégiumtól az óvodáig terjedő terület térrendezése	Rendezett terület	m ²	15000 m ²	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
Új játszótérek létesítése	Új játszótér	db	3	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
Kistelek főutcáinak teljes körű zöldfelület és park megújítása	Rendezett zöldfelület	m ²	50000 m ²	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
A városliget rekreációs térré alakítása	Rekreációs terület	m ²	30000 m ²	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente

Fejlesztések (beavatkozások) megnevezése	Output indikátor	Mértékegység	Célérték	Indikátor forrása	Mérés gyakorisága
Parkolók létesítése a vásártéren	Új parkolóhelyek	db	20	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
Ipari-logisztikai akcióterület A2					
Ipari szennyvíztisztító létesítése Iparterületek teljes infrastruktúra és közműfejlesztése	Ipari szennyvíztisztító kapacitás növelése	m ³ /év		Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
	Úttal feltárt és közművesített terület	hektár	150	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
040. Hrsz-ú út befejezése	Út kiépítése	%	100	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
Iparterületek geotermikus energiával történő ellátása	Geotermikus energia nagysága	PJ/év		Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
Ipari park feltáróút (később főút elkerülő szakasz) II. ütem	Útszakasz hossza	m	600	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
Új feltáró utak építése	Útszakasz hossza	m	300	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
Intermodális közlekedési kapcsolatok fejlesztése az iparterületeken	Áruszállítási kapacitás	tonna	növekszik	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
Parkolók létesítése a vasútállomásnál	Rendezett parkolóhely	db	20	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
Kistelek-Mindszent regionális repülőtér kialakítása	Repülőtér megvalósítása	üzembe állás	megtörténik	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente

Fejlesztések (beavatkozások) megnevezése	Output indikátor	Mértékegység	Célérték	Indikátor forrása	Mérés gyakorisága
A volt Rákóczi iskola épületének szolgáltató központtá alakítása	Szolgáltatással ellátott KKV	db	+5	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
Szolgáltató központ eszköz- és humán erőforrás fejlesztése	Ellátott KKV-k szolgáltatás minőségével kapcsolatos elégedettsége	%	nő	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
A volt kenyérgyár épületének fejlesztése	Új hasznosítású terület nagysága	m ²	5000	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
Hazai termékek alapuló élelmiszer feldolgozó ipari kapacitás kialakítása, bővítése	Hazai termékek feldolgozási kapacitása	tonna	+5%	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
Meglévő ipari és mezőgazdasági üzemi telephelyeken belüli fejlesztések	KKV árbevétel	millió Ft	+5%	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
Turisztikai akcióterület A3					
Pap-fenyves szabadidőpark fejlesztése	Szabadidő-eltöltési célra rendezett terület	m ²	30000	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
Bemutató tájház építése	Épített alapterület	m ²	70	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
Pap-fenyves szabadidőpark gazdasági-turisztikai célú fejlesztései	Új gazdaság-turisztikai fejlesztéshez köthető KKV árbevétel	millió Ft	10	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
Új lakónegyed kialakítása	Lakóegységek	db	30	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
Tanyak bevonása az idegenforgalomba	Bevont tanyak	db	3	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente

Fejlesztések (beavatkozások) megnevezése	Output indikátor	Mértékegység	Célérték	Indikátor forrása	Mérés gyakorisága
Gazdasági akcióterület					
Elkerülő útszakasz beruházás-előkészítése	Engedélyezési terv	készültség	kész	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
	Útterület megszerzése	%	80		
Unichem vegyiüzem fejlesztése	KKV árbevétel	%	+5	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
Kábelgyár fejlesztése	KKV árbevétel	%	+5	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
Mezőgazdasági majorok fejlesztése	KKV árbevétel	%	+5	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
Meglévő ipari és kereskedelmi telephelyek fejlesztése	KKV árbevétel	%	+5	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente

24. táblázat: Az ITS keretében tervezett fejlesztések output indikátorai

Projekt típusa	Fejlesztések (beavatkozások) megnevezése	Output indikátor	Mértékegység	Célérték ⁵	Indikátor forrása	Mérés gyakorisága
Hálózatos projektek	1. Közműhálózatok és hulladékgazdálkodás fejlesztése	Kapacitás növekedés	%	+10	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
	2. Közlekedésfejlesztés, munkaerő-mobilitás segítése	Új útburkolat és kerékpárút	m ²	30000	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente

⁵ Az indikátor célértékek meghatározása, pontosítása folyamatban

Projekt típusa	Fejlesztések (beavatkozások) megnevezése	Output indikátor	Mértékegység	Célérték ⁵	Indikátor forrása	Mérés gyakorisága
	3. Intézményrendszer humán erőforrás- IKT- és eszközfejlesztése	Intézményeket igénybevevők elégedettsége	%	+5%	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
	4. Egészségfejlesztés, társadalmi önszerveződés segítése	Magukat egészségesnek vallók és közösségükkel elégedettek száma	%	+5%	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
	5. A szociális ellátórendszer és szolgáltatások fejlesztése	Intézményeket igénybevevők elégedettsége	%	+5%	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
	6. Képzettség fejlesztése	Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők	%	-2 %	KSH	évente
	7. Helyi hagyományok és értékek őrzése, megteremtése	Hagyományőrzéssel elégedett lakosok száma	%	+5%	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
	8. Turisztikai fejlesztések	A külföldi és a belföldi turisták költése	millió Ft	+10 %	KSH	évente
	9. Mezőgazdaságot segítő fejlesztések	Támogatásban részesülő vállalkozások száma	db	10	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
Egyéb projektek	1. Közbiztonság fejlesztése	Közbiztonsággal elégedett lakosok száma	%	+5	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
	2. Mobilitás fejlesztése	Szállított személyek száma	fő/év	3000	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
	3. Foglalkoztatás fejlesztése	15-64 év közötti népesség foglalkoztatási rátája	%	+2%	KSH	évente
	4. Kegyeletadás	Rendezett kegyeleti hely	m ²	200	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente

8.5.2 A monitoring rendszer működtetési mechanizmusának meghatározása

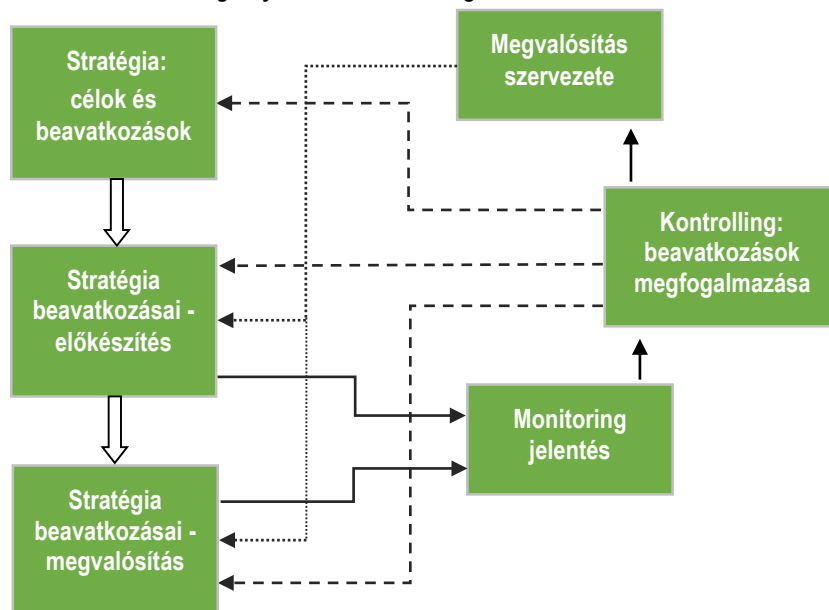
A monitoring az a programalkotást követő nyomon követési folyamat, amely a program végrehajtásának eredményességét kíséri figyelemmel és visszacsatol a végrehajtás folyamatába, illetve indokolt esetben a program felülvizsgálatát eredményezheti. A monitoring célja, hogy elősegítse a stratégia hatékony megvalósítását, és biztosítsa, hogy változó külső és belső körülmények mellett is megfelelő erőforrások álljanak rendelkezésre a megvalósításhoz. A monitoring elválaszthatatlan a kontrolling fogalmától, amely a monitoring eredményeit felhasználva, szükség szerint és tervezett módon a stratégia megvalósítási folyamataiba, vagy magába a stratégiába avatkozik be.

Fontos, tehát a stratégiában kijelölni a program monitoring

- felelősét
- kivitelezőjét
- gyakoriságát
- formai elvárásait
- a visszacsatolás módját

A monitoring jelentések rendkívül fontos adalékok a program ütemezett (7-éves) felülvizsgálatának megalapozásához, illetve indokolt esetben rendkívüli módosításokat is eredményezhet egy-egy éves jelentés tartalma a programban. A monitoring jelentések az évente készülő akciótervek fontos háttérdocumentuma is, az ott megfogalmazott javaslatokat az akciótervekben is figyelembe kell venni. A monitoring folyamatát az alábbi ábra összegzi:

5. ábra: A monitoring folyamatának összefoglalása

A monitoring tevékenység során keletkező adatokat a település rendszeresen megjelenteti saját honlapjának azon részén, amelyet a településfejlesztéssel kapcsolatos információk számára tart fenn és írott formában közzéteszi a Városházi Krónikában, amely havonta ingyenesen jut el minden lakos postaládájába. Emellett, a monitoring adatokat célzottan megküldi az ITS kialakításában aktívan közreműködő partnerek részére és számukra évente három alkalommal konzultációs lehetőséget biztosít az ITS előrehaladása tárgyában. A képviselőtestület évi egy alkalommal nyilvános közmeghallgatást tart az ITS megvalósításának előrehaladásáról.

A monitoring folyamat szervezete:

- **Képviselőtestület:** a képviselőtestület a monitoring folyamatokkal javaslatokat fogalmaz meg és meghozza a folyamatokkal, illetve a konkrét beavatkozásokkal kapcsolatos döntéseket
- **Szakmai Bizottságok:** javaslatot tesz a képviselőtestület felé a stratégia megvalósítását érintő folyamatokra és konkrét beavatkozásokra
- **Monitoring bizottság:** negyedéves rendszerességgel felülvizsgálja a stratégia megvalósításának folyamatát és javaslatokkal él az érintett bizottságok, illetve képviselőtestület felé; megtárgyalja és elfogadja a negyedéves, illetve az éves rendszerességgel készülő monitoring jelentést, valamint javaslatokat fogalmaz meg annak kapcsán; a monitoring bizottság tagjai:
 - Polgármester
 - A testületi bizottsági elnökök
 - Városfejlesztési Iroda-vezető
 - A településen működő civil szakmai támogató csoport vezetője
 - Egyéb civil szervezetek
 - Stratégia megvalósításáért felelős operatív szervezet
- **Stratégia megvalósításáért felelős operatív szervezet – monitoring felelős:** a végrehajtó szervezeten belül a monitoringért felelős munkatársat kell kijelölni. A munkatárs feladata, hogy negyedéves, illetve éves rendszerességgel elkészítse a megvalósítás folyamatáról szóló jelentést, azt az operatív szervezet vezetőjével egyeztesse, aki a jelentést a monitoring bizottság vezetője felé továbbítja.

A monitoring folyamatával kapcsolatos dokumentumok:

- **Negyedéves monitoring jelentés:** a jelentést az operatív végrehajtó szervezet monitoringért felelős munkatársa készíti és egyezteti a szervezet vezetőjével. A Monitoring Bizottság a jelentést minden esetben elfogadja, és saját hatáskörében döntéseket hoz a megvalósítással kapcsolatban. Szükség szerint – a monitoring bizottság javaslatai alapján – a jelentést az illetékes szakbizottságok, illetve a képviselőtestület is megtárgyalják, és meghozzák a szükséges döntéseket. A jelentés tartalma kiterjed:
 - a beavatkozások előkészítő feladatainak előrehaladására,
 - a beavatkozások megvalósításának előrehaladására,
 - a stratégia megvalósításának előrehaladására; célok megvalósulása,
 - a különböző folyamatokkal kapcsolatos problémák, esetleges szűk keresztmetszetek azonosítására,
 - javaslatok megfogalmazására, amelyek tartalmazzák a felelősök és határidők meghatározását is.
- **Éves monitoring jelentés:** az éves jelentés elkészítéséért, hasonlóan a negyedéves jelentésekhez, az operatív végrehajtó testület felel. Az éves jelentést a Monitoring Bizottság javaslatai alapján az érintett testületi bizottságok, valamint a képviselőtestület minden évben megtárgyalja, elfogadja, illetve meghozza a szükséges intézkedésekkel kapcsolatos döntéseket. Az éves jelentés tartalma:
 - A megvalósítás szervezeti keretei
 - A megvalósítással kapcsolatos tevékenységek, azok előrehaladása és értékelése
 - A megvalósítás folyamatainak javítása érdekében foganatosított intézkedések leírása és értékelése
 - A stratégiában azonosított számszerűsített indikátorok
 - A megvalósításra fordított pénzügyi források

- A szervezettel, célokkal és beavatkozásokkal kapcsolatos javaslatok, amelyek tartalmazzák a felelősök és határidők meghatározását is
- A következő periódusra tervezett tevékenységek és a szükséges szervezeti erőforrások és pénzügyi források meghatározása
- Melléklet: A negyedéves jelentések összefoglalása és értékelése
- Értékelő lapok: a különböző értékelő lapok szerepe, hogy az egyes tevékenységek kapcsán a tervezett beavatkozások előrehaladása, az azokkal kapcsolatos problémák a lehető legobjektívebb módon megítélhetők legyenek. A formalizált értékelő lapok le kell, fedjék a célokat, a beavatkozásokat, valamint az indikátorokat is. Az értékelő lapok a negyedéves és éves jelentések mellékletét képezik.
- Egyeztetés felkérő levél, beérkező vélemények és azokra adott tervezői válaszok

